

Tēvijas Sargs

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

2015

Jūlijs (7)

Cena €0,85

TAUTAS UN ARMIJAS SVĒTKI

Latviešu strēlniekiem - 100

2015. gada 1. augustā

- 12.00 – Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai veltītas piemiņas plāksnes atklāšana pie ēkas Tērbatas ielā 1/3
- 12.45 – Koncertuzvedums "Latviešu strēlnieku bataljoniem – 100" Vērmānes dārzā – piedalās NBS orķestris, Prezidiju konventa vīru koris, Gundars Grasbergs, Inga Misāne-Grasberga, Arturs Krūzkops
- 14.30 – Tautas un armijas svētku gājiens no kinoteātra „Splendid Palace” uz 11. novembra krastmalu
- 15.00 – NBS paraugdemonstrējumi un svētku koncerts 11. novembra krastmalā – piedalās Ance Krauze, Zigfrīds Muktupāvels, Andris Ērglis, Ingus Pētersons, Adrians Kukuvas, Lauris Reiniks, Valters Frīdenbergs, Andris Baltacis, Normunds Pauniņš, Nikolajs Puzikovs, Miks Dukurs, Jāzepa Mediņa mūzikas skolas zēnu koris diriģenta Romāna Vanaga vadībā, Skyforger, Auļi, Vilki, Vilkači, Dobeles zemessargi, NBS orķestris, Zemessardzes orķestris, instrumentālais ansamblis Jura Kristona vadībā un citi

Piemineklīm būt!

2013. gada rudenī mēs dalījām sāpi ar mūsu drauga, kolēģa, istena Latvijas patriota atv. jūras kapteiņa Ilmāra Lešinska ģimeni, pavadot viņu Aizsaules ceļā. Gandrīz divi gadi pagājuši bez Ilmāra. Ir laiks parūpēties par pieminekli Ilmāra Lešinska atdusas vietā.

Aicinām ikvienu, kurš pazina jūrnieku un goda vīru Ilmāru Lešinski, ziedot artavu piemineklim. Mēs taču gribam un varam uzcelt pieminekli cilvēkam — savam laikabiedram.

Ziedojumu konts: Jeļena Lešinska
LV13HABA0551037378636HABALV22
Maksājuma mērķis: I. Lešinskis, memoriāls

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija
Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespiests Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399
Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**,
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**,
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**,
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**,
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūniedz.

Latvijas ziņas	2
No Tartu — ar jaunām zināšanām un plašāku redzesloku	4
Trapenē atdzimst Zemessardze	6
Bērnunama renovācija — tas nav vienkārši kārtējais civilmilitārās sadarbības projekts	7
Zemessardzes šī gada izaicinājums — paaugstinātas gatavības rotas	8
SUV Jaunsardzes noietne — jauns sākums nākamajam sasniegumam	12
Himalaju karavīri	14
Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā kārtējais izlaidums	16
Par jūsu un mūsu brīvību	22
Sports	24
Latvijas Valsts prezidenti	26
Mūzika, izrādes un sports: latviešu strēlnieki atpūtas brīžos	28
Uz Pasaules jumta. Tibeta	31
Ārzemju ziņas	34
NATO un ES apvieno spēkus pret hibrīdkara draudiem	36

18. jūnijā noslēdzās Ādažu poligonā notiekošais mācību «*Saber Strike 2015*» lauka taktiskais vingrinājums. Latvijā lauka taktiskā vingrinājuma laikā Baltijas bataljons saņēma nacionālā līmeņa sertifikāciju dalībai NATO Reaģēšanas spēkos.

«Baltijas bataljona karavīri mācību laikā rādīja ļoti labu sniegumu, un es esmu ļoti gandarīts, ka Baltijas bataljons ir sasniedzis kaujas gatavību. Militārā sadarbība Igaunijas, Latvijas un Lietuvas starpā stiprina mūsu valstis,» uzsvē Skautu bataljona komandieris, Baltijas bataljona komandieris pulkvežleitnants Andrus Merilo.

Noslēguma ceremonijā 18. jūnijā Ādažos piedalījās Apvienotā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts, mācību lauka taktiskā vingrinājuma kontroles elementa vadītājs jūras kapteinis Rūdolfs Rudzuroga, vienības no visām mācībās pārstāvētajām valstīm.

«Mācības «*Saber Strike*», kas sākās kā četrpusējas mācības un notika vienā valstī, šo gadu laikā ir paplašinājušās un mainījušās, kļuvušas izaicinājumiem bagātākas un interesantākas, piesaistījušas arvien vairāk dalībvalstu,» noslēguma ceremonijā štāba priekšnieks ģenerālmajors Juris Zeibārts, uzsverot, ka pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā tas ir ļoti nozīmīgi.

Mācību «*Saber Strike*» lauka taktiskā vingrinājuma otrajā nedēļā Latvijas Sauszemes spēku kājnieku brigādes 2. kājnieku bataljona 2. rotas karavīri, Lietuvas Ķēniņa Mindauga bataljona un Igaunijas Skautu bataljona karavīri pildīja mācību uzdevumus kopā kā Baltijas bataljons, savukārt ASV 173. kājnieku brigādes karavīri, Karaliskā gurķu pulka karavīri no Lielbritānijas un Norvēģijas 2. bataljona karavīri bija apvienoti Vikingu bataljonā. Katrs bataljons veica gan plānotā uzbrukuma, gan aizsardzības kauju.

No 8. līdz 19. jūnijam Baltijas valstīs un Polijā norisinās militārās mācības «*Saber Strike*», kurās piedalās vairāk nekā 6000 karavīru no Kanādas, Dānijas, Igaunijas, Somijas, Vācijas, Latvijas, Lietuvas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Slovēnijas, Lielbritānijas un ASV.

18. jūnijā Ādažu bāzē norisinājās operācijas «*Atlantic Resolve*» rotācijas maiņas ceremonija, kuras laikā karavīrus no 3. kājnieku divīzijas «*Raiders*» 1. bruņotās brigādes kaujas grupas 7. kājnieku pulka «*Cottonbalers*» 2. bataljona nomainīja karavīri no 173. kājnieku brigādes 503. kājnieku pulka 1. bataljona.

Karavīri, kas ieradās Ādažos jūnija sākumā, no 16. jūnija piedalījās mācību «*Saber Strike*» lauka taktiskā vingrinājuma otrās nedēļas uzdevumos Vikingu bataljona sastāvā.

Latvijā turpmākos sešus mēnešus uzturēsies vairāk nekā 150 ASV 173. kājnieku brigādes karavīru, kas izvietoti Vičencā, Itālijā. Viņi piedalīsies arī citās militārajās mācībās kopā ar Latvijas karavīriem.

Savukārt 3. kājnieku divīzijas karavīri jūnija sākumā piedalījās mācībās «*Able Falcon*» Igaunijā, kurp devās ar tankiem «*Abrams*» un bruņumašīnām «*Bradley*», vienlaikus pārbaudot, cik ātri var veikt šādu pārvietošanos.

Operācijas «*Atlantic Resolve*» ietvaros Latvijā, Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē, pašreiz atrodas vairāk nekā 70 ASV karavīru ar sešiem helikopteriem UH-60 «*Black Hawk*». Piloti, helikopteru apkalpes un tehniskā nodrošinājuma speciālisti Latvijā ieradās 13. maijā no 3. kājnieku divīzijas 3. kaujas aviācijas brigādes 3. aviācijas pulka «*Brawlers*» 4. kaujas helikopteru bataljona Hanteras armijas bāzes Savanā, Džordžijā. Latvijā viņi uzturēsies līdz novembrim.

9. martā Rīgas ostā kuģis «*Liberty Promise*» atveda uz Latviju 3. kājnieku divīzijas 1. bruņotās brigādes kaujas grupas militāro tehniku — sešus tankus M1A2 «*Abrams*» un bruņumašīnas M2A3 «*Bradley*», ar ko ASV karavīri piedalījās mācībās kopā ar Latvijas karavīriem.

No 24. līdz 25. jūnijam Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube ar delegāciju apmeklēja Ukrainu, oficiālā darba vizītē tiekoties ar Ukrainas Bruņoto spēku vadību un apmeklējot militārās vienības un mācības.

Vizīti Ukrainā bruņoto spēku komandieris sāka ar ziedu nolikšanu piemiņas vietā Maidanā Kijevas centrā, bet pēc tam tikās ar Ukrainas Bruņoto spēku komandieri ģenerālpulkvedi Viktoru Muženko, pārrunājot Krievijas — Ukrainas konflikta būtību un reģionālās drošības jautājumus, kā arī diskutēja par turpmāko divpusējo sadarbību starp Latvijas un Ukrainas bruņotajiem spēkiem, tostarp par prioritārajām sadarbības jomām. Latvijas delegācija dalījās pieredzē par bruņoto spēku reformām un attīstību.

Ģenerālleitnants Raimonds Graube apmeklēja Ukrainas Bruņoto spēku mehānizētās brigādes kaujas šaušanas un kaujas uzdevumu veikšanas treniņu.

«Tā nebija kaujas imitācija vai parastās mācības. Mēs pārbaudījām brigādes gatavību veikt kaujas operācijas,» sacīja ģenerālpulkvedis Viktors Muženko. «Kaujās Ukrainas austrumos esam guvuši nenovērtējamu pieredzi, ar kuru esam gatavi dalīties ar mūsu kolēģiem,» norādīja Ukrainas Bruņoto spēku komandieris.

Latvijas delegācija apmeklēja arī Kijevas bruņutehnikas un tanku rūpnīcu, kā arī Ukrainas Nacionālās aizsardzības universitāti, kur viesojās Starptautiskajā miera uzturēšanas apmācību centrā.

«Mana vizīte pierāda Latvijas atbalstu Ukrainas iedzīvotājiem jūsu cīņā pret Krievijas agresiju,» sacīja ģenerālleitnants Raimonds Graube, tiekoties ar Ukrainas Bruņoto spēku komandieri ģenerālpulkvedi Viktoru Muženko. «Veicot kaujas operācijas Ukrainas austrumos, Ukrainas Bruņotie spēki ir guvuši neatsveramu pieredzi, kuru arī mēs varēsim izmantot.»

NBS komandieris norādīja, ka Latvija izvērtē, kādu palīdzību tā var sniegt Ukrainai.

Latvija jau ir sniegusi Ukrainai finansiālu atbalstu 50 000 eiro apmērā NATO Trasta fonda ietvaros, kā arī sniedz cita veida atbalstu, tostarp medicīnisko un rehabilitācijas palīdzību 25 ukraiņu karavīriem, apņēmusies apmaksāt studijas Baltijas aizsardzības koledžā vienam Ukrainas virsniekam, kas sāks studijas nākamā gada augustā. Tāpat plānots sniegt praktiskas apmācības militārajiem psihologiem un kapelāniem Ukrainā.

Pēc Krievijas veiktās Krimas aneksijas pērnā gada pavasarī un agresijas Ukrainas austrumos ASV ir sākušas mācību operāciju «*Atlantic Resolve*». Operācijas mērķis ir apliecināt ASV nepārtraukto ieguldījumu NATO dalībvalstu kolektīvajā drošībā, veicinot mieru un stabilitāti Baltijas valstīs un Polijā, kā arī Rumānijā un Bulgārijā.

No 26. līdz 30. jūnijam Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube uzturējās Gruzijā, kur oficiālā darba vizītē ar Gruzijas aizsardzības nozares vadību pārrunāja divpusējās militārās sadarbības jautājumus un kā ES Padomes prezidojošais valsts pārstāvis izteica atkārtotu atbalstu Gruzijas teritoriālajai integritātei un eiroatlantiskajai virzībai.

Tiekoties ar Gruzijas Bruņoto spēku komandieri ģenerālmajoru Vahtangu Kapanadzi, NBS komandieris saņēma Gruzijas kolēģa pateicību par Latvijas sniegto politisko un praktisko atbalstu.

«Latvija un Gruzija militārajā jomā ir sadarbības partneri daudzus gadus. Ir ļoti svarīgi, ka Gruzija un Latvija var palīdzēt viena otrai, šādi paaugstinot valsts aizsardzības spējas. Īpaši jāuzsver Latvijas atbalsts mūsu virzībai uz NATO. Viņi vienmēr ir ar mums,» sacīja ģenerālmajors Vahtangs Kapanadze.

Apspriežot divpusējās sadarbības jautājumus, Gruzijas Bruņoto spēku komandieris sacīja, ka Gruzijā sācies aktīvs aizsardzības nozares reformu process, īpašu uzmanību pievēršot militārās izglītības un personāla vadības jautājumiem, kā arī demokrātiskai kontrolei pār bruņotajiem spēkiem. Abu komandieru diskusija koncentrējās uz pieredzes apmaiņu militārās izglītības jomā un dalību starptautiskajās operācijās.

«Pateicos Gruzijas karavīriem par viņu ieguldījumu starptautiskajās operācijās. Jūs cīnāties par mieru ne tikai pasaulē, bet arī par drošību savā valstī,» uzsvēra ģenerālleitnants Raimonds Graube. «Latvijas karavīri gūst pieredzi Gruzijā, piemēram, mācoties centrā, kur apgūst iemaņas darbībai kalnu apstākļos, bet Gruzijas karavīriem mēs piedāvājam plašu iespēju mācīties Baltijas valstu militārās izglītības iestādēs.»

Pēc tikšanās ar Gruzijas kolēģi ģenerālleitnants R. Graube devās uz Varoņu laukumu, kur nolika ziedus pie memoriāla un ar klusuma brīdi godināja karavīrus, kuri krituši par Gruzijas teritoriālo integritāti.

Gruzijas aizsardzības ministre Tinatina Kidašeli, ar kuru bruņoto spēku komandieris tikās vizītes noslēgumā, izteica atzinību par atbalstu Gruzijas teritoriālajai integritātei un tās eiroatlantiskajai virzībai. Aizsardzības ministre informēja par gaitu, kādā tiek īstenota NATO — Gruzijas sadarbības pasākumu pakete. «Partneru atbalsts Gruzijas virzībai uz NATO ir ļoti būtisks,» uzsvēra ministre, norādot uz īstenotajiem divpusējās sadarbības projektiem un aicinot izskatīt partnerības jomas tuvākajā nākotnē. Viņa aicināja pastiprināt sadarbību militārās apmācības jomā, kā arī pieredzes apmaiņā. «Kopīgas militārās mācības veicinās un uzlabos savstarpējo sadarbību un aizsardzības spēju attīstību.»

Divpusējās sarunās ar Gruzijas aizsardzības nozares vadību tika runāts arī par globālās un reģionālās drošības jautājumiem.

Ģenerālleitnants R. Graube apmeklēja Gruzijas Bruņoto spēku apmācības centru, kā arī Rietumu pavēlniecības 2. kājnieku brigādi Senaki un Georgija Kvinitadzes Kadetu militāro liceju Kutaisi. Licejā NBS komandieris iepazinās ar kadetu uzņemšanas komisijas darbu, kā arī sarunās ar topošajiem kadetiem skaidroja viņu motivāciju apgūt militārās zināšanas.

Sagatavojusi Ieva Plēsuma.

Foto — Normunds Mežiņš, Viktors Kovaļenko un no mod.gov.gov.

7. jūlijā Ministru kabinets par jauno Aizsardzības ministrijas valsts sekretāru iecēla valsts sekretāra vietnieku Jāni Garisonu, kam ir ilggadēja dažādu līmeņu vadītāja darba pieredze Ārlietu un Aizsardzības ministrijā, kā arī attīstības redzējums, kas veidojies, darbojoties valsts pārvaldē dažādos amatos. Viņa profesionālās kvalitātes, zināšanas un pieredze valsts pārvaldē vadošā amatā atbilst valsts sekretāra amata aprakstā izvirzītajām prasībām un nodrošinās efektīvu civilienesta uzdevumu izpildi ministrijas kompetencē esošajos jautājumos, uzskata ministrijā.

Savukārt līdzšinējo valsts sekretāru Jāni Sārta iecēla NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra direktora amatā, jo viņa profesionālā pieredze, kvalifikācija, zināšanas un izglītība ir atbilstoša šāda amata pildīšanai.

Jānis Sārta valsts sekretāra amatā tika apstiprināts 2008. gada 4. novembrī. Civilienesta attiecības ar viņu tiks izbeigtas 2015. gada 3. augustā, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos.

Tāpat valdība nolēma no amata atbrīvot līdzšinējo NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra direktoru Jāni Kārklīņu.

Izcilības centrs Latvijā darbojas kopš 2014. gada 1. oktobra, un toreiz par centra direktoru ar valdības rīkojumu tika iecelts Jānis Kārklīšs. Līdzšinējais direktors no 1. septembra sāks pildīt Latvijas vēstnieka pienākumus ANO Ženēvā.

No 7. līdz 22. jūlijam Gruzijā norisinās ASV armijas Eiropā organizētās starptautiskās militārās mācības «Agile Spirit 2015», kurās piedalās NATO un alianses sadarbības programmas «Partnerattiecības mieram» dalībvalstu karavīri no Lietuvas, Latvijas, ASV, Gruzijas, Rumānijas un Bulgārijas. Latvijas karavīri mācībās pilnveidos štāba virsnieku spējas plānot un vadīt kaujas atbalsta elementus dažādās taktiskajās operācijās.

Mācības tiek organizētas, lai pilnveidotu reģionālo stabilitāti un drošību, nostiprinātu partneru kapacitāti un veicinātu uzticību, uzlabojot sadarbību starp NATO dalībvalstu un partnervalstu bruņotajiem spēkiem.

Mācības sastāvēs no štāba vingrinājuma un lauka taktiskā vingrinājuma. Abos vingrinājumos galvenā uzmanība tiks pievērsta reģionālās drošības pilnveidošanai, NATO Reaģēšanas spēku vienību sagatavošanai un trenēšanai brigādes līmenī. Tāpat mācības palīdzēs uzlabot savietojamību un starptautisko sadarbību.

8. jūlijā Saime aizsardzības ministra amatā apstiprināja deputātu Raimonu Bergmani, kurš nomainīs Valsts prezidenta amatā ievēloto Raimonu Vējoni. 8. jūlija pēcpusdienā Aizsardzības ministrijā notika ministru maiņas ceremonija. Nodotot aizsardzības ministra pilnvaras, R. Vējonis jaunajam ministram simboliski pasniedza Aizsardzības ministrijas karogu.

«Šodien ir savijījošos brīdis — esmu stājies Valsts prezidenta amatā, un Aizsardzības ministrijas karogu atdodu drošās rokās,» sacīja Raimonds Vējonis.

«Laiks aizsardzības ministra amatā bija izaicinājumu pilns ne tikai man, bet mums visiem. Starptautiskā situācija mainījās, bija jāpieņem strauji, bet pārdomāti lēmumi par ieguldījumiem valsts aizsardzībā, lai mēs paši būtu gatavi aizsargāt savu valsti, lai mēs būtu gatavi sadarboties ar NATO sabiedrotajiem.» Viņš izteica gandarījumu, ka ministriju sāk vadīt Raimonds Bergmanis, uzsverot, ka arī jaunajam ministram šis būs jaunu izaicinājumu laiks — gaidāms Varšavas samits, kur būs jāpieņem nozīmīgi lēmumi par Eiropas un pasaules drošības stiprināšanu. Arvien lielāks izaicinājums ir starptautiskais terorisms un nestabilā situācija Ukrainā. «Esmu pārliecināts, ka Aizsardzības ministrija Raimonda Bergmana vadībā ne tikai spēs turpināt manis iesāktos darbus, bet arī pieņems jaunus lēmumus un uzsāks jaunas iniciatīvas, veicinot aizsardzības nozares attīstību,» sacīja R. Vējonis.

«Esmu pagodināts saņemt Aizsardzības ministrijas karogu no Valsts prezidenta rokām,» sacīja jaunais aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis. «Pateicos aizejošajam aizsardzības ministram par lielo ieguldījumu aizsardzības jomā. Raimonda Vējoņa vadībā nozares profesionāli ir smagi strādājuši krīžu un izaicinājumu pilnajā laikā, lai mēs sevi pierādītu kā NATO standartiem atbilstošu valsti.»

Runājot par nākotnes izaicinājumiem, R. Bergmanis uzsvēra, ka visiem būs jāpilnveidojas, lai garantētu drošību un nozares attīstību, kas savukārt palīdzēs attīstīties arī visai valstij kopumā. «Uz mūsu paaudzes pleciem gulstas liela atbildība, un mums nav tādas greznības kā laiks. Tāpēc mums visiem jāstrādā kā vienotai komandai — no vecākā referenta līdz valsts sekretāram, no kareivja līdz ģenerālim.»

«Valsts drošība nav tukši vārdi — tie prasa gan apņēmību, gan resursus. Velsas samītā mēs esam apņēmušies sasniegt aizsardzības budžetu 2% apmērā no IKP. Es strādāšu, lai kopā ar jums spētu noturēt šo finansējuma pieaugumu un pierādīt sabiedrotajiem, ka mums rūp savas valsts drošība. Nākamā gada valsts budžetā iekļautajam aizsardzības budžeta palielinājumam ir jāatspoguļo šī mūsu apņemšanās,» uzrunājot ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku pārstāvjus, sacīja R. Bergmanis.

No Tartu — ar jaunām zināšanām un plašāku redzesloku

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Laikā, kad liela daļa Latvijas jauniešu domā par eksāmenu rezultātiem un to, kur turpināt mācības, Baltijas aizsardzības koledžā (BALTDEFCOL) notika divu studiju kursu izlaidums. Abi mācību kursi pieredzējuši pēdējā laika starptautiskajām aktualitātēm atbilstošas izmaiņas, abos Tartu atrodošos koledžu absolvē arī Latvijas pārstāvi. Jāatzīst, absolvē ar ļoti labiem rezultātiem.

Latviju pārstāv desmit studenti

17. jūnijā Baltijas aizsardzības koledžā notika Augstākās vadības kursa un Apvienotās vadības un štāba virsnieku un civildienesta ierēdņu kursa izlaidums. Kopā abosursos minēto mācību iestādi absolvēja desmit Latvijas pārstāvi, tostarp arī divi civildienesta ierēdņi. Augstākās vadības kursu pabeidza pavisam 16 studenti no 10 valstīm, bet Apvienotās vadības un štāba virsnieku un civildienesta ierēdņu kursu — 55 studenti no 16 valstīm.

Izlaidumā piedalījās arī tobrīd vēl Latvijas aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Igaunijas aizsardzības ministrs Svens Miksers, Igaunijas Aizsardzības spēku komandieris ģenerālleitnants Riho Terrass un Lietuvas aizsardzības nozares vadība. Pirms izlaiduma svinīgā pasākumā koledžā tika atklāta «Baltijas ceļa» zāle. Kā stāstīja Baltijas aizsardzības koledžas komandants ģenerālmajors Vitālijs Vaikšņors, koledžas kolektīvs katru gadu cenšas atjaunot un modernizēt kādu telpu mācību iestādē, piemērojot tai piemērotāko kādam vēsturiskam notikumam vai personai veltītu motīvu. Šī gada zālei meklēts visas trīs Baltijas valstis vienojošs motīvs, un tāds atrasts «Baltijas ceļa» notikums.

Vajadzētu studēt vēl aktīvāk

R. Vējonis pēc svinīgās ceremonijas, kuras laikā viņš sveica Baltijas aizsardzības koledžas beidzējus no Latvijas, atzina, ka sagaida vēl lielāku mūsu valsts virsnieku un civilo ierēdņu aktivitāti, papildinot savas zināšanas šajā mācību iestādē. «Es katrā ziņā vēlētos redzēt, lai mūsu virsnieki aktīvāk iesaistītos mācībās Tartu Baltijas aizsardzības koledžā. Piemēram, šogad koledžu beidz 10

cilvēki no Latvijas, pagājušajā gadā beidzēju skaits nedaudz pārsniedza desmit cilvēkus, taču, salīdzinot ar mūsu kaimiņvalstīm Igauniju un Lietuvu, šis skaits ir neliels — tur beidzēju skaits un interese par mācīšanos koledžā ir daudz lielāki. Tādēļ es aicinātu mūsu virsniekus būt aktīvākiem, pieteikties mācībām koledžā un paaugstināt savu profesionālo kvalifikāciju, beidzot attiecīgo līmeņu kursus.»

Pēc R. Vējoņa domām, perspektīvā Baltijas aizsardzības koledžai būtu jāpaplašina savs piedāvājums, īpaši akcentējot NATO esošo un potenciālo partnervalstu cilvēkresursu kapacitātes celšanu. «Mums ir ļoti labi sadarbības partneri, piemēram, Gruzija, Ukraina un Moldova, kas nākotnē potenciāli varētu kļūt par NATO dalībvalstīm. Šāda koledža ir laba iespēja arī šīm valstīm, kas nav NATO dalībvalstis, sniegt atbalstu un pilnveidot viņu militārās zināšanas, nododot zināšanas, kuras savukārt ir mums kā NATO valstīm. Manuprāt, tā ir lieliska iespēja stiprināt sadarbību NATO un šo valstu starpā,» teica R. Vējonis.

Mūsdienu realitāte liek pilnveidot programmu

Kursus pabeigušie cilvēki ir ieguvuši jaunas zināšanas un iemaņas, kas ļaus viņiem efektīvāk darboties gan stratēģiskajā, gan operacionālajā līmenī, atzīst pulkvedis Igors Rajevs, Baltijas aizsardzības koledžas Augstākās vadības kursa direktors. «Tādā veidā mēs palielinām ne tikai Latvijas un visu Baltijas valstu, bet arī pārējo partneru un alianses valstu pārstāvju spējas sekmīgi darboties, pildot savus uzdevumus.»

Kursi, kas noslēdzās jūnijā, nedaudz atšķiras no iepriekš koledžā mācītā. Piemēram, Augstākās vadības kurss, ko vadīja I. Rajevs, ir pārstrādāts atbilstoši pēdējā laika ārpolitiskajām aktualitātēm. «Iepriekšējo kursu mēs ar nelielām izmaiņām koledžā esam pasnieguši vairāk nekā 10 gadus. Pa šo laiku pasaulē daudz kas ir mainījies, tādēļ bija skaidrs, ka arī kurss ir jāmodernizē atbilstoši pašreizējai situācijai pasaulē,» norāda I. Rajevs.

Viens no jaunumiem ir kursā ieviestais Krievijas pētniecības modulis, kas orientēts gan uz šīs valsts darbību padziļinātu analīzi, gan tās ietekmes analīzi uz Baltijas reģionu kopumā. «Domāju, ka vairs nevienam nav jāpierāda, ka šis ir būtisks jautājums. Mums ir jāsaprot un jāprognozē tas, kas notiek Krievijā, jāzina, kurp šī valsts virzās un kā attīstās. Dažreiz var dzirdēt visai maldīgu uzskatu, ka mēs jau esam informēti par notiekošo Krievijā, ja protam krievu valodu un reizēm paskatāmies Krievijas televīziju ziņas. Taču tā tas nav — tā ir tikai notiekošo procesu virspuse. Mums ir ārkārtīgi svarīgi pētīt šos procesus padziļināti, lai saprastu, kas tad īsti notiek kaimiņvalstī un kā tas ietekmēs mūs. Tādēļ kursa papildināšana noteikti ir ļoti vērtīgs ieguvums gan koledžai, gan tās studentiem.»

Vēl kāds būtisks mācību programmas papildinājums ir orientēts pirmām kārtām uz tiem komandieriem un līderiem, kuri savā ikdienas darbā strādā stratēģiskajā līmenī. Modernizējot pasniedzamo vielu, Baltijas aizsardzības koledžas mācībspēki ir pētījuši, ar kādām problēmām un jauniem izaicinājumiem nākas sastapties komandieriem, kas darbojas stratēģiskajā līmenī, lai sagatavotu studentus šo problēmu un izaicinājumu sekmīgai pārvarēšanai, uzsver I. Rajevs.

Latvieši — virs vidējā līmeņa

Vērtējot Latvijas studentu sniegumu, I. Rajevs atzīst, ka visi mūsu valsts pārstāvi sevi parādījuši no labākās puses. Īpaši labas, pat izcilas sekmes bijušas Augstākās vadības kursa studentiem, kurā mācījās divi Latvijas pārstāvi, proti, jaunieceltais Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas rektors pulkvežleitnants Georgs Kerlins un civilpersona — Aizsardzības ministrijas ģenerālinspektors Mārtiņš Nilsons. Abi bija kursa labāko studentu skaitā, turklāt G. Kerlins saņēma arī vienu no divām balvām par labākajām sekmēm kursā. Arī Apvienotās vadības un štāba virsnieku un civildienesta ierēdņu kursā, kuru absolvēja astoņi Latvijas pārstāvi, sekmes bijušas visnotaļ labas. Visi studenti «bija virs vidējā līmeņa», stāsta I. Rajevs.

Studentu ieguvums no mācībām Baltijas aizsardzības koledžā noteikti ir ne tikai jaunās zināšanas, bet arī būtiski plašāks skatījums uz pasaulē notiekošo. «Tagad viņi

varēs daudz labāk un plašāk izprast procesus. Viena lieta ir izprast to, kas notiek tavā vienībā vai bataljonā, taču tagad absolventiem būs prasmes šīs lietas skatīt plašāk, saprast arī to, kas notiek gan ap šo konkrēto vienību, gan valsti kopumā. Un viņi spēs daudz labāk izprast arī to, kādēļ šie procesi notiek un kā tie ietekmēs viņus un valsti kopumā. Šīs prasmes un zināšanas viņiem palīdzēs darboties gan taktiskajā līmenī kopā ar savu vienību, gan arī sasniegt augstāku līmeni, kur viņi varēs dot pilnvērtīgu un kvalitatīvu pienesumu kā stratēģiskajā, tā operacionālajā un taktiskajā līmenī,» uzsver I. Rajevs.

Liels ieguvums — starptautiskie eksperti

Mārtiņš Nilsons mācības Tartu aizvadījis gandrīz pusgadu. «Tas bija pirmais šāda veida kurss, kas izveidots pēc krīzes sākšanās Ukrainā, tādēļ kursa starptautiskā bloka liela daļa bija orientēta, lai mērķtiecīgāk un padziļinātāk izprastu šos jaunus izaicinājumus un potenciālos draudus, kas nāk no Krievijas.

Tādējādi apmācību process deva padziļinātas zināšanas ne tikai par starptautisko drošību teorētiskajā līmenī, bet tieši arī praktiskās zināšanas, kas īpaši balstītas uz reģionālajām aktualitātēm, stāsta M. Nilsons. Vēl viena būtiska apgūtā kursa sadaļa ir veltīta aizsardzības plānošanai NATO un

ES līmenī, kas devusi lielisku iespēju padziļināt un atsvaidzināt šīs zināšanas. Savukārt trešais būtiskais kursa elements M. Nilsonam bijis resursu menedžments, kur apmācības iespējas Baltijas valstīm ir diezgan ierobežotas. Tādēļ liels Baltijas aizsardzības koledžas pluss ir iespēja piesaistīt starptautiskus augstas klases speciālistus. «Koledžai ir padziļināta sadarbība ar Lielbritāniju, kas ir viena no efektīvākajām un vadošajām valstīm NATO tieši resursu menedžmenta teorijas un prakses jautājumos. Šīs zināšanas bija ļoti fundamentālas un kvalitatīvas un varētu noderēt manā ikdienas darbā nākotnē,» norāda M. Nilsons.

Visai interesanta pieredze M. Nilsonam bijusi arī papildu akadēmiskā darba izstrāde, aizstāvojot un pamatojot savu skatījumu kādā konkrētā drošības jomā. «Man bija iespēja pētīt tieši mazu valstu drošību un to aizsardzības stratēģijas, kas savukārt ļāva paplašināt redzesloku kopumā un konkrētāk papētīt tieši Baltijas valstu sasniegumus un trūkumus, kā arī prognozēt, kā mums nākotnē būtu efektīvāk jādarbojas vadības līmenī,» teic M. Nilsons.

Vaicāts, vai kā civilajam ierēdnim viņam nav bijis nedaudz neierasti studēt militārā koledžā kopā ar militārpersonām, M. Nilsons atteic — savā darbā ikdienā Aizsardzības ministrijā nu jau 20 gadus viņš strādā plecu pie pleca ar NBS pārstāvjiem, tādēļ nekādu pārsteigumu nav bijis. Daudz interesantāks un noderīgāks bijis fakts, ka kursā mācījušies 26 dalībnieki no deviņām valstīm, tostarp arī no Moldovas, Ukrainas un Gruzijas. «Mums bija iespēja ielūkoties

viņu domāšanā un pasaules uztverē, saprast, kā viņi skatās uz pašlaik Eiropā un pasaulē notiekošajiem procesiem gan no militārā, gan civilā skatpunkta. Viņiem savukārt bija iespēja papētīt, kāda ir NATO prakse. Baltija viņiem ir ļoti interesanta kā NATO jaunās dalībvalstis ar savu jau uzkrāto pieredzi — viņi uz mums raugās kā uz pozitīvu piemēru,» norāda M. Nilsons.

Idejas, ko īstenot mājās

«Personiski mans vislielākais ieguvums noteikti bija iespēja dziļāk un nopietnāk pievērsties tām ar valsts drošību saistītajām jomām, kurām ikdienas darba dēļ tik daudz laika neatliek.

Ļoti augstu vērtēju arī profesionālos, erudītos vieslektoros no dažādām valstīm, no kuriem katrs savā jomā ir izcils, kurus bija iespēja satikt, klausīties un ar viņiem sarunāties,» pabeigto mācību kursu vērtē pulkvežleitnants G. Kerlins. «Es domāju, ka jebkura lieta, ko cilvēks dzīves laikā iemācās, viņam tieši vai netieši noder. No tā, kas apgūts šajā kursā, manā turpmākajā darbā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā noteikti svarīgs būs kompleksu organizāciju vadīšanas modulis, jo tas varētu noderēt visvairāk. Protams, es visu šo mācību procesu vērtēju arī kā cilvēks, kurš Latvijā pats organizē mācības. Mācību laikā noteikti ir radušās arī dažas pārdomas par to, ko mēs varētu savādāk darīt arī mājās.» **IS**

Trapenē atdzimst Zemessardze

Diāna Selecka,

virsseržante,

2. ZSN sabiedrisko attiecību speciāliste.

Foto — D. Selecka.

27. jūnijā Apes novada Trapenes pagastā bija īpaša diena — 17 pagasta jaunieši bija pieņēmuši lēmumu papildināt Zemessardzes rindas. Zemessardzes 31. aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem bataljona svinīgā zvēresta došanas ceremonijā norisinājās pie Trapenes pagasta nama.

«Mēs šodien esam ļoti gandarīti, saviļņoti un lepnī par sava pagasta jauniešiem, jo 17 Zemessardzes kandidāti no pagasta, kurā ir 776 iedzīvotāji, — tas ir ļoti daudz. Jauniešiem tagad pavērsies iespējas pilnveidot sevi, labi pavadīt brīvo laiku un arī stiprināt valsts aizsardzību,» sacīja Trapenes pagasta pārvaldes vadītāja Iriša Popoviča. Kandidāti ir dažādu profesiju pārstāvji vecumā no 19 līdz 30 gadiem, tai skaitā automehāniķi, elektriķi, lauksaimnieki, kā arī skolēni un studenti. Pirms zvēresta došanas zemessargu kandidāti apguvuši ierindas mācību, kā arī guvuši ieskatu militārajā likumdošanā.

Zvēresta došanas ceremonijā piedalījās Zemessardzes štāba priekšnieks pulkvedis Imants Ziediņš, Zemessardzes 31. aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem bataljona komandieris pulkvežleitnants Māris Simsons, jaunsargi, Zemessardzes veterāni,

kā arī Trapenes pagasta vadība un iedzīvotāji. Pulkvežleitnants Māris Simsons uzsvēra, ka jaunie zemessargi ir izdarījuši nozīmīgu izvēli, lai stiprinātu valsts drošību: «Valsts drošība — tas nav mistisks veidojums, tā ir katra iedzīvotāja attieksme pret valsti, tā ir drosme darīt. Nevienš cits mūsu vietā mūsu darbus nedarīs.»

Jaunie zemessargi pastāstīja, ka izvēli stāties Zemessardzes rindās noteikuši dažādi apsvērumi. Trapenietis Uģis Fišers: «Esmu latvietis, savas valsts patriots, tāpēc stājos Zemessardzē. Protams, vēlos iegūt arī jaunu pieredzi.» Savukārt Krišjānis Buholters vēlas pilnvērtīgi pavadīt brīvo laiku. «Gribu iegūt jaunas zināšanas, uzlabot fizisko formu. Domāju, tas būs interesanti.»

Zemessardzes veterāni atceras, ka savulaik Trapenē bija daudz zemessargu — vismaz 30 cilvēki, bet pēc reorganizācijas 2003. gadā un Zemessardzes 24. bataljona apvienošanas ar ZS 31. bataljonu zemessargu aktivitāte mazinājusies. Bijušais ZS 24. bataljona

štāba priekšnieks atv. virsniekvietnieks Juris Ločs uzskata: «Domāju, ka tagad Trapenē sāksies Zemessardzes atdzimšana. Pirms 20 gadiem zemessargi bija šo jauniešu tēvi un vectēvi, tagad stafeti pārņem jaunieši.»

Zemessardzes 31. kājnieku bataljons ir dibināts 1991. gada decembrī Balvos. 2003. gadā tas tika apvienots ar Alūksnes 24. kājnieku bataljonu, līdz ar to bataljona atbildības teritorija aptver gan Balvu, gan Alūksnes novadu. 2005. gada janvārī bataljonam tika pievienota Aizsardzības pret masveida iznīcināšanas ieročiem (AMII) rota un bataljons tika reorganizēts un nosaukts par Zemessardzes 31. AMII bataljonu.

Bataljonam ir divi galvenie uzdevumi. Tas sniedz aizsardzības no masu iznīcināšanas ieročiem atbalstu citām NBS vienībām gan apmācību, gan operāciju jomā, kā arī pilda Zemessardzes vispārējās funkcijas savā atbildības teritorijā. Bataljons ir vienīgā NBS vienība, kas darbojas aizsardzības no masu iznīcināšanas ieročiem jomā. **IS**

Bērnunama renovācija — tas nav vienkārši kārtējais civilmilitārās sadarbības projekts

Diāna Selecka,

virsseržante, 2. ZSN sabiedrisko attiecību speciāliste.

Foto — Gatis Dieziņš.

Jūnija sākumā Daugavpils novada Naujenes bērnunamā tika uzsākts civilmilitārās sadarbības projekts, kura laikā ASV un Latvijas armijas militārie inženieri veic darbus vidējās grupas bērnu dzīvojamo istabu renovācijai.

Projektu realizē ASV Bruņoto spēku virspavēlniecība Eiropā sadarbībā ar ASV vēstniecību Latvijā un Daugavpils novada domi. Tas tiek īstenots trijās ASV Gaisa spēku Nacionālās gvardes un Latvijas Nacionālo bruņoto spēku militāro inženieru rotācijas kārtās 2015. gada jūnijā un jūlijā. Finansiālu atbalstu Daugavpils novada domes izvēlētājam civilmilitārās sadarbības projektam ir piešķirusi ASV Bruņoto spēku virspavēlniecība Eiropā. Projekta pamatdarbus veic ASV un Latvijas militārie inženieri, savukārt vietējais uzņēmējs SIA «Ditton būve», kas izraudzīts konkursa kārtībā, nodrošina materiālu piegādi, tehnisko ekspertīzi, kā arī kvalitātes uzraudzību saskaņā ar Latvijas būvnormatīviem. Projektu iecerēts pabeigt līdz šā gada augustam, tā kopējā vērtība ir aptuveni 167 tūkstoši eiro.

Lai informētu sabiedrību par pirmajā renovācijas kārtā paveikto, 26. jūnijā Naujenes bērnunamā notika pasākums, uz kuru tika aicināti NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietnieks atbalsta jautājumos flotiles admirālis Ingus Vizulis, ASV vēstniecības vadītājas vietniece Konija Flipo, ASV Bruņoto spēku virspavēlniecības Eiropā pārstāvji, Saeimas deputāti un Daugavpils novada pašvaldības pārstāvji. Viesi apskatīja pirmajā kārtā paveikto.

Saeimas deputāte Silvija Šimfa, tiekoties ar darbu veicējiem, sacīja: «Mēs priecājamies jūs šeit redzēt, īstenojot tik labu un sabiedrībai vajadzīgu projektu. Jūsu paveiktais mūsu bērnu labā ir nenovērtējams.»

Naujenes bērnunamā mitinās 53 bez vecāku aprūpes palikuši bērni vecumā no 2 līdz 18 gadiem, un karavīri nodrošina vidējās grupas bērnu (7 līdz 14 gadu vecumā) telpu renovāciju. Kamēr notiek istabiņu remonts, bērni mitinās citās telpās, bet daļa bērnu cieņojas viesģimenēs, tai skaitā ASV. Bērnunama direktore Lilita Gasjaņeca priecājas, ka,

projektu pabeidzot, uzlabosies bērnu dzīves kvalitāte. «Prieks, ka bērnu sadzīves apstākļi uzlabosies. Pieaugušie var pārciest dzīves grūtības, bet gribētos, lai šiem bērniem, kuriem dzīve nodarījusi pāri, kļātos labāk.» L. Gasjaņeca stāsta, ka paveikts ir ļoti daudz, bet tiek strādāts arī ārpus darba laika un ārpus paredzētā finansējuma. «Mūsu bērnunamā bija slikts rotaļu laukums, dažas konstrukcijas pat bija bīstamas. Amerikāņu karavīri nojauc vecās konstrukcijas un uzstādīja jaunas. Viņi to darīja pēc savas iniciatīvas brīvā laikā, kad būtu varējuši atpūsties. Par saviem līdzekļiem karavīri iegādājās arī rotaļu laukuma aprīkojumu — šupoles, smilšu kastis, soliņus —, kā arī veica apzaļumošanu, nopērkot kociņus un puķes.»

Kvalitātes pārbaudi saskaņā ar Latvijas Būvniecības likumu nodrošina konkursa kārtībā izvēlētais vietējais apakšuzņēmējs SIA «Ditton būve». Celtniecības firmas SIA «Ditton būve» valdes loceklis Jurijs Deņisovs stāsta, ka viņi ir apmierināti ar dalību projektā. «Nekādā gadījumā nevar runāt par to, ka amerikāņi atņem darbu vietējiem celtniekiem, tieši otrādi — mums ir darbs materiālu piegādē, veicam kvalitātes uzraudzību, jo ASV standarti atšķiras no Latvijā pieņemtajiem. Prieks, ka mēs ne tikai strādājam, bet arī atpūšamies kopā. Tā esam ieguvuši jaunus draugus amerikāņu karavīru vidū.»

Priecīgi par realizēto projektu ir ne tikai Latvijas, bet arī ASV pārstāvji. ASV Gaisa spēku Nacionālās gvardes pārstāvis projekta menedžeris Eriks Montgomerijs uzskata, ka darbs Naujenes bērnunamā nav parasts renovācijas projekts, bet kaut kas vairāk. «Man mājās ir divi bērni — 6 un 9 gadus veci. Es zvanu viņiem un stāstu, kur strādāju un kādu darbu veicu. Mani bērni arī ļoti pārdzīvo par šiem bērniem, un viņiem arī ir prieks, ka es spēju kaut nedaudz palīdzēt bērnunama bērniem. Ieguvēji būs ne tikai bērni, bet arī mēs paši, jo projekta realizācijas gaitā mēs komunicējam, iepazīnām Latvijas kultūru un tradīcijas. Mūsu sirdis uz Ameriku dosies daļiņa Latvijas.»

Pēc objekta apskates Daugavpils novada domes priekšsēdētājs vietnieks Arvīds Kucins un izpilddirektore Vanda Kezika militārajiem inženieriem pasniedza pateicības rakstus par veiksmīgu sadarbību un ieguldījumu Naujenes bērnunama bērnu dzīves vides uzlabošanā, realizējot projektu «Naujenes bērnunama vidējās grupas vienkāršota renovācija».

ASV vēstniecības Latvijā Aizsardzības sadarbības birojs 2013. un 2014. gadā ir realizējis jau trīs civilmilitārās sadarbības projektus: logu nomaiņu Ernsta Glikas Alūksnes valsts ģimnāzijā, Ogres 1. vidusskolas ēkas jumta nomaiņu un siltināšanu, kā arī žoga uzstādīšanu Ādažu vidusskolā.

Iepriekš Daugavpils novadā Aizsardzības sadarbības birojs ir organizējis saimniecības lifta rekonstrukciju bērnu sociālās aprūpes centrā «Kalkūni», kā arī ēkas rekonstrukcijas darbus bērnu un jaunatnes centrā «Vabolite».

ASV vēstniecības Aizsardzības sadarbības birojs Latvijā ASV Bruņoto spēku virspavēlniecības Civilās sadarbības programmas ietvaros plāno un realizē projektus visā Latvijas teritorijā. Civilās sadarbības programma nodrošina finansējumu un atbalstu dažādu projektu īstenošanā, un pēdējo gadu laikā šīs programmas ietvaros ir veikti vairāku sabiedrisko ēku remonts, to skaitā bērnunamu, pansionātu, ugunsdzēsības depo un neatliekamās medicīniskās palīdzības centru remontdarbi.

Civilmilitārās sadarbības projekti (pretstatā civilās sadarbības projektiem) ir īpaši ar to, ka to realizēšanā iesaistās ASV un Latvijas militārie inženieri kopā ar vietējo uzņēmēju. Šādi projekti jau iepriekš ir realizēti citviet Latvijā. Civilmilitārās sadarbības projekti palīdz ne tikai vietējām pašvaldībām nodrošināt labākus apstākļus studentiem un pasniedzējiem, bet arī sniedz iespēju ASV un Latvijas militārajiem inženieriem attīstīt savas prasmes un mācīties sadarboties ar citu valstu karavīriem. **IS**

Zemessardzes šī gada izaicinājums — paaugstinātas gatavības rotas

Guna Freimane,

seržante, ZS štāba Vadības grupa.

Foto — Normunds Mežiņš, Rihards Rušenieks un no 2. ZSN štāba arhīva.

Šī gada 23. augustā Zemessardzei aprit 24 gadi, un šajā gandrīz ceturtdaļgadsimtā ir piedzīvotas daudzas un dažādas pārmaiņas. Tomēr visa attīstība viennozīmīgi ir bijusi izaugsme. Zemessardze nepārtraukti mainās, paplašinās specializācija, uzlabojas sagatavotības līmenis, pieaug jauniešu interese par stāšanos Zemessardzē.

Laikam ritot, Zemessardzē ir nomainījušās vairākas paaudzes, tomēr tendences iezīmējas — zemessargu rindas kļūst jaunākas un spēcīgākas. Šogad pirmajā pusgadā vien zemessargos jau ir iestājušies gandrīz 750 cilvēki, kas ir gandrīz tikpat daudz kā visa gada garumā iepriekšējos gados. No viņiem 600 zemessargi ir vecumā līdz 35 gadiem. Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš uzsver:

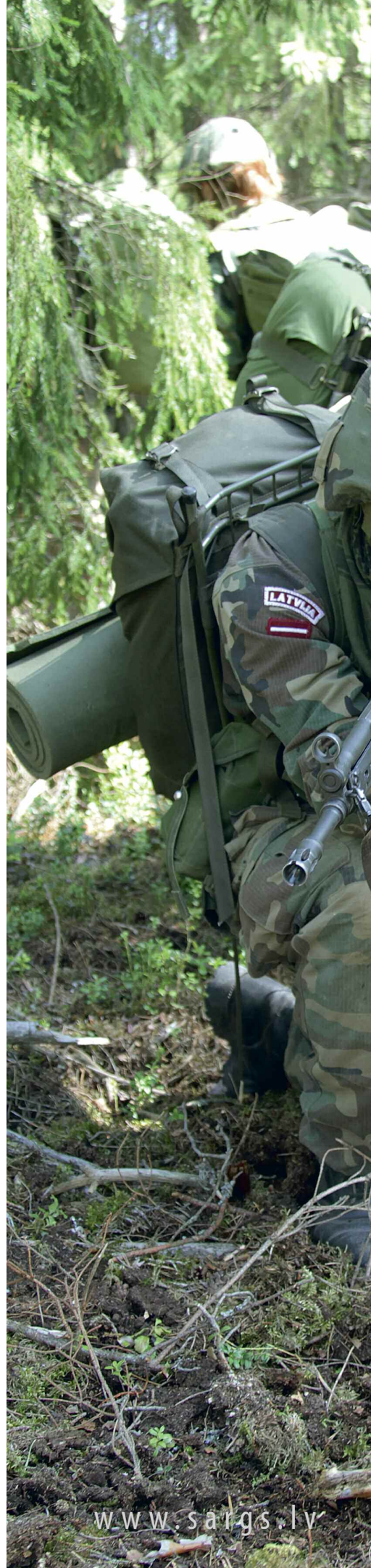
«Esmu ļoti gandarīts par jauniešu lielo interesi un stāšanos Zemessardzē. Viesojoties Zemessardzes bataljonos un apmeklējot mācības, es redzu motivētus, spēcīgus jauniešus, kas ziedo savu brīvo laiku un velta savus spēkus valsts aizsardzībai. Esmu runājis arī ar jaunajiem zemessargiem par viņu motivāciju stāties Zemessardzē, un reizēm darbi parāda daudz vairāk nekā vārdi. Esmu jau vairākkārt uzsvēris, ka Zemessardze ir viena no patriotiskākajām organizācijām Latvijā. Par Zemessardzes nākotni esmu drošs, jo zinu, ka tā dzīvos tik ilgi, cik ilgi mūsu tautā būs patriotisms un vēlme aizsargāt savu valsti.»

Katru gadu Zemessardzē tiek izvirzīti jauni izaicinājumi, tiek uzlabotas jau esošās sistēmas, apmācības, kā arī uzsākti daudzi jauni projekti. Šī gada Zemessardzes lielākais izaicinājums un projekts ir sākt Paaugstinātas gatavības rotas sagatavošanu.» ZS komandieris paskaidro:

«Šo projektu iesākām jau pagājušajā gadā, kad mūsu uzstādījums bija izveidot katrā Zemessardzes novadā vienu Paaugstinātas gatavības rotu, no katra Zemessardzes

Zemessardzes Studentu bataljona pamatapmācības nometnē Ādažu poligonā.

bataljona piesaistot vienu vadu. Tātad Zemessardzē tika izveidotas trīs šādas rotas. Pārliecinājamies, ka šāds projekts ir reāls, izpildāms un apmācību modelis piemērots arī zemessargiem. Šogad esam uzsākuši jau četru gadu ciklu, lai līdz 2018. gadam katrā Zemessardzes bataljonā būtu nokomplektēta Paaugstinātas gatavības rota. Kopā 18 rotas. Šobrīd jau sagatavotās rotas, kuras tika komplektētas no aktīvākajiem un pieredzējušākajiem zemessargiem, pārsvarā piedalās dažādās starptautiskās militārās mācībās, kā arī lielākajās Nacionālo bruņoto spēku organizētajās mācībās Latvijā.»

Paaugstinātas gatavības rotas sagatavošanas plāns sastāv no četriem cikliem (katrs cikls ilgst vienu gadu) — pamatapmācība, izmantojot nometņu modeli; specialitātes apgūšana; kolektīvā nodaļas līmeņa apmācība; kolektīvā vada līmeņa apmācība. Šogad uzsāks pirmais cikls, kas ilgst 30 dienas. Pamatapmācības cikls ir pirmais posms, kurā dienestā pieņemtie jaunie zemessargi militārās pamatiemaņas neapgūs kā līdz šim — ilgstoši un pārsvarā nedēļas nogalēs —, bet gan īsākā, nepārtrauktā laika posmā. Pamatapmācības ciklā ietilpst šādas tēmas: ieroču apmācība; lauka kaujas iemaņas; kaujas šaušana; topogrāfija un orientēšanās; likumi un reglamenti; ierindas apmācība; pirmās palīdzības kurss (1. līmenis); sakaru apmācība; fiziskā sagatavotība; psiholoģijas nodarbības. Šāda veida nometņu organizēšanu jau ir sākuši Zemessardzes Studentu bataljons, ZS 17. pretgaisa aizsardzības bataljons un ZS 55. kājnieku bataljons, kā arī 2. Zemessardzes novads. Vēl vairāki Zemessardzes bataljoni plāno uzsākt šāda modeļa apmācību augustā. Brigādes ģenerālis L. Kalniņš atzīst:

«Sākotnēji nometņu apmācības modelis šķita liels izaicinājums, bet pēc veiktajiem grozījumiem Darba likumā, kas stājas spēkā šī gada 1. janvārī, proti, darba devējs piešķir atvaļinājumu bez darba samaksas

saglabāšanas darbiniekam, kurš pilda dienestu Zemessardzē, ja par viņa iesaisti Zemessardzes uzdevumu izpildē vai apmācībā darba devēju informē Zemessardzes vienības komandieris, projekts ir īstenojams. Arī Nacionālo bruņoto spēku komandieris, vienojoties nometnēs, bija gandarīts gan par apmācību norisi, gan arī darba devēju sapratni un pozitīvo attieksmi pret zemessargu iesaisti šāda veida nometnēs. Pamatapmācība, izmantojot nometņu modeli, ir lielisks risinājums, uzskatu, ka šāda veida apmācība ir daudz produktīvāka nekā parasta apmācība tikai nedēļas nogalēs. Ne visi zemessargi var regulāri piedalīties mācībās, un ilgākā laika posmā aizmirstas tas, ko mācījās pirms mēneša. Uzskatu, ka pamati ir jāieliek tieši šādā, nepārtraukta cikla veidā. Kad tas ir izdarīts, pārējo var pieslīpēt jau nedaudz vēlāk. Sākot ar nākamo gadu, jaunajiem zemessargiem pamatapmācību plānojam, tikai vadoties pēc šāda modeļa — organizējot nometnes.»

Zemessardzes bataljoni pamatapmācības nometnes organizē, izmantojot aptuveni nedēļu garu apmācību ciklu vai arī nepārtrauktu, mēnesi garu apmācību ciklu. Nometņu sekmīgā norisē tiek piesaistīti arī instruktori no Nacionālo bruņoto spēku regulārajiem spēkiem. Šobrīd kopējais jau apmācīto skaits un tie, kuri vēl piedalās nometnēs, ir gandrīz 230 zemessargi.

No 1. līdz 7. jūnijam Mārupes novadā Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljons rīkoja pamatapmācības nometni, kurā piedalījās 30 zemessargi, kas nesen uzņemti Zemessardzē, tostarp arī jauniešu volejbola komanda, kuras spēlētāji vienlaikus iestājās Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljonā 2014. gadā. Nometnē zemessargi apguva šaušanu ar strēlnieku ieročiem, pirmo palīdzību, militāros sakarus, topogrāfiju un orientēšanos, ierindas mācību, reglamentus, lauka kaujas iemaņas, nodaļas—vada līmeņa taktiku.

Sākums 8. un 9. lpp.

Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljona seržants Guntars Jansons pēc nometnes pastāstīja: «Mani patīkami pārsteidza tas, ka vēl ilgi no nometnes dalībniekiem saņēmām ļoti pozitīvas atsauksmes par pamatapmācības norisi. Tas izdevās pat labāk, nekā bijām gaidījuši. Pēc nometnes zemessargu iespaidi bija ļoti atzinīgi, šī bija lieliska iespēja pašapliecināties un pierādīt sev, ka izvirzītie mērķi ir sasniedzami. Viņi nonāca arī pie secinājuma, ka komandas darbs ir viens no svarīgākajiem stūrakmeņiem, ka ir smagi jāstrādā, lai sasniegtu rezultātus. Pats esmu dienējis profesionālajā dienestā, bet, redzot zemessargu augsto motivāciju, sapratu, ka tas ir neviltots patriotisms un vēlme būt kopā ar saviem biedriem. Šie zemessargi turpina piedalīties bataljona organizētajās mācībās un ir aktīvi. Esmu pārliecināts, ka viņu entuziasms nerims un profesionālā sagatavotība augs katrās nākamajās mācībās.»

No 29. jūnija līdz 25. jūlijam Pļaviņu novadā Zemessardzes 55. kājnieku bataljons organizē mēnesi ilgu nometni. Šis ir pirmais Zemessardzes bataljons, kas organizē tik garu nometni. Šajā nometnē militārās iemaņas apgūst tie zemessargi, kuri dienestu Zemessardzē ir sākuši nesen. Vienlaikus ar jauno zemessargu apmācību nometnē notiek arī to zemessargu apmācība, kuri ieņem nodaļas komandiera amatu. Nometne norit vairākos posmos — pirmajā posmā jaunie zemessargi apgūst darbības ar

ieročiem, lauka kaujas iemaņas, darbu ar karti un orientēšanos apvidū; otrajā posmā — lauka kaujas iemaņas, kā arī iemaņas medicīnā un sakaru procedūrās; trešais apmācību posms ir vairāku dienu pārgājiens, kurā praktiski jāizmanto iegūtās militārās zināšanas un iemaņas.

ZS 55. kājnieku bataljona komandieris majors Ingus Manfelds par nometni izsakās atzinīgi:

«Esmu ļoti apmierināts ar mūsu pamatapmācības nometnes norisi. Uzskatu, ja organizatoriskais darbs ir sakārtots un profesionāli tiek vadīts, šis apmācību modelis ir ļoti efektīvs. Vislielākais izaicinājums ir sākotnēji formulēt vēstījumu apmācāmajiem, lai, ierodoties bataljonā, viņiem būtu skaidrs, ko no viņiem sagaida un kas viņiem būs jādara. Sākumā bija grūti sapulcināt zemessargus uz mēnesi garu apmācību, bet esmu gandarīts par viņu motivāciju un vēlmi būt šeit. Tie, kuriem motivācija nebija tika augsta, izstājās jau pirmajā nedēļā. Spēcīgākie palika, tas arī ir mūsu kodols. Protams, apmācības gaitā atklājās arī daži trūkumi, bet ir labi tos zināt jau tagad, lai, organizējot nākamās nometnes, varam to visu novērst.»

Savukārt Ādažu poligonā no 4. līdz 12. jūlijam norisinājās Zemessardzes Studentu bataljona militārās pamatapmācības nometne, kurā piedalījās 87 zemessargi, no kuriem 57 bija apmācāmie, savukārt pārējie bija piesaistītais personāls, kas sniedza atbalstu nometnes sekmīgā norisē. Jaunie zemessargi, kuriem tika organizēta šī nometne, bija Latvijas studentu korporāciju biedri.

Šajā deviņu dienu nometnē zemessargi apguva radiosakaru procedūras, pirmo palīdzību, inženieršķēršļu veidošanu, aizsardzību no masveida iznīcināšanas līdzekļiem, stacionāro un kaujas šaušanu no dažādām pozīcijām, lauka kaujas iemaņas. Nometne noslēdzās ar divu dienu pārbaudījumu, kurā zemessargi veica forsēto pārgājienu. Pēc tā bija jāiekārto patruļbāze un jāveic komandieru uzdotie uzdevumi. Zemessardzes Studentu bataljons izsaka īpašu pateicību darba devējiem, kas ne tikai piešķīra zemessargiem atvaļinājumu uz nometnes laiku, bet arī papildu brīvdienas tieši nometnes apmeklēšanai, — Veselības centram MFD, Zemgales veselības centram, SIA «Alintek», SIA «Mūsu domīnija», SIA «Anbro» un AS «Ceļuprojekts».

Zemessardzes Studentu bataljona vecākais zemessargs Valdis Kalniņš nometnē bija šaušanas instruktors. «Pats esmu aktīvs zemessargs, piedalos gandrīz visās bataljona organizētajās mācībās. Ar šiem jaunajiem zemessargiem strādāju jau sagatavošanās posmā. Ievēroju viņu lielo interesi par mācību norisi un entuziasmu, kas ir nepieciešams, dienot Zemessardzē. Manuprāt, entuziasms un motivācija ir ļoti svarīgi tieši pamatapmācības posmā, kamēr tiek ielikti zināšanu un iemaņu pamati, īpaši brīžos, kad vēl nekas neizdodas. Interesantu un dinamisku apmācību procesu veidoja arī instruktori no Sauszemes spēkiem. Šie instruktori nāca ar savu individuālo pieeju, pieredzi, iemaņām un taktiskajām zināšanām, kas nav mums, un tā ir lieliska pieredzes apmaiņa. Uzskatu, ka šāda veida sadarbība ir ļoti noderīga un nepieciešama arī turpmāk. Tikai tādā veidā varam panākt kvalitatīvu rezultātu. Ja mums būs interesantas, aktīvas mācības, zemessargi nāks un darbosies, līdz ar to arī tiks nodrošināts augstāks sagatavotības līmenis un izpildīti arvien jauni izaicinājumi. Mēs nepārtraukti attīstāmies, mācāmies un virzāmies uz priekšu,» balstoties uz savu pieredzi, secina V. Kalniņš.

No 13. līdz 19. jūlijam Vaboles pagastā Zemessardzes 34. artilērijas bataljona poligonā «Meža Mackeviči» teritorijā noritēja nedēļu ilga zemessargu pamatapmācības nometne visiem septiņiem 2. Zemessardzes novada bataljoniem, kurā piedalījās 100 zemessargi. Pamatapmācībā zemessargi apguva šaušanas iemaņas, pirmo palīdzību, militāros sakarus, topogrāfiju un orientēšanos, ierindas mācību, reglamentus, lauka kaujas iemaņas, kā arī veica noslēguma pārgājienu.

Nesen Zemessardzes 35. nodrošinājuma bataljonā uzņemtais zemessargs Artis Cimdiņš dalījās savos iespaidos: «Mans tēvs ir zemessargs, un, sasniedzot pilngadību,

2. ZSN pamatapmācības nometne Vaboles pagastā, ZS 34. artilērijas bataljona poligonā «Meža Mackeviči» teritorijā.

Zemessardzes 55. kājnieku bataljona pamatapmācības nometnē Plaviņu novadā.

arī es nolēmu stāties Zemessardzē. Šis bija manas pirmās mācības. Dodoties uz nometni, domāju, ka laiks vilksies lēni un fiziski būs ļoti grūti, bet, kad sākās apmācības process, laiks pagāja ļoti ātri. Man tiešām patika šī pamatapmācības nometne, arī instruktori bija ļoti zinoši un pieredzējuši. Es apguvu daudz jaunu iemaņu. Vislabāk man patika lauka kaujas iemaņas, protams, ne vienmēr viss sanāca, kā vajadzēja, bet es centos. Fiziski arī nemaz nebija tik grūti, viss ir atkarīgs no tā, kā pats sevi noskaņo. Zemessardzes mācībās arī turpmāk piedalīšos, man patīk šī militārā vide, un, ja es to varu darīt savā brīvajā laikā, es šo iespēju izmantošu.»

Brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš, vērtējot apmācību procesu, teica: «Šobrīd esmu apmierināts ar tā norisi. Līdztekus pamatapmācībai jau esošās trīs Zemessardzes novadu rotas aktīvi darbojas un piedalās mācībās. Plānots, ka pēc 2018. gada šīs rotas tiks integrētas bataljonu rotās. Process ir nebeidzams, apmācību kvantitāte augs, sagatavotu zemessargu mums kļūs arvien vairāk. Šis četru gadu cikls nebeigsies 2018. gadā. Nākošgad, kamēr šajā gadā pamatapmācību apguvušie zemessargi pievērsīsies nākamajam līmenim — specialitātes apgūšanai, jaunpieņākušie zemessargi sāks visu no sākuma. Tā mēs nodrošināsim profesionālu izaugsmi zemessargu rindās, kā arī kvalitatīvu apmācību.»

Šobrīd Zemessardzē aktuāls ir arī pagājušajā gadā uzsāktais projekts — Zemessardzes vada komandiera pienākumu izpildītāja kurss, kas tiks pielīdzināts seržanta pakāpei. Apmācību programma tika izstrādāta kopā ar Mācību vadības pavēlniecību. Zemessargi, kuri ieguvuši kaprāļa pakāpi Neintensīvā jaunākā instruktora kursā, pagājušā gada nogalē uzsāka pirmo apmācību posmu, kas norisinājās Dobelē. Posms ilga divas nedēļas, un zemessargi apguva šādas tēmas —

operāciju plānošana; kaujas pavēle; uzbrukuma operācijas; aizsardzības operācijas; spēku nomaiņas operācijas; patrulēšanas operācijas; prettanku operācijas; artilērija; komandiera darba karte un navigācija; personālvadība. Nodarbības pārsvarā bija lauka apstākļos. Otrais posms, kas gaidāms jau šajā gadā, ilgs trīs nedēļas, tas norisināsies Nacionālajā aizsardzības akadēmijā kopā ar jauniešiem kadeti, kur zemessargi apgūs aizsardzības operācijas; aizkavēšanas operācijas; kauju apbūvētā vietā. Brigādes ģenerālis L. Kalniņš pamato:

«Šis ir loģisks turpinājums projektam «Neintensīvais jaunākā instruktora kurss», kuru mēs sākām pirms pāris gadiem. Mums ir lieliski sagatavoti kaprāļi, kas dien Zemessardzes bataljonos, daudzi gan ir izvēlējušies turpmāko dzīvi saistīt ar profesionālo dienestu. Bet esmu lepns, ka šie instruktori nāk no Zemessardzes rindām. Un tiem, kuri turpina dienestu kā zemessargi, ir pienācis laiks pakāpties uz nākamo pakāpienu, pieņemot

jaunus izaicinājumus, jo tikai tā mēs varam nodrošināt izaugsmi — nepārtraukti virzoties uz priekšu.»

Augustā Cēsīs, NBS Instruktoru skolā mācības uzsāks arī 49 topošie kaprāļu kandidāti, kas sekmīgi apguvuši Neintensīvā jaunākā instruktora kursa pirmo daļu Dobelē.

Zemessardzes vada komandiera pienākumu izpildītāja kursa priekšnieks kapteinis Artūrs Maksis paskaidro: «Zemessardzē, ir ļoti jūtams vada komandieru trūkums, tāpēc ir nepieciešami vada komandieru pienākumu izpildītāji. Šis ir loģisks militārās karjeras turpinājums esošajiem kaprāļiem, tāpēc arī strādājam pie šī projekta realizācijas. Šobrīd pirmo daļu sekmīgi ir pabeiguši 19 zemessargi. Vērojot viņu apmācību Dobelē, secināju, ka sagatavotības līmenis ir pietiekams, ir arī motivācija šiem jauniešiem, vienīgi pieredze vienībās ir ļoti atšķirīga. Tomēr tas nav šķērslis, laika gaitā nianses tiks noslīpētas un mīnusi izlaboti.»

Zemessardzes aktivitātes ir nebeidzamas, Zemessardzes uzdevumi ir neizsīkstoši. Priekšā ir ļoti daudz jaunu izaicinājumu. Zemessardzes komandieris ir pārliecināts: «Darbu un pienākumu mazāk nekļūs. Zemessardzes uzdevumi ir tik daudzveidīgi un plaši, ka nav jānosaka prioritātes, viss ir ļoti svarīgi, kad ir runa par Latvijas aizsardzību, kad ir jāveic zemessargu apmācība, lai viņi būtu gatavi efektīvi izpildīt savus kaujas uzdevumus. Tāpēc mēs nezinām, ko nozīmē vārdi «nē» vai «varbūt vēlāk». Lai arī cik grūti kādreiz būtu, mēs ejam uz maksimālo izpildi. Ja nebūs augstu mērķu, nebūs, uz ko tiekties, ja nebūs, uz ko tiekties, zudīs motivācija, ja zudīs motivācija, nebūs Zemessardzes. Mūsu spēks ir mūsu motivācija, pienākuma izjūta un neizmērojamā mīlestība pret savu Tēvzemi.» 15

SUV Jaunsardzes nometne — jauns sākums nākamajam sasniegumam

Sandra Brāle,

kapteine, Speciālo uzdevumu vienība.

Foto — Normunds Mežiņš un Sandra Brāle.

Ir saulaina jūlija svētdiena. Speciālo uzdevumu vienībā (SUV) ierindā nostājušies vairāki desmiti jauniešu, kuru sejās ir manāms nogurums, pārliecinātība un pozitīvas emocijas. Nogurums pēc neskaitāmiem SUV instruktoru sagādātajiem pārbaudījumiem un dzīves izaicinājumiem SUV Jaunsardzes nometnē.

Jaunsargu sejās vairs nav redzami daudzie smaidi un satraukums kā nometnes atklāšanas dienā. Piepildījies Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra Jaunsardzes departamenta direktora Anša Strazdiņa vēlējums nometnes atklāšanas dienā visiem jaunsargiem izturēt visus nometnes pārbaudījumus: «Jaunsargs un patriotisms ir viens un tas pats. Iemācīt patriotismu nevar. Jaunsargu 4. līmeņa noslēguma testi vēl bija bērnu spēle, salīdzinot ar to, kas jūs sagaida šonedēļ. Svētdien jūsu domāšana būs citādāka — jutīsieties daudz pārliecinātāki, zināsit vājās puses, pie kurām jāstrādā. Tāpēc vien ir vērts būt šajā nometnē. Atcerieties, jūs esat vajadzīgi Latvijai!»

SUV pārstāvis, uzrunājot jaunsargus nometnes atklāšanā, uzsvēra:

«Jūsu dalība nometnē norāda, ka jaunieša gadi atkāpjas un iestājas vīra briedums. Ceru, ka šī nedēļa būs pozitīvs piedzīvojums, kas ilgi paliks atmiņā. Jūs jau esat labākie, jo esat nonākuši līdz šai nometnei, un šī ir iespēja gūt kaut nelielu ieskatu SUV dienestā un tā ikdienā. Tas nākotnē ikvienam no jums palīdzēs pieņemt lēmumu, vai dzīvi

saistīt ar dienestu bruņotajos spēkos, iespējams — pat SUV.»

Gandarījums, negulētas nakts, interesants un piesātināts nodarbību grafiks, pozitīva instruktoru attieksme, jauni draugi, atklāsme, ka komandā var paveikt lietas, kas individuāli varētu būt neizpildāmas, un sasniegt mērķi — tās ir tikai pāris atziņas no jauniešu piedzīvotā. Ir arī īpaši spilgtas izjūtas, ko jaunieši izteica dzejas vārdiem:

*«Ieradāties mēs kā gurķi,
Tecēja mums daudzi puņķi.
Asinis un sviedri lija,
Nepārliecība mūs' galvas rija.*

*Pieradām pie visa fiksi,
Uzkačājām ātru riksi,
Bet tas jau arī nav nekas —
Drošais uzvar, tas ir fakts!*

*Naktis likās ļoti īsas,
Trauksmē ķēra baigās trīsas,
Instruktoriem skaļas balsis —
Brīžiem nemetās mums valsis.
Bijām mēs kā bites stropā,
Tagad devīze mums —
barā drošāk — galvas kopā!»*

Dienests SUV

2015. gada 15.—16. augustā, 29.—30. augustā,
19.—20. septembrī, 10.—11. oktobrī

Speciālo uzdevumu vienība rīko kaujinieku pamata
apmācības kursa iestājpārbaudījumus un kandidātu atlasī.

Kandidātiem (karavīriem, zemessargiem,
kā arī ikvienam interesentam, kurš nav dienējis)
vēlams pieteikties pa kontaktātruni 27313399
vai elektroniski: dienests.suv@mil.lv:

Aicināju uz sarunu par piedzīvoto un no-
metnes izaicinājumiem jaunsargus, kuri SUV
Jaunsardzes nometnē piedalās pirmo reizi.

Artis no Ērgļu jaunsargu vienības
Jaunsardzē ir tikai no šā pavasara, bet jau var
lepoties ar būtisku sniegumu — ir nokārtoti
SUV fiziskie normatīvi. Viņš pauž gandarī-
jumu par iespēju piedalīties nometnē:

«Saņemot piedāvājumu piedalīties no-
metnē, ilgi nedomāju. Nokārtoju SUV fizis-
kos normatīvus. Grūtākais nometnē bija agrie
rīti. Nakts trauksmes arī nebija ierastas —
trauksme, naktsmiers, tad pēc 10 minūtēm
atkal trauksme. Ļoti patika grupas saliedē-
tības uzdevumi un instruktoru attieksme.
Ikvienam no instruktoriem bija ar savu pie-
eju — kāds nosvērts, kāds uzkliež, kāds
pasmaida, pajoko. Arī nākamajos gados
labprāt piedalīšos nometnē. Ņemšu līdzi arī

draugu. Ikvienam novēlu izvirzīt un tiek-
ties pēc sava mērķa.»

Nākotni Artis vēlas vairāk saistīt ar bru-
ņotajiem spēkiem. Jaunietis daudz nodar-
bojas ar sportu. Ziemā tas ir hokejs, citos
gadalaikos — florbols, futbols, volejbols un
basketbols.

**Dāvis no 109. Rīgas jaunsargu vienī-
bas** Jaunsardzē ir četrus gadus. SUV Jaun-
sardzes nometnē viņš piedalījās, lai vairāk
iepazītu vienību un izprastu tās uzdevumus.
«Paši interesantākie uzdevumi bija tie, kas
saistīti ar fobijām. Lielākais izaicinājums bi-
ja purvs un ūdenszāles — tomēr izdevās se-
vi pārvarēt. Visvairāk patika uzdevums, kad
bija uzvilktā maska, neko nevarēja redzēt un
bija jālien cauri šaurām vietām. Saprātu, ka
tieši komandas darbam bija ārkārtīgi liela
nozīme komandu saliedētības pārbaudīju-
mos. Mēģinājām viens otru atbalstīt ne ti-
kai komandu darbā, bet arī individuālajos
pārbaudījumos. Ir iegūti jauni draugi.»

Jauniešiem, kuri vēl apsver domu par
dalību SUV Jaunsardzes nometnē, Dāvis la-
koniski ieteic: «Ir vērts mēģināt — kas ne-
riskē, tas nevinnē.»

**Rihardam no Zemessardzes 45. no-
drošinājuma bataljona** dalība nometnē
palīdzējusi nonākt pie atziņas, ka jāiet prom
no šā brīža vasaras darba, jo viņš ir apņē-
mības pilns trenēties, lai jau tuvākajā laikā
iestātos dienestā bruņotajos spēkos un ar
laiku kļūtu par SUV kaujinieku. «Par no-
metni ir ļoti labi iespaidi. Šī man bija pirmā
nometne, kas ilga nedēļu. Vienkārši pasa-
kaini. Esmu ļoti daudz ko ieguvis — purvā
atklāju savu fobiju, bailes no aukstuma. Bi-
ja tik auksti, ka uzdevumu nespēju paveikt
līdz galam, tomēr svarīgāko izdarīju. Citiem
jauniešiem novēlu obligāti cīnīties, lai tiktu
uz šo nometni — tas ir tā vērts. Sākumā lie-
kas, ka nu ir beigas, pēc tam, kad nedēļa ir ga-
lā, saproti, ka esi sevi pacēlis daudz augstākā
līmenī.»

«Šī ir pirmā jūsu uzvara pašiem pār
sevi — vai es varu vai nevaru. Tas ir sasnie-
gums un jauns sākums nākamajam sasnie-
gumam. Jūs parādījāt to, ka esat gatavi
pildīt pilnveidoties, attīstīties, augt,» SUV Jaunsar-
dzes nometnes noslēgumā, uzrunājot tās da-
lībniekus, uzsvēra Jaunsardzes departamenta
direktora vietniece Judīte Suharevska. **IS**

Karaliskā gurku pulka karavīri starptautiskajās mācībās «Saber Strike 2015» Ādažu poligonā.

Himalaju karavīri

*«Slava Lielajai Kali, gurkas nāk!»**

Nepāliešu karavīru vienības atrodas Lielbritānijas bruņoto spēku rindās kopš 19. gadsimta sākuma. Jau divus gadu simtus no Himalaju kalnu pakājēm nākušie karotāji piedalījušies visos karos, kuros bijusi iesaistīta Lielbritānija. Gurkas — tā dēvē šos leģendām apvītos karavīrus.

Lielbritānija gurkas iepazīna 18. gadsimtā. 1769. gadā nelielas valstiņas Gorkhas valdnieks Prītvī Narajans Šāhs izveidoja no kalnu cilšu karotājiem karaspēku un iekaroja teritoriju, kuru nosauca par Nepālas karalisti. No Gorkhas nosaukuma arī cēlies karotāju apzīmējums «gurkas» (angļu valodā — *gorkha*). 1814.—1816. gadā norisinājās bruņotas cīņas starp Lielbritānijas impērijas armiju un Nepālas aizstāvjiem. Ar koloniālās administrācijas Indostānas puslā kontrolēto bruņoto vienību iebrukumu ģenerālmajors Deivīds Očterloni vadībā briti uzsāka mēģinājumu piespiest Nepālu atzīt koloniālo varu. Taču gurku spēki izrādīja ļoti nopietnu pretestību, un labi bruņotās un apgādātās britu regulārās armijas vienības cieta ievērojamus zaudējumus. Gurku karš noslēdzās Nepālai labvēlīgi, šī valsts saglabāja savu neatkarību, un par to bija jāpateicas tieši no kalnu cilšu iedzīvotājiem sastāvošajam nepāliešu karaspēkam.

Starp citu, tā laika Lielbritānijas impērija tikai ļoti retos gadījumos bija cietusi zaudējumu savos koloniālajos karos... Sers Očterloni izrādījās tālredzīgs politiķis un, necenšoties visiem spēkiem iekarot «Pasaules jumtu», kā dēvē Nepālu, spēja pārliecināt nepāliešus pāriet britu monarhijas dienestā, tā gūdam lielāku labumu Lielbritānijas impērijai. Par nepāliešu kalniešiem viņš teica: «Tās ir dziļmušas karotāju tautas, viņi nepazīst bailes, ir ļoti spēcīgi un izturīgi.»

Pēc Gurku kara 1816. gadā noslēgtais Sugauli miera līgums noregulēja arī jautājumu par gurku karavīru dienestu britu armijā. Toreiz no gurku karavīriem sastāvošās vienības iekļāvās britu Austrumindijas kompānijas karaspēkā, kas nodarbojās ar Lielbritānijas koloniālās kārtības uzturēšanu mūsdienu Indijas, Pakistānas un Mjanmas teritorijā, kā arī piedalījās dažādos karos šajā reģionā. Himalajos dzīvojošo tautu vidū valdīja kastu sistēma, un ne visi kalnieši drikstēja

klūt par karotājiem — gurkas dienestam britu armijā nāca no vairākām kastām. Sākumā britu armijā gurkas izmantoja kā neregulāras vienības un impērijas dienestā vienlaikus atradās ap 5000 gurku. Gan Pindari karā (1817.), gan Bharatpuras karā (1826.), gan pirmajā un otrajā Angļu—sikhu karā (1846., 1848.) un Sipaju sacelšanās (1857.) apspiešanā piedalījās gurkas. Visos šajos militārajos konfliktos viņi apliecināja sevi kā labi karavīri. Viņus raksturoja kā bezbailīgus, reizēm pārgalvīgus, nāvi nicinošus karotājus, kas gāja uzbrukumā, bruņojušies ar pretiniekos bailes iedzenošu platu, liku dunci *kukuri* (angļu valodā — *khukuri*). Gurku paruna vēsta — ja nazis izvilks no maksts, tam jābauda asinis.

Sipaju sacelšanās laikā, kad britu impērijas vara Indijā karājās mata galā, gurkas saglabāja uzticību Lielbritānijas tronim. Pēc Sipaju sacelšanās apspiešanas gurkas kļuva par reformētās Britu Indijas armijas regulārām vienībām, ko 20. gadsimta sākumā pārveidoja par desmit strēlnieku pulkiem. 19. gadsimtā gurkas dienēja Birmā, kā arī ārpus Indostānas pussalas piedalījās Lielbritānijas neveiksmīgajos karagājienos uz Afganistānu. Krievu—turku kara laikā (1877.—1878.) viņi dienēja Maltā un Kiprā, vēlāk Malaizijā, piedalījās «Bokseru dumpja» apspiešanā Ķīnā (1899.—1900.).

Pirmā pasaules kara laikā gurku skaits britu armijā sasniedza 114 000 vīru. Gurkas karoja pret Vācijas un Osmaņu impērijas armiju dažādās frontēs Francijā, Mezopotāmijā, Persijā, pie Suecas kanāla Ēģiptē, Palestīnā, Gallipoli un Saloniku operācijās Balkānos. Karavīri ar briesmīgajiem kukuri dunciem iemantoja bīstamu un drosmīga ienaidnieka tēlu. Tiesa, dažreiz britu armijai sagādāja problēmas gurku mazais augums, jo viņu izraktās tranšējas nederēja augumā garākajiem eiropiešiem — kad gurkas atstāja tranšējas, britiem nācās tās padziļināt. Gurkas arī nebija piedabūjami uzvilkt gāzmasku, jo cilvēks ar gāzmasku galvā viņos izraisīja eiropiešiem nesaprotamu smieklu lēkmi.

Laikā starp abiem pasaules kariem gurkas dienēja Indijā, pildot garnizonu dienestu, piedalījās trešajā Angļu—afgāņu karā 1919. gadā un vairākos militārajos

konfliktos Dienvidaustrumāzijā. Otrā pasaules kara laikā Nepālas monarhs atļāva Lielbritānijas bruņotajos spēkos izveidot 45 gurku bataljonus ar 250 000 karavīru. Gurkas piedalījās garnizonu dienestā Indijā, karoja Sirijā, Ziemeļāfrikā, Itālijā un Grieķijā, cīnījās pret Japānas karaspēku Singapūrā un Birmā. Itālijā gurku vienības izcēlās ar savu drosmi kaujās pie Montekasino (1944), sekmiīgi atvairot pārspēkā esošo vācu desantnieku uzbrukumus.

Pēc Otrā pasaules kara Indija ieguva savu valstisko neatkarību. Daļa no Britu Indijas armijā dienošajiem gulkām pievienojās Indijas armijai — seši pulki, bet četri pulki palika Lielbritānijas bruņoto spēku sastāvā. Britu armijā gurku skaits tika samazināts līdz divu kājnieku bataljonu lielumam, bet Indijas armijā — izvērsts līdz 12 bataljoniem. Indijas armijā gurkas dien kā robežsargu un kājnieku vienības.

Lielbritānijas bruņo spēku sastāvā pēc Otrā pasaules kara gurkas piedalījušies karadarbībā gandrīz visos pasaules reģionos: 20. gs. 50. un 60. gados gurkas dienēja Malaizijā, kur cīnījās ar prokomunistiskajiem partizāniem, 1962. gadā apspieda pret britu varu vērsto sacelšanos Brunejas sultanātā, piedalījās Lielbritānijas — Argentīnas militārajā konfliktā Folklandu salās 1982. gadā.

Šī konflikta laikā vairākas reizes argentīniešu speciālo uzdevumu vienību karavīri bija padevušies gūstā, kolīdz uzzinājuši, ka viņiem pretī stāties gurkas. Vēlākajos gados gurkas piedalījās miera uzturēšanas operācijās Kosovā, Bosnijā, Sjerraleonē un Afganistānā. Starp citu, 2007. gadā Afganistānā pie gurku vienības kā aviācijas novērotājs tika piekomandēts turp dienestā nosūtītais Lielbritānijas karalienes Viktorijas II mazdēls princis Harijs — arī tas liecina par gurku lielo militāro autoritāti.

Mūsdienās britu armijā dien apmēram 3500 gurkas. Visas gurku vienības, to skaitā ir divi strēlnieku bataljoni, dažādas inženiertehniskās daļas, rekrutēšanas un atbalsta vienības — parasti tiek dēvētas par «Gurku brigādi». Tāpat kā agrākajos laikos, gurkas tiek vervēti Nepālas kalnos, un britu armijā dienēt vēlas ievērojams skaits jauniešu — pēc Lielbritānijas preses ziņām, katru gadu uz 200 vakancēm pretendē 28 tūkstoši.

Pēc ārzemju preses
sagatavojis Juris Ciganovs, Dr. hist.
Foto — Gatis Indrēvics un no interneta vietnēm.

* «Jai Mahakali, ayo Gorkhali!» jeb «Slava Lielajai Kali, gurkas nāk!» — gurku kaujas sauciens.

Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā kārtējais izlaidums

19. jūnijā Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā notika Sauszemes spēku militārās vadības un Komandējošā sastāva virsnieka studiju programmu absolventu izlaidums, kurā pirmās virsnieka — leitnanta — dienesta pakāpes zīmotnes saņēma 24 kadeti.

Šogad studiju programmu «Sauszemes spēku militārā vadība» absolvēja 15 virsnieki: lt. Toms Andersons, lt. Edgars Priedītis, lt. Kristaps Krūze, lt. Nauris Jātņieks, lt. Aivis Kusiņš, lt. Kaspars Kukša, lt. Ansis Brūvelis, lt. Kristīne Licīte, lt. Miks Miežītis, lt. Vjačeslavs Dmitrijevs, lt. Kaspars Lauziņieks, lt. Toms Rozentāls, lt. Ričards Laikovs, lt. Toms Kursiņš, lt. Jānis Blažis.

Savukārt studiju programmu «Komandējošā sastāva virsnieks» šogad absolvēja astoņi virsnieki: lt. Gunta Briede, lt. Raimonds Valdners, lt. Gatis Kuzma, lt. Ingmārs Veinbergs, lt. Matīss Students, lt. Linda Balalaiko, lt. Kaspars Indruška, lt. Lauris Bušmanis. Leitnanta dienesta pakāpi ieguva Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Ārvalstu mācību grupas klausītājs dižkareivis Māris Saba, kas absolvēja Vestpointas militāro akadēmiju.

Jaunos virsniekus sveica Valsts prezidents Andris Bērziņš, aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un akadēmijas vadība.

Izlaidumā tika sveikti arī labākie kadeti, vērtējot pēc tādiem kritērijiem kā vidējā atzīme mācībās, panākumi sportā un dalība akadēmijas sabiedriskajā dzīvē. Kadets Kaspars Kukša tika atzīts par labāko sabiedriskajā darbā, bet par panākumiem sportā tika sveikts kadets Aivis Kusiņš. Kadets Ingmārs

Veinbergs tika atzīts gan par labāko kadetu mācību darbā, gan par labāko komandējošā sastāva virsnieka pamatkursa studiju programmā. Sauszemes spēku militārās vadības studiju programmā kā labākais tika sveikts kadets Ansis Brūvelis, savukārt labākais mācību darbā šajā programmā bija kadets Toms Kursiņš.

*Sagatavojusi MVP NAA vadības grupas
3. klases speciāliste kpr. Jurāte Babre.
Foto — Gatis Dieziņš.*

Tēvijas Sargs

Tēvijas Sargs

Zemessardzes veterāni un jaunsargi sadarbojas nometnē

3. jūlijā «Tēvijas Sargs» viesojās Pļaviņu novada Juču karjerā, kur Zemessardzes 55. kājnieku bataljona teritorijā trīs dienu garumā jau ceturto reizi norisinājās Zemessardzes veterānu un jaunsargu salidojums. Pavisam tajā piedalījās 20 jaunsargi no Aizkraukles 509., Pļaviņu 510., Neretas 513. un Skrīveru 514. vienības, kā arī 20 veterāni no Zemessardzes 55. bataljona.

Šogad jaunsargu un veterānu salidojums notika kopā ar jauno zemessargu pamatapmācības nometni, kas Juču karjera poligonā notiek gandrīz mēneša garumā, 28 dienas. Šogad nolēmts nometnes apvienot, lai būtu izdevīgāk gan pašiem, gan bataljonam; viena infrastruktūra, kas noder visiem dalībniekiem.

Tradicionālais salidojums ir veterānu iniciatīva. «Šis nometnes mērķis ir veterānu un jaunsargu sadarbība. Veterāni atceras jaunību, pastāsta jaunsargiem par Zemessardzes pirmsākumiem 1991. gadā,» saka Pļaviņu 510. jaunsargu vienības instruktors Imants Kravalis. Viņš arī piebilst, ka gan veterāniem, gan jaunsargiem ir prieks sadarboties citam ar citu, apmainīties pieredzē, sēžot pie draudzības ugunsкура.

Paši jaunsargi atzīst, ka šī ir ļoti vērtīga pieredze, jo no veterāniem var uzzināt un mācīties daudz noderīgu lietu. Arī sadarbība ar citu jaunsargu vienību jaunsargiem nāk par labu — var iemācīties darboties jaunā komandā, iemantot draugus un vienkārši labi pavadīt laiku, darot to, kas patiek vislabāk.

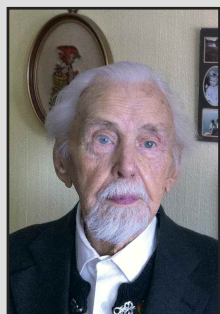
«Lai gan ir vasaras vidus, jaunieši ir gatavi iesaistīties un ar lielāko prieku piedalās šajā nometnē,» piebilst jaunsargu instruktors I. Kravalis.

Nometnē jaunsargi apgūst arī militārās prasmes. Apmācību tēmās ietilpst alpinisms, maskēšanās, taktiskā pārvietošanās, izlūkošana, arī sporta orientēšanās un šaušana ar mazkalibra ieročiem. Galvenais mērķis ir iemācīt jaunsargiem to, ko viņi neapgūst ikdienā, skolā. Lai nodrošinātu apmācību, sadarboties tiek aicināti ne tikai veterāni un jaunsargu instruktori, bet arī esošie un bijušie profesionālā dienesta karavīri.

Viens no Zemessardzes veterāniem, Aizkraukles veterānu vienības komandieris atvaļinātais majors Broņislavs Mačuļskis Jaunsardzei novēl aktīvi strādāt, turpināt iesākto un paplašināties.

Zemessardzes veterānu un jaunsargu salidojums jau ir kļuvis tradicionāls pasākums, un gan jaunsargi, gan veterāni cer, ka šī tradīcija turpināsies vēl ilgi.

Sagatavojusi Karolina Bruža. Foto — Normunds Mežiņš.

Latvijas Karaskolas virsnieks
kapteinis Teodors Liepa
29.01.1915.—29.06.2015.

Teodors Liepa (līdz 1940. gadam uzvārds Linde) dzimis Madonas apriņķa Saikavas pagastā.

1934. gadā Teodors beidzis Daugavpils valsts ģimnāziju, strādājis ģimenes saimniecībā. 1935. gada 31. oktobrī iesaukts obligātajā karadienestā; dienējis 10. Aizputes kājnieku pulkā. 1936. gada 8. aprīlī beidzis ložmetēju instruktoru rotas kursu un rudenī no dienesta atvaļinājies. Apmēram gadu strādājis par mežsargu Pļaviņu apkaimē. 1938. gadā iestājies Latvijas Karaskolā.

Kad 1940. gada 17. jūnijā Latvijā ienāk sarkanarmijas karaspēks, steigā tiek pārtraukta Karaskolas vasaras nometne Daugavpils apkārtnē, drudžaini gatavots izlaidums bez tradicionālās parādes Armijas sporta laukumā, bez virsnieka zobenu izsniegšanas. Izlaidums norit slēpti no sabiedrības acīm Karaskolas iekšpagalmā. 27. jūlijā ar toreizējā Valsts prezidenta A. Kirhenšteina pavēli nr. 4 Karaskolu viņš beidzis kā leitnants ar latviskoti uzvārdu Teodors Liepa, saņemot norikojumu dienēt 5. Cēsu kājnieku pulkā. Pēc Latvijas armijas likvidācijas 1940. gada 26. novembrī jaunākais leitnants T. Liepa pārskaitīts Teritoriālā strēlnieku korpusa 295. pulkā par vada komandieri. Padomju varas represijas 1941. gadā T. Liepu nav skārušas.

1941.—1942. gadā dienestu turpina Rēznas 267. kārtības dienesta bataljonā kā 1. rotas komandieris. Latviešu leģiona 19. divīzijas sastāvā virsleitnants T. Liepa piedalījies kaujās Krievijā un Latvijā, Kurzemē. Teodora militārās prasmes o drosmi apliecina 1944. gadā piešķirtie apbalvojumi: Dzelzskrusts (2. šķ., 17.05.1944.; 1. šķ. 11.10.1944.) un Nopelni krusts ar šķēpiem (2. šķ., 30.01.1944.). 1944. gada 17. septembrī austrumos no Jelgavas starp Zālītes—Garozas stacijām kaujā T. Liepa smagi ievainots un nosūtīts ārstēties uz hospitāli Vācijā. Kādu laiku dienējis Latviešu leģiona veselības uzlabošanas vienībā. Kara beigās sagaidījis Rietumu sabiedroto zonā. 1945. gada maijā pēc Vācijas kapitulācijas internēts pulkveža A. Viksnas vienībā Husuma apgabalā. No 1945. gada

rudens līdz 1946. gada martam gūsts Cēdelgēmā Beļģijā. No 1948. gada līdz 1950. gadam dienējis Sardžu vienībā pie angļu armijas.

Vācijā Teodors nodibinājis ģimeni. Vēlāk Liepu ģimenei izdevies izceļot uz Lielbritāniju. Viņi apmetušies Birmingemas priekšpilsētā Oldberijā. Teodors strādājis metālapstrādes rūpnīcā naktsmaiņās, bieži piestrādājis par dārznieku dzīvesvietā. Nekādās latviešu ārzemju organizācijās nav iestājies, lai gan sakarus ar tām uzturējis, interesējies par notikumiem Latvijā.

Pēc neatkarības atjaunošanas Teodors vairākkārt viesojies Latvijā, piedalījies Pasaules latviešu virsnieku saietos, 1994. gada 8. septembrī iestājies Latviešu virsnieku apvienībā (LVA). Ar Latvijas Republikas aizsardzības ministra 28.10.1994. pavēli (Nr. 77_mk) Teodoram Liepam dienesta pakāpe pielīdzināta Latvijas Aizsardzības spēku atvaļināto virsnieku dienesta pakāpei — atvaļināts kapteinis.

Kā atzīnību par mūža garumā saglabāto latvietību, karavīra drosmi, patriotismu un Tēvzemes mīlestību kapteinis T. Liepa saņēmis Latvijas Republikas aizsardzības ministra goda zīmi «Par ieguldījumu Bruņoto spēku attīstībā» (1999), NBS komandiera goda zīmi «Par nopelniem» (3. šķ., 2004.), kā arī LVA piemiņas medaļu (nr. 32, 2012.) «Latviešu virsnieku apvienībai 90/1922—2012».

2015. gada 30. janvārī Teodoru Liepu 100 gadu jubilejā apciemoja un sveica Latvijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Lielbritānijā un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē Andris Teikmanis. Simtgadnieks saņēmis arī Latvijas Valsts prezidenta, aizsardzības ministra, NBS komandiera, NAA rektora, «Daugavas vanagu» Latvijā un LVA apsveikumus. Ar apsveikumu viņu pagodinājis arī karaliene Elizabete II.

2015. gada 29. jūnijā noslēdzās LKS pēdējā izlaiduma pēdējā virsnieka kapteiņa Teodora Liepas mūžs.

2015. gada 8. jūlijā «Likteņdārzā» kapteiņa Teodora Liepas piemiņai viņa tuvinieki un LVA pārstāvji iestādīja ozoliņu (Nr. 2365), kas nākamajām paaudzēm vēstīs par Latvijas patriota godam nodzīvotu mūžu.

Par jūsu un mūsu brīvību

Edīte Sondoviča

Foto — no A. Melnalkšņa grāmatas
«Zvaigznei tikai stunda».

Šos poļu dzejnieka Mečislava Romanovska vārdus Latvijas Trešajā atmodā ienesa Ita Kozakeviča — 1988. gadā izveidotās Latvijas Poļu biedrības priekšsēdētāja, Latvijas Nacionālo kultūras biedrību priekšsēdētāja, Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijas priekšsēdētāja vietniece, LR Augstākās padomes deputāte, «Sieviete — Latvija». Ar šiem vārdiem viņa ienāca un palika arī manā dzīvē. Izcila personība! To sapratu, jau pirmo reizi tiekoties ar Itu, kad viņa lietišķi un mīļi pajautāja, vai varētu muzejā noturēt kārtējo poļu biedrības sapulci. Protams, var. Es pat aizmirsu šo jautājumu saņemot ar muzeja vadītāju. Tā nu Rīgas poļi vairākkārt muzejā rada vietu, kur pulcēties. Visspilgtāk atmiņā tomēr palicis 1989. gada 1. septembris, kad kopā ar strēlniekiem sagaidījām poļu bērnus un viņu vecākus, lai pavadītu uz 3. vidusskolu. Ar Itas teiktajiem ceļa vārdiem «Par jūsu un mūsu brīvību» — devāmies uz skolu. Bet tā bija īpaša skola, kur strādāja gudri skolotāji. Tur, svinot kārtējo skolas jubileju, nebaidījās nodziedāt aizliegto «Nevis slinkojot un pūstot». Poļu bērnus, viņu skolotājus, arī no Polijas atbraukušos uzņēma kā savējos. Tā nu iznāca, ka pirms 40 gadiem (1949) likvidēto pēdējo poļu skolu Rīgā atjaunoja Ita Kozakeviča. 2001. gada jūnijā toreizējie pirmklasnieki beidza 12. klasi savā skolā Purvciemā, Nīcgailes ielā — Itas Kozakevičas poļu vidusskolā. Viņiem tagad netaudz pāri trīsdesmit. Vai viņi atceras 1989. gada 1. septembra rītu un Itu? Šogad 3. jūlijā bija Itas 60. dzimšanas diena. Rīgas Miķeļa kapos, kur 25 gadus ir Itas mūža mājvieta, viss bija mīlu roku saposts. Viskrāšņākā ziedu velte Polijas karoga krāsās ar veltījumu poļu valodā no Itas Kozakevičas Rīgas poļu vidusskolas. Vai Latvija atceras Itu? Nezinu, jo citi Itas piemiņas godinātāji varbūt vēl posās ceļam.

Esmu daudz domājusi par fenomenu, ko divos sava 35 gadu mūža gados paveica poliete no senas dzimtas, kas Latvijā — Rīgā — mājvietu atrada pēc kārtējās poļu sacelšanās 1863./64. gadā pret carisko Krieviju. Ita pārstāvēja sesto paaudzi. Liela pateicība

pienākas grāmatas «Zvaigznei tikai stunda» autoram Armandam Melnalksnim. To pār lasīju arī šajās jūlija dienās. Arī to runu, ko 1990. gada 4. maijā sacīja no Jēkabpils 129. vēlēšanu apgabala ievēlētā Ita Kozakeviča: «Dārgie kolēģi! Mēs šeit esam ievēlēti tāpēc, lai visas Latvijas problēmas risinātu saprātīgā, izsvērtā un pirmām kārtām parlamentārā ceļā. [...] Šī deklarācija nav tikai parlamentārā vairākuma frakcijas griba, tā nav arī tikai to vēlētajū griba, kas stāv aiz mums. Vēriģi ieskatieties vēstures procesos pēdējo gadu laikā, un jūs saskatīsiet šeit objektīvu vēstures gaitu. Demokrātijas attīstības pilnīgi likumsakarīgas un neizbēgamas sekas ir tās, ka Austrumeiropas valstis ir beidzot ieguvušas reālu valstisku suverenitāti, tāpat kā vēstures nepieciešamība ir tā, ka līdz ar demokrātiju palielinās tautas tiesme pēc neatkarīga valstiskuma. Šie procesi turpinās Baltijā, šie procesi ir aizsākušies un spēcīgi attīstās citās savienotajās republikās. Tādēļ, dārgie kolēģi, iebilddami pret šo dokumentu, padomājiet, vai jūs neiebilstat pret pašu objektīvo vēstures gaitu. Es iestājos par to, lai mēs šo deklarāciju pieņemtu — šodien, šeit, tagad un tādā veidā, kādā tā mums tiek piedāvāta.»

sasniedzot nosprausto mērķi: atjaunot neatkarīgu un brīvu Latviju. Par jūsu un mūsu brīvību!» Šī telegramma bija apliecinājums izcilas politiķes prātam, kad viņa savas kandidatūras vietā par Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijas priekšsēdētāju 1989. gadā ieteica Krimas tatāru pārstāvi Refatu Čubarovu. Ita precīzi pamatoja šo izvēli: «Rafats ir vistraģiskāk piemeklētās tautas — Krimas tatāru — pārstāvis. Tā ir tauta, kas ar varu padzīta no savas zemes un izkaisīta pa visu Padomju Savienību.» Čubarova izvirzīšanai bija simboliska jēga — tā bija gan solidaritātes, gan protesta demonstrācija pret esošo padomju nacionālo politiku. Viņa toreiz runāja par nepieciešamību atjaunot un kopt visu Latvijā mītošo tautību tradīcijas un kultūru un piekrita būt par R. Čubarova vietnieci. Tā, lūk, tika iegūts vēl viens sabiedrotais cīņā par Latvijas neatkarību. Atbalsts pienāca īstajā brīdī — 1990. gada 4. maijā. Bet pēc 24 gadiem, 2014. gada martā, Krimas tatāru traģēdija atkārtojās visas pasaules acu priekšā un turpinās šodien.

Ita Kozakeviča bija to 138 deputātu skaitā, kas nobalsoja par Neatkarības deklarāciju. Tautas mīlestība un prieks izpaužas

Ita Kozakeviča Augstākās padomes 1. sesijas tribīnē.
1990. gada 4. maijs.

Runu, kas divkārt pārsniedza atļautās piecas minūtes, nepārtrauca allaž precīzais A. Gorbunovs, to bez replikām noklausījās interfrontieši. Ita to nobeidza, nolasot telegrammu: «Krimas tatāru nacionālās kustības VI vissavienības apspriedes delegāti sveic Latvijas tautas deputātus, kas pirmo reizi pēdējo 50 gadu laikā ievēlēti demokrātiskās vēlēšanās, un novēl stingru apņēmību,

pavasara ziedu klēpjos, ko saņēma arī Ita. Saule, ziedi un absolūta laimes izjūta bija vienojoša un neaizmirstama.

Armands Melnalksnis, Itas draugs un uzticības persona 1990. gada Augstākās padomes vēlēšanās, raksta: «Popularitāte, slava, tautas mīlestība, kas spēji nāca pār Itu, nesa sev līdzīgu milzīgu darba un atbildības slodzi. Pie esošajiem pienākumiem nāca klāt darbs

aiz austrumu robežas dzīvojošo poļu koordinācijas komitejā. Viņa brauca uz Maskavu, kur no augstām tribīnēm gudri un nosvērti izskaidroja situāciju, kāda tobrīd valdīja Latvijā starpnacionālo attiecību jomā. Viņa strikti nostājās pret komunistisko propagandu, kas izplatīja melus par latviešu tautu, kura it kā apspiežot nacionālās minoritātes Latvijā. Džiļi pārdzīvoja aso konfliktu starp lietuviešiem un Lietuvas poļiem, kuri bija noticējuši padomju propagandai un agresīvi nostājušies pret pamatnācijas centieniem atgūt neatkarību. Itā brauca uz Lietuvu, skaidroja, centās samierināt. Brauca uz Baltkrieviju, uz Katiņu, lai godinātu staļinskā režīma upuru — nobendēto Polijas virsnieku un intelligences pārstāvu — pieņiņu. [...] Brauca uz Poliju, kur, neviena nepilnvarota, faktiski pildīja Latvijas vēstnieka funkciju. «Man sāp Polijas liktenis, un man sāp Latvijas liktenis,» pauž Itā kādā intervijā. Aprīnrojama ir viņas patiesā divmīlestība — uz Tēviju un uz Dzimteni vienlaikus.»

Un Dzimtene atbildēja nesavtīgajai mīlestībai — polietei Itai Kozakevičai 1990. gada jūlijā, īsi pirms 20. dziesmu svētkiem, piešķīrot godpilno titulu «Sieviete — Latvija».

Kā atceras Armands Melnalksnis: «Itā bija pārsteigta, laimīga un apmulsusi: «Bet es taču esmu poliete, kā tad tā!?» Viņa netēloja pieticību — pašas, savas varēšanas cenu viņa zināja ļoti labi, viņas galva allaž bija pacelta poliskajā lepnumā. Taču viņas cilvēkmīlestība, piederība ne tikai poļu un latviešu tautai, bet gan cilvēkiem vispār bija tik organiska, ka nevar būt ne mazākas runas par kaut kādu iedomību.»

Pilna darba, pienākumu un rūpju ritēja Itas mūža 35. vasara. Silvija Šimfa, Itas palīdzē Augstākajā padomē, atcerējās, ka, «nostrādājusi rita cēlienu Rīgā, deputāte brauca uz Jēkabpili. [...] viņa pieņēma visus, nevien nepalikā neuzklausts. [...] Itas fenomens sakņojās viņas cilvēciskajās īpašībās — tāpēc arī Itā bija pieņemama visdažādākajiem sabiedrības slāņiem — kā latviešiem, tā arī nelatviešiem gan Rīgā, gan tālu ārpus tās, mazpilsētās un laukos. Par Itas personību nebija nekādu diskusiju, cilvēki viņu uztvēra un pieņēma viennozīmīgi. Tāpēc arī šis godpilnais tituls — «Sieviete — Latvija!»

Nepārspētais Dailes teātra premjers Harijs Liepiņš atzina: «Sievīšķība ir maigums, takts, gudrība, stāja, figūra — viss kopā. Viena no tādām sievietēm bija Itā Kozakeviča, un tautas atzinība togad, kad viņu ievēlēja par «Sievieti — Latviju», apliecina, ka manas domas par Sievieti ir pareizas.»

Itu Kozakeviču šajos divos gados intervēja masu saziņas līdzekļi. Ikvienā Itas atbildē jaušams apbrīnojams politiķes talants.

Saņemot augsto titulu «Sieviete — Latvija». Cēsis, 1990. gada jūlijs.

Tā, atbildot žurnālistei D. Terzenai («Lauku Avīze») par to, kādiem jābūt deputātiem, viņa sacīja: «Jābūt tādām deputātu sastāvam, kas spēj iedziļināties un analizēt problēmas, [...] izprast tās kopumā, [...] jābūt spējai domāt, analizēt, pieņemt lēmumus. Protams, svarīga ir arī idejiskā pārliecība.»

Uz jautājumu par savu programmu ievēlēšanas gadījumā (1990. gada augustā notika Augstākās padomes vēlēšanas) viņa atbildēja: «Es kā sieviete nevaru palikt vienaldzīga pret tādiem jautājumiem kā bērnu un ģimenes aizsardzība, rūpes par sievietes dzīves un darba apstākļiem. Pats par sevi saprotams — arī nacionālās attiecības Latvijā, mazākumtautību kultūru attīstība. Arī ticības jautājumi. [...] Ir jāapbruņojas ar pacietību un stingrību turpmākajam ikdienas darbam, kam noteikti trūks ārējā spožuma un strauju panākumu. Es pati sevi tā noskaņoju un domāju, ka esmu šim laikam gatava.»

Citā intervijā uz jautājumu, ko nozīmē saprast citas tautības cilvēku, AP deputāte, Cilvēktiesību un nacionālo lietu komisijas priekšsēdētāja Itā Kozakeviča atbildēja: «Delikāts jautājums. Lai iejustos dziļi, pie tā ļoti pamatīgi jāstrādā. Absolūti nepieciešamas valodas zināšanas, jo valoda atšifrē tautas mentalitāti. Es vienmēr kā piemēru minu īpatnējos latviskos deminutīvus. Tādus nevar atrast ne poļu, ne arī citās man zināmajās valodās. Tie liecina par tādu elementu kā mīlums. Tas ir tikai viens piemērs. Kā iejusties latvietim krieva mentalitātē, krievam — latvieša vai latvietim — poļa mentalitātē? Lai iejustos ne jau par simt procentiem, bet cilvēcīgas sapratnes līmenī, vajag ļoti daudz labvēlības. Mani biedē tas, ka šīs labvēlības mums bieži pietrūkst.»

Un vēl: «Nicināta bijusi arī krievu kultūra, neraugoties uz plašo rusifikācijas vilni, kas vēlies pāri Latvijai. Jo rusifikācija nav nākusi ar krievu kultūru, tā ir nākusi tikai ar sovjetizāciju. [...] Šīs sistēmas melīgums man nekad nav bijis pieņemams. [...] Man ir bijis dzīvs paraugs tēvzemē, proti, «Solidaritāte». [...] Man ir pilnīgi nepieņemami, ja kādai tautai kāda sistēma brādā pa galvas virsu.»

Un vienā no pēdējām intervijām («Lauku Avīze», 1990. gada augusts) par sievieti politikā Itā sacījusi: lai sievietē ieklausītos

politiķi vīrieši, «ne tikai pieklājības pēc, bet daudz maz nopietnāk, teiktajam jābūt pietiekami augstā līmenī. Par to īpaši jādomā uzstājoties. [...] Mēs nedrīkstam apgrūtināt citus cilvēkus ar savu slikto omu, jo tā ir glēvulība un nesavaldība. [...] Sieviete pārvērsties tikai par politiķi ir bīstami, jo tā viņa zaudē ļoti lielu daļu no savas bagātības, kas viņai ir Dieva dota. Ja to var saskaņot, tad tik ilgi var nodarboties ar politiku.»

Uz jautājumu par ticību, Itas atbildē bija ietverts viņas dzīves kredo:

«Pēc tradīcijas, esmu katoliete un ticu Dievam, tikai varbūt nedaudz savādāk. Manā ticībā ir mazāk ārējo rituālu. Tas vairāk ir pasaules uzskats, kas visu pasauli savieno tādā ļoti saprotamā veselumā, vienkārši sakot, tā ir tāda labvēlīga attieksme pret pasauli. Bet tas ir ne tikai jāaptver ar prātu, bet arī jāizjūt ar sirdi.»

1990. gada vasara un rudens sākums, tāpat kā divi iepriekšējie gadi, aiztrauca kā viens mirklis. Itā Kozakeviča devās uz Romu, lai piedalītos starptautiskajā konferencē par poļu jautājumu pasaulē. Viņa kā vienmēr uzstājoties runāja bez papīra, argumentēti, pārliecinoši, saprotami. «Vai mums poļu savienībās jārisina tikai poļu jautājumi? Jāiet grūtākais ceļš, ievērojami grūtākais, daudz prasīgāks, toties, pēc mūsu domām [Latvijas poļu], vienīgais pareizais, lai līdzsvarotu vairākus principus: būt lojāliem pret mītnes valsti, vienlaikus neatsakoties no savām etniskajām interesēm un tās saskaņojot ar Polijas valsts interesēm. Ja mēs ne reizi vien lietojam saukli «Viens Dievs, viena ticība, viena tauta, viena Tēvija», tad no visas sirds vēlu visiem, kas sanākuši šajā zālē, lai šis sauklis nepaliktu tikai sauklis vien.»

1990. gada oktobra pēdējās dienas no Romas atnesa satriecošu vēsti — mūsu Itas sirds bija stājusi pukstēt. 3. novembrī tauta pavadīja savu «Sievieti — Latviju» uz mūžīgo atdusas vietu Rīgas Miķeļa kapos.

Latvija bija zaudējusi izcilu personību, sirdsskaidru cilvēku, vienu no Trešās atmodas gaišākajiem prātiem. ■

NBS čempionātā pludmales volejbolā uzvar ZS 17. pretgaisa aizsardzības bataljons

Šā gada 18. jūnijā Rīgā, Ķeizarmežā norisinājās Nacionālo bruņoto spēku (NBS) čempionāts pludmales volejbolā. Sacensībās piedalījās 18 komandas no dažādām NBS vienībām. Vīriešu komandas 1. kārtā cīnījās četrās apakšgrupās, pa trijām komandām katrā. Astoņas komandas tālāk cīnījās par vietām pusfinālā. ZS 17. pretgaisa aizsardzības bataljona (17. PABN) komanda ar rezultātu 2:0 (15:5 un 15:5) uzvarēja Sauszemes spēku kājnieku brigādes (SzS KBde) komandu. ZS 25. kājnieku bataljona komanda (25. KBN) ar rezultātu 2:0 (15:10 un 15:13) uzvarēja Speciālo uzdevumu vienības (SUV) komandu. Nodrošinājuma pavēlniecības (NP) komanda ar rezultātu 2:0 (15:2 un 15:3) uzvarēja ZS Studentu bataljona (St. Bn) komandu, bet Štāba bataljona (ŠB) komanda ar rezultātu 2:0 (15:12 un 15:4) uzvarēja Militārās policijas (MP) komandu. Pusfinālā ZS 17. PABN ar rezultātu 2:0 (15:9 un 15:8) uzvarēja ZS 25. KBN komandu, savukārt ŠB ar rezultātu 2:1 (15:17, 19:17 un 11:9) uzvarēja NP komandu. Finālā ar rezultātu 2:0 (15:13 un 15:11) pārāka izrādījās 17. PABN komanda (zs. Māris Lancmanis un zs. Atvars Vilde),

aiz sevis atstājot ŠB komandu (kpr. Klāvs Zaļkalns un kar. Reinis Zelčs). Cīņā par 3. vietu NP komanda (kpt. Sandris Andrejevs un kpr. Artis Lācis) ar rezultātu 2:0 (15:12 un 15:12) uzvarēja ZS 25. KBN (kpt. Edgars Līcītis un zs. Vasilis Trusovs).

Sieviešu komandas 1. kārtā cīnījās divās apakšgrupās, pa trijām komandām katrā. Izslēgšanas spēlēs tika četras labākās komandas. Pusfinālā ZS 17. PABN ar rezultātu 2:0 (15:5 un 15:4) uzvarēja ZS St. Bn, bet ZS 52. KBN komanda ar rezultātu 2:0 (15:7 un 15:12) uzvarēja MP komandu. Finālā ar rezultātu 2:0 (15:10 un 15:5) pārāka bija ZS 17. PABN komanda (zs. Ilze Liepiņlauskā un zs. Sanda Rogozina), aiz sevis atstājot ZS 52. KB komandu (zs. Sigita Lapiņa un zs. Zane Leikuma). Cīņā par bronzas medaļu MP komanda (kpt. Ilona Robežniece un vlt. Zita Lavrinoviča) ar rezultātu 2:0 (15:10 un 15:11) uzvarēja ZS St. Bn (srž. Ramona Lūse un zs. Alisa Suraka).

Zemessargi dominē NBS orientēšanās čempionātā

25. jūnijā Siguldas novada Allažu pagasta teritorijā norisinājās 2015. gada NBS orientēšanās čempionāts. Sacensībās piedalījās karavīri un zemessargi ar 14 komandām.

Dalība orientēšanās sacensībās prasa iepriekšēju sagatavošanos — sākot ar nepieciešamā inventāra (piemēram, kompass) sagādi un sporta karšu apzīmējumu izpratni, kā arī vienkāršāko orientēšanās tehnikas paņēmieni apguvi. Sacensības notika apvidū, kas robežojas ar 2018. gada Pasaules orientēšanās čempionātā paredzēto rajonu, — priežu mežā ar jaunaudzēm un izcirtumiem, neizteiktām reljefa formām. Ātrais apvidus ļāva vadošajiem sportistiem sasniegt augstus rezultātus, bet dalībniekiem ar nelielu orientēšanās sacensību pieredzi bija jāatzīst, ka reizēm «lēmām, tas ir ātri», jo — jebkura pieļauta neuzmanība vai kļūda pagarināja distancē pavadīto laiku. Vīriešu 1. un 2. vecuma grupai bija jāveic 7 kilometru distance ar 21 kontrolpunktu, vīriešu 3. vecuma grupai un visām sieviešu grupām bija jāveic 5,7 kilometru distance ar 18 kontrolpunktiem.

Čempionāta godalgoto vietu ieguvēji

V-1 grupā

Zs. Andris Kivlenieks	3. ZSN	0.32:41
Vzs. Andris Jubelis	ZS 56. KB	0.32:49
Vzs. Mārtiņš Sirmāis	2. ZSN	0.33:11

V-2 grupā

Vzs. Kaspars Zudrags	ZS St. Bn	0.41:44
Vzs. Ģirts Pakalns	ZS 22. KB	0.42:03
Vzs. Kaspars Čerjaks	ZS St. Bn	0.43:58

V-3 grupā

Vzs. Alberts Lācis	ZS St. Bn	0.41:32
Maj. Guntis Lūkins	SZS KBde	0.48:39
Plt. Roberts Drāke	ZS 17. PABN	0.49:51

S-1 grupā:

Vzs. Ūna Arama	ZS St. Bn	0.34:01
Vzs. Kristīne Bertuka	ZS St. Bn	0.37:35
Lt. Elīna Kārkliņa	SZS KBde	0.37:41

S-3 grupā:

Kpt. Laima Klauža	NBS AŠ	0.48:12
-------------------	--------	---------

Labāko rezultātu profesionālā dienesta karavīru konkurencē otro gadu pēc kārtas uzrādīja leitnants Artjoms Rekuņenko (GS AB). Kopējā vērtējumā viņš izcīnīja augsto 4. vietu, piekāpjoties vien vzs. M. Sirmajam 20 sekundes.

PD karavīri (V1 un V2 grupā)

Lt. Artjoms Rekuņenko	GS AB	0.33:31
Srž. Guntis Māliņš	SZS KBde	0.34:53
Kad. Emīls Henrijs Taube	NAA	0.37:13

PD karavīri (V-3)

Maj. Guntis Lūkins	SZS KBde	0.48:39
Kpt. Laimonis Osis	ZS 56. KB	0.56:26

PD karavīri (sievietes):

Lt. Elīna Kārkliņa	SZS KBde	0.37:41
Kpt. Laima Klauža	AŠ	0.48:12
Kad. Ieva Dukure	NAA	0.57:59

Sagatavojusi NBS SK FSSN vecākā apmācības instruktore **kpr. Ilze Volframa**.
Foto — NBS SK FSSN 1. klases speciālists dkar. Mārtiņš Eglītis.

Komandu ieskaite vērtējums (3 vīriešu grupu V-1, V-2 rezultāti un labākais sieviešu grupas rezultāts) apliecināja Zemessardzes komandu meistarību.

3. ZSN komanda (pārstāvēja ZS 54. ITBn)	2.23:16
2. ZSN komanda (pārstāvēja ZS 25. KB)	2.38:13
ZS Studentu bataljons	2.38:24
ZS 56. KB	2.39:25
ZS 22. KB	2.47:09
SZS KBde	2.49:14
NAA	3.02:09
AŠ	4.02:43
MP	4.42:17
SUV	4.46:22
KS	5.30:01
ŠB	5.53:42
ZS 17. PABN	6.00:59
GS AB	6.33:31

Sagatavojusi **kpr. Ilze Volframa**, NBS SK FSSN vecākā apmācības instruktore.
Foto — Reinis Augulis.

Krievijas armijas virspavēlniecības ziņojumi par karadarbības gaitu Latvijas teritorijā 1915. gadā

JŪLIJS

Ziemeļrietumu frontē

14. (1.) jūlijā. Naidnieks, pastiprinājis savu karaspēku Rīgas — Šauļu rajona ziemeļu daļā, pārgāja uzbrukumā no Aizputes virzienā uz Kuldīgu, kā arī iecirkni no Skrundas līdz Popeļāniem. Mūsu kavalērija un priekšējās vienības noturēja pretinieku uz pārejām pāri Ventai un citās izdevīgajās pozīcijās.

15. (2.) jūlijā. Pēc kaujām ar mūsu priekšējām karaspēka daļām ienaidnieks ieņēma Ventas labo krastu un dažos iecirkņos turpināja virzību uz austrumiem.

16. (3.) jūlijā. Kuldīgas — Mažeiku frontē pretinieks, nostiprinājies Ventas upes labajā krastā, turpināja attīstīt uzbrukumu Tukuma un Vecaucei virzienā. Rajonā, kas atrodas austrumos no Popeļānu ciema, mēs atspiedām ienaidnieka kājniekus.

17. (4.) jūlijā. Rīgas — Šauļu rajonā turpinājās ienaidnieka uzbrukums Tukumam un Vecaucei. Šajos virzienos notika kaujas, kur bez liela jātnieku skaita piedalījās no abām pusēm arī kājnieki.

18. (5.) jūlijā. Rīgas — Šauļu rajonā ienaidnieka kolonnas sasniedza Tukuma — Dobeles fronti un uzbruka uz dienvidiem, virzienā uz Tērveti un Bēni.

19. (6.) jūlijā. Rīgas — Šauļu rajonā ienaidnieka uzbrukums Zaļenieku — Žaģares — Krupu frontē turpinājās.

20. (7.) jūlijā. Rīgas — Šauļu rajonā kaujas sadursmes notika rietumos no Jelgavas un uz ceļiem pie Jonišķu miesta.

21. (8.) jūlijā. Šauļu rajonā pretinieks koncentrējās uz ceļiem rietumos no Jelgavas — Šauļu šosejas.

22. (9.) jūlijā. Rietumos no Jelgavas lielu kaujas sadursmju nebija. Naktī uz 9. jūliju pie «Sesj» ciema uz Tukuma šosejas mēs sagūstījām velosipēdistu komandu, bet pie Kruku miesta — vīrsnieku patruļu.

23. (10.) jūlijā. Jelgavas rajonā 10. jūlijā kaujas sadursmju nebija.

24. (11.) jūlijā. Virzienā no Tukuma uz Sloku ienaidnieka uzbrukums atsists, līdzdarbojoties ar uguni no jūras.

Jelgavas rajonā būtiskas pārmaiņas nenotika. Uz ceļiem no Šauļiem un Roseņiem ienaidnieks turpināja uzbrukumu kopīgajā virzienā uz Panevēžu. [...]

25. (12.) jūlijā. Starp Daugavu un Nemūnu ienaidnieks pienāca pie Panevēžas — Ķēdaiņu frontes. Dienvidrietumos Kauņas pievārtē sākās kaujas.

26. (13.) jūlijā. Rietumos un dienvidos no Jelgavas notika mums sekmīgas priekšējo vienību sadursmes. No Panevēžas uzbrūkošais ienaidnieks tika aizturēts ar mūsu arjergardu pie Subāčus pilsētiņas, turklāt mūsu smagās artilērijas uguns nodarīja tam lielus zaudējumus.

Starp Daugavu un Nemūnu būtiskas pārmaiņas nenotika. Kaujas darbība aprobežojās ar jātnieku un priekšējo vienību kaujām.

28. (15.) jūlijā. Starp Daugavu un Nemūnu būtiskas pārmaiņas nenotika.

29. (16.) jūlijā. Starp Nemūnu un Daugavu notika priekšējo vienību kaujas dienvidos no Bauskas, Mūsas upes kreisajā krastā.

30. (17.) jūlijā. Starp Daugavu un Nemūnu naktī uz 17. jūliju un no rīta tajā pašā dienā vācieši nesekmīgi uzbruka Bauskai.

31. (18.) jūlijā. Pie Kurzemes Lielupes mums notika smaga kauja ar vāciešiem; pēc daudziem nesekmīgiem mēģinājumiem ienaidniekam ar lieliem zaudējumiem izdevās nostiprināties labajā upes krastā pie Jumpravmuižas.

Sastādījis **LU profesors Ēriks Jēkabsons**.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

1. latviešu strēlnieku brigādes komandieris ģenerālmajors J. Mišņš 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku pulka vīrsnieku vidū. Olaines rajons, 1916. gads.

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTI

Juris Ciganovs,

Dr. hist., Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Sākums žurnāla šā gada jūnija numurā.

Alberts Kviesis

Amatā: 1930. gada 9. aprīlis –
1936. gada 11. aprīlis

Dzimis 1881. gada 22. decembrī Tērvetes pagasta rakstveža ģimenē. 13 gadu vecumā nākamais prezidents iestājās Jelgavas ģimnāzijā, kuru pabeidza 1902. gadā, kad viņam palika 20 gadi.

Pēc tam A. Kviesis iestājās Tērbatas universitātes Tieslietu fakultātē. Studiju laikā viņš iesaistījās korporācijā «Letonija». 1907. gadā pēc studiju beigām A. Kviesis atgriezās Jelgavā, kur uzsāka advokāta praksi. Pirmajam pasaules karam sākoties, viņš jau bija Jelgavas latviešu biedrības priekšsēdētājs un vietējās sabiedrības aktīvs dalībnieks.

Sākoties bēgļu gaitām, A. Kviesis no Jelgavas pārcēlās uz Tērbatu, kur centās palīdzēt nelaimē nokļuvušajiem tautiešiem, kurus karš piespieda atstāt dzimtas vietas, vadot paša nodibināto bēgļu palīdzības komiteju. Pēc patvaldības gāšanas Krievijā 1917. gada martā Alberts Kviesis iestājās tikko dibinātajā Latviešu zemnieku savienībā, kuras biedrs bija līdz savai ievēlēšanai prezidenta amatā. Aktīvs politiskajā dzīvē viņš bija arī laikā, kad dibinājās Latvijas Tautas padome. A. Kviesis kopā ar Tautas padomi un Pagaidu valdību izbaudīja visas atkāpšanās grūtības, sākumā uz Jelgavu, vēlāk uz Liepāju, līdz 1919. gada 8. jūlijā kopā ar Pagaidu valdību ar kuģi «Saratov» atgriezās Rīgā. Jau 23. jūlijā A. Kviesis iecēla par Tiesu palātas locekli, vēlāk viņš kļuva par šīs palātas priekšsēdētāju un pildīja šo pienākumu līdz 1930. gadam.

Viņš bija Satversmes sapulces un pirmo divu Saeimu deputāts (2. Saeimā viņu ievēlēja par priekšsēdētāja biedru), Z. A. Meierovica vadītajā valdībā no 1921. gada 15. jūnija līdz 1923. gada 27. janvārim A. Kviesis bija iekšlietu ministrs. Viņa kvēlākā aizraušanās bija opera. Jau pirms Pirmā pasaules kara viņš kopā ar Andreju Frīdenbergu bija izveidojis pirmo profesionālo latviešu operas trupu, pats dziedājis Tonio lomu operā «Pajaci», bija gatavojies dziedāt «Faustā», taču karš pārvilka svitru šim iecerēm. Pēc Atbrīvošanas cīņu noslēgšanās A. Kviesis ar lielu entuziasmu kērās pie Nacionālās operas organizēšanas darba un no 1922. gada līdz

1925. gadam kopā ar Jāni Mediņu un Teodoru Reiteru bija operas direktorā.

Par prezidenta amata kandidātu A. Kviesis pirmo reizi nominēja 1927. gadā. Divas nedēļas ilgajās prezidenta vēlēšanās toreiz Zemnieku savienības atbalstītajam prezidenta kandidātam izdevās savākt 47 balsis, tomēr par prezidentu ievēlēja G. Zemgali. Nākamajās valsts galvas vēlēšanās, G. Zemgalem kategoriski atsakoties kandidēt, Saeimai bija jāizraugās cita persona. Par prezidentu gribēja kļūt Kārlis Ulmanis, taču pat paša partijā viņam nebija visu deputātu atbalsta, nemaz nerunājot par sociāldemokrātiem un citiem Saeimā pārstāvētajiem politiskajiem spēkiem. Zemnieku savienībai bija otrā lielākā Saeimas frakcija, tomēr vēl neviens prezidents nebija nācis no šīs partijas — abi iepriekšējie bija Demokrātiskā centra pārstāvji. Pārrunājot iespējamus kandidātus, par labu Albertam Kviesim izteicās arī LSDSP Saeimas frakcijas lideri — viņi redzēja nākamajā prezidentā nosvērtu, tolerantu, liberālu politisku darbinieku, kas prata uz klausīt cita viedokli. A. Kviesis neatbalstīja politiskās cīņas, bet iestājās par nacionālu vienotību.

A. Kviesis ar ģimeni. 20. gs. 30. gadu sākums.

Politisku apsvērumu dēļ sociāldemokrāti tomēr izvirzīja savu kandidatūru valsts galvas vēlēšanām — Saeimas ilggadējo priekšsēdētāju Dr. Paulu Kalniņu. Vēlēšanu cīņas sākās 1930. gada 8. aprīlī, un pirmajā kārtā P. Kalniņš ieguva 36 balsis, A. Kviesis — 47. Vēlēšanas ieilga, turpinoties trīs sesijās un 11 balsojumos. Visbeidzot 9. aprīlī Alberts

Kviesis ieguva 55 balsis, pretī balsoja 34, atturējās divi deputāti, un Latvija bija ieguvusi savu trešo prezidentu.

Savas pirmās prezidentūras laikā A. Kviesis būtībā turpināja priekšgājēju iesākto. A. Kviesis pēc iespējas izvairījās no iejaukšanās parlamenta frakciju politiskajās cīņās, centās būt valsts reprezentācijas persona, sakot tautai svarīgas runas un nosvērti uzstājoties Rīgas diplomātiskajos salonos. Visā savā prezidenta darbības laikā A. Kviesis Saeimai neiesniedza nevienu paša izstrādātu likumprojektu un neaizsūtīja atpakaļ nevienu likumu otrreizējai caurskatīšanai. Arī Ministru kabineta sēdes Rīgas pili viņš nesasauca. A. Kviesis bija otrais un diemžēl pēdējais prezidents pirmskara Latvijā, kas oficiālā vizītē viesojās kaimiņvalstī Igaunijā — tas notika 1933. gadā.

1933. gada 4. aprīlī, prezidentūras termiņam tuvojoties beigām, notika jaunas vēlēšanas. Kandidātos atkal bija A. Kviesis un P. Kalniņš. Šoreiz Albertu Kviesi ievēlēja pirmajā kārtā ar 52 balsīm. Lasot prezidenta svinīgo zvērestu valstij un Satversmei, A. Kviesis nevarēja iedomāties, ka pēc 11 mēnešiem viņš būs spiests to pārkāpt.

1934. gadā K. Ulmanis Saeimā izvērsa radikālu Satversmes reformēšanas kampaņu, saskaņā ar kuru paredzēja tautas vēlēšanu prezidentu un nominālu Saeimu 50 deputātu sastāvā. Patiesais nolūks bija slēpt jau ieplanotā valsts apvērsuma sagatavošanu. Naktī uz 16. maiju Rīgas pili notika tradicionālā kāršu partija, kurā piedalījās arī Jānis Balodis un Gustavs Zemgals. Prezidents agri devās pie miera, atstājot pārējos spēlēt. Ap plkst. 1 naktī viņu uzcēla negaidīts viesis — Kārlis Ulmanis, kas informēja prezidentu par notikušu valsts apvērsumu. A. Kviesis pili bija izolēts no ār pasaules — telefona sakari bija pārtraukti, ielās patruļēja aizsargu vienības. Viņš, tiesa, nelabprāt, akceptēja notikušo apvērsumu, tā laužot savu svinīgo zvērestu sargāt Satversmi.

A. Kviesis palika prezidents līdz savas prezidentūras beigām, 1936. gadā, tāpat kā apvērsuma naktī, viņš nepretojās K. Ulmaņa antikonstitucionālajai gribai pārņemt prezidenta amatu bez jebkādam vēlēšanām. K. Ulmanis savam priekšgājējam nodrošināja pensiju, papildus arī Slokas celulozes fabrikas direktora vietu, un bijušais prezidents atsāka darbu advokatūrā.

Smagākais pārmetums A. Kviesim gan no līdzgaitniekiem, gan nākamajām paaudzēm izteikts par viņa sadarbību ar nacistiskās Vācijas okupācijas iestādēm, 1942. gada sākumā kļūstot par marionešu «latviešu pašpārvaldes» Tieslietu ģenerāldirekcijas

juriskonsulu, bet 1943.—1944. gadā — par Tieslietu ģenerāldirektoru.

1944. gada 9. augustā A. Kviesis ar vecākā dēla sievu un ģimeni Rīgas ostā uzkāpa uz vācu kuģa «*Monte Rosa*» klāja, lai dotos bēgļu gaitā uz Vāciju — vācu kara spēks nespēja apturēt strauji uzbrūkošo Sarkanarmiju, un bijušajam Latvijas brīvvalsts prezidentam palikt padomju okupētajā teritorijā būtu neprāts. Kuģis vēl atradās Daugavā, kad prezidenta sirds neizturēja, un viņš nomira.

Kārlis Ulmanis

Amatā: 1936. gada 11. aprīlis —
1940. gada 21. jūlijs

Kārlis Vilhelms Augusts Ulmanis piedzima Zemgalē, Dobeles apriņķa Bērzmuižas Pikšās. Kārlis bija ceturtais, jaunākais dēls ģimenē, un viņam nebija cerību dzimtās mājas mantot. 1896. gadā 19 gadu vecumā K. Ulmanis devās uz Austrumprūsiju, kur Tapiavas pilsētā pabeidza piensaimnieku kursus. Pēc tam viņš atgriezās — darbojās pienotavās, vadīja kursu lauksaimniekiem, piedalījās lauksaimnieku sanāsmēs ar priekšlasījumiem, publicēja rakstus lauksaimnieku žurnālos, vārdu sakot — nodarbojās ar to, kas viņam bija un paliks tuvs visu turpmāko mūžu — lauksaimniecību.

25 gadu vecumā viņš dodas uz Šveici, lai studētu politehnikumā Cīrihē. Pēc intensīvām viena gada studijām, klausoties daudz neobligāto priekšmetu un saņemot labas atzīmes, viņš studijas Šveicē pārtrauca, iestājoties Leipciģas universitātes Lauksaimniecības fakultātē Vācijā. Pēc studiju beigšanas viņš apceļoja Vāciju, Dāniju un Holandi un, atgriezies mājās, darbojās par agronomu un lauksaimniecības žurnāla redaktoru Valmierā.

Pirmā pievēršanās politikai viņam saistās ar 1905.—1907. gada revolūciju, kad viņš žurnālā «*Lauksaimnieks*» publicēja kaismīgu rakstu pret cara patvaldību un tās realizēto politiku. Par šādu uzdrīkstēšanos viņu arestēja un uz pusgadu ievietoja Pleskavas cietumā, apsūdzot valsts un sabiedriskās iekārtas graušanu.

Pēc atbrīvošanas viņš strādāja brāļa saimniecībā Zemgalē, vēlāk izceļoja uz Vāciju, jo draudēja jauns arests. K. Ulmanim izdevās atrast darbu par skolotāju lauksaimniecības skolā, bet dzīve Vācijā viņu nevilināja, un K. Ulmanis devās pāri okeānam uz Amerikas Savienotajām Valstīm. ASV viņš iestājās Nebraskas universitātē, kuru sekmīgi pabeidza 1909. gadā 32 gadu vecumā, iegūstot lauksaimniecības zinātņu bakalaura grādu.

Kad 1913. gadā Krievija izsludināja amnestiju visiem 1905.—1907. gada revolūcijas

dalībniekiem, beidzot pavērās ceļš arī uz Latviju. 1915. gadā K. Ulmanis sāka strādāt Rīgā, Lauksaimniecības biedrībā. Tomēr ar lauksaimniecisko darbību bija jāpagaida — Latvijas teritoriju pilnā sparā bija aptvēris Pirmais pasaules karš. K. Ulmanis iesaistījās Bēgļu apgādes centrālkomitejas organizēšanā, darbojās mājlopu rekvizīcijas komisijā. Šajā laikā sākās K. Ulmaņa aktīvā politika gaitas.

1917. gadā viņš bija viens no jaundibinātās Latviešu Zemnieku savienības vadītājiem. Kā Zemnieku savienības līderis K. Ulmanis ierosināja visu patriotisko spēku organizācijas izveidošanu. 1918. gada 17. novembrī radās Latvijas Tautas padome. Tūlīt pēc valsts proklamēšanas tika sastādīta Latvijas Pagaidu valdība, kuras priekšgalā nostājās K. Ulmanis. Jaunajai valstij bija jāpiedzīvo gan ārējo, gan iekšējo ienaidnieku uzbrukums. K. Ulmanis kopā ar savas valdības ministriem kļuva par trimdiniekiem pašu zemē, kad pēc vācbaltiešu organizētā 1919. gada 16. aprīļa puča bija jāmeklē patvērums uz tvaikoņa «*Saratov*», kas stāvēja britu flotes aizsegā Liepājas reidā.

K. Ulmanis kādā no izbraukumiem. 1936.—1937. gads.

Tikai pēc sekmīgajām Cēsu kaujām, Pagaidu valdība ar K. Ulmani priekšgalā atgriezās Rīgā. Vēl bija jāpiedzīvo bermontiešu uzbrukums, bija jāatbrīvo Latgale no lieliniekiem. Visu Atbrīvošanas cīņu laikā K. Ulmanis atradās Pagaidu valdības priekšgalā. Arī vēlāk viņš piedalījās Latvijas politikas veidošanā, būdams Satversmes sapulces un visu Saeimu deputāts, līdz 1925. gadā atkal atgriezās Ministru prezidenta amatā.

Valsts glābšanas idejas vadīts, K. Ulmanis kopā ar saviem tuvākajiem domubiedriem 1934. gada 15./16. maija naktī veica sekmīgu valsts apvērsumu. Saeima tika padzīta, visas politiskās partijas aizliegtas, valsti nodibinājās autoritārās pārvaldes režīms. Šī rīcība ir un paliek galvenais pārmetums viņam kā politiķim. Tomēr autoritārais Ulmaņa režīms, lai arī nedemokrātiski un varmācīgi uzspiests, nekādi nav salīdzināms ar totalitārajiem režīmiem PSRS un Vācijā. Tieši šie seši «Ulmaņa laika» gadi (1934.—1940.) palikuši tautas atmiņā kā saimnieciskā uzplaukuma, stabilitātes un pārticības gadi.

1940. gada 17. jūnijā valsts mierīgās attīstības plūdumu pārtrauca sarkanarmijas tanku kāpurķēžu troksnis. Latvijas valsts tika sagrauta. Daudzi šodienas līdzpilsoņi pārmet, ka K. Ulmanis, būdams Valsts un Ministru prezidenta amatā, nespējot uzņemties atbildību par savas valsts pilsoņu dzīvībām, nedeva pavēli par pretošanos okupācijai un neatrada labāku padomu kā — «Es palieku savā vietā, jūs palieciet savās!». Taču, no šodienas viedokļa raugoties, ir viegli spriest vēstures tiesu. Protams, varētu būt kāds «goda šāviens», kas gan izgaistinātu visas ilūzijas par it kā «brīvprātīgo pievienošanās padomju brālīgo tautu saimei», taču organizēta militāra pretestība pēc pavēles varētu kļūt par nācīgas pašnāvību. Latvijas karavīri, to piederīgie, nacionāli noskaņoto un pilsonisko aprindu pārstāvji būtu deportēti jau tūlīt. K. Ulmanim pārmet, ka, parakstīdams okupācijas varas piespēlētos rīkojumus un pavēles, viņš veicinājis tās ēkas sagraušānu, ko pats cēlis. K. Ulmanis palika Latvijā un mēnesi pēc okupācijas formāli skaitījās Valsts prezidents. K. Ulmanim var pārmest politiskās gribas trūkumu, jo viņš atteicās atstāt valsti vai nodot savas pilnvaras kādam politiķim ārzemēs, taču viņš teica: «Vai rīkojos pareizi vai ne, par to spriedīs vēsture, bet es rīkojos saskaņā ar to, kā man pavēl sirdsapziņa. Domāju, ka palikšana Latvijā ir pēdējais palpoījums, ko vēl tautai varu darīt...»

Tomēr jaunajai varai «vecās, plutokrātiskās varas simbols», «politiskais līķis no Rīgas pils», kā jau pirmajās dienās pēc 17. jūnija viņu sāka zāķāt no pagrīdes iznākusi Maskavas piebarotā lielinieku prese, vairs nebija vajadzīgs. 1940. gada 21. jūlijā, noliekot Valsts prezidenta pilnvaras, viņš atvaļējās arī no savas Dzimtenes, šoreiz uz visiem laikiem. Padomju vara viņu sākumā izsūtīja uz Stavropoles apgabalu, bet 1942. gada augustā uz Krasnovodskas pilsētu Turkmēnijā. Tur 1942. gada 20. septembrī K. Ulmanis šķīrās no šīs pasaules. Viņa kapavieta, neraugoties uz vēsturnieku un entuziastu pūlēm, tā arī nav atrasta...

Turpinājums sekos.

Mūzika, izrādes un sports: latviešu strēlnieki atpūtas brīžos

Klāvs Zariņš,

Latvijas Kara muzeja vēsturnieks.
Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Rezerves latviešu strēlnieku pulka bataljona komandieris Kārlis Gopers (Goppers) savās atmiņās rakstīja, ka «cilvēki, ejot pretī nezināmam, bet apdraudētam liktenim, instinktīvi meklē iespējamo garīgo baudu». Arī latviešu strēlnieki, kuri jau no 1915. gada rudens saskārās ar pozīciju kara skaudro realitāti, nebija izņēmums. Lai saglabātu savu cilvēcību, strēlnieki ne tikai dziedāja, bet arī spēlēja teātri, sportoja, rakstīja, gleznoja, gatavoja suvenīrus un darija citas lietas, kas palīdzēja uzturēt mōžu garu gan frontē, gan aizmugurē.

Dziesmas un orķestri

Nozīmīga latviešu strēlnieku ikdienas dzīves sastāvdaļa bija mūzika. Dzīve pozīcijās nebija iedomājama bez nu jau slavenajām latviešu strēlnieku dziesmām, kuras cēla garastāvokli un izšķirīgos brīžos pavadīja karavīrus kaujā. 5. Zemgales latviešu strēlnieku bataljona komandieris Jukums Vācietis pēc kara rakstītajās atmiņās norādīja, ka «latviešu strēlniekiem bija pavisam cits garastāvoklis nekā krievu pulkos. Mēs cīnījāmies savā dzimtenē, mums bija daudz tādu morālisku faktoru, kuri cildināja garu un dūšu. Kur nāca latviešu strēlnieki, tur

bija jautra dzīvība, vai tas būtu aizmugurē vai pozīcijās». Latviešu strēlnieki dziedāja visur — gan pozīcijās, gan maršējot pa Rīgas ielām. 7. Bauskas latviešu strēlnieku bataljona ložmetēju komandas strēlnieks Voldemārs Krauklis rakstīja: «Izlūku komandas strēlnieki bija lieli dziesminieki, bet īpaši varens jaunākais apakšvirsnieks Dravnieks. Par Dravnieku paši izlūki stāstīja, ka viņš dziedot arī naktī pamodies un klusējot tikai tad, kad mute pilna. Braši, disciplinētā solī ejot, skandināja latvju dziesmas Rīgas ielās. Atvērās logi, un mīļi, pateicībā starojoši skati pavadīja soļotājus. No logiem lidoja viens otrs ziedu pušķis, ko zeltenes patiesā sirsnībā veltīja strēlniekiem. Nogriežoties pa Miera ielu, Dravnieks uzsāka «Meitas Janci apsūdzēja superdentam Jelgavā» ar drusku nerātņu piedziedājumu. Divas māmiņas stāvēja uz trotuāra, noskatiņās un klausījās. Sadzirdējušas nerātņo piedziedājumu, viņas noteica: «Tā nu gan, dēliņi, nevajadzēja!»»

Latviešu strēlnieku bataljoni nebija iedomājami arī bez orķestriem, kurus sāka veidot jau 1915. gadā. Sākotnēji trūka mūzikas instrumentu orķestru nokomplektēšanai. Tos daļēji iepirka un lūdza ziedot tautai. Trūka arī kompozīciju, kuras orķestriem izpildīt. Latviešu strēlnieku organizācijas komiteja 1915. gada decembrī izsludināja konkursu, kurā aicināja latviešu komponistus iesniegt savus oriģināldarbus — laurus plūca Jāņa Straumes «Svinīgs marš». 1916. gadā orķestri bija izveidoti jau pie

visiem strēlnieku bataljoniem, un 1917. gadā tika izveidots arī simfoniskais orķestris Pētera Jurjāņa vadībā. Taču orķestri ne tikai pildīja ceremoniālas funkcijas, bet arī aktīvi koncertēja, atskaņojot plašu repertuāru — gan zināmāko latviešu komponistu, gan arī ārzemju klasiķu darbus. 8. Valmieras latviešu strēlnieku pulka kapteinis Pēteris Grīnvalds savās piezīmēs rakstīja par svinībām 1917. gada martā, kurās uzstājās pulka orķestris: «Sarīkojumā ierodas pulka komandieris un lielākā daļa pulka virsnieku. Ir arī apakškareivji no rotām un citām komandām. Piedevām — labs pulciņš meitu. Vakars iesākas ar tautas himnu «Dievs, svēti Latviju», kuru aiz kulīsem spēlē pulka orķestris. Uz skatuves dzīvā gleznā tēlota topošā Latvija. Bengāliskā ugunī apgaismots eņģeļa tēls, kas vienā rokā tur paceltu zobenu, otrā palmas zaru, bet priekšā tam uz skatuves apgaismots plakāts ar skaistu iegriezumu «Dievs, svēti Latviju». (...) «Pulka orķestris nenogurstošā kapelmeistara Stiebrīņa vadībā spēlē savus skaistākos gabalus: «Valmieras pulka strēlnieku maršu», «Svētku himnu», «Pavasara tuvošanos». Tie tā sajūsmā klausījās, ka aplausi nevar vien beigties. (...) Tad pie brašas mūzikas visi jūtas tik jautri un pāris pēc pāra griežas aizraujošā dejas virpulī. Pulka komandieris sajūsmā. Jautri visi virsnieki. Ir pašiem sava bufete ar tēju, sviestmaizēm un pulka bodīte.»

Sports, izklaide un suvenīri

Īpaša nozīme latviešu strēlnieku bataljonus un pulkos bija sportam. Tas ne tikai palīdzēja nostiprināt veselību un attīstīja iemaņas, kas bija noderīgas kaujas laukā, bet bija arī izcils brīvā laika pavadīšanas veids. Strēlnieku veidotās piramīdas, vingrošana un citi priekšnesumi guva plašu atsaucību arī sabiedrībā. Kārlis Gopers savās atmiņās, aprakstot Rezerves latviešu strēlnieku bataljona dzīvi Valmieras apkārtnē, norādīja: «Visās savās novietošanās vietās strēlnieki brīvā laikā vispirms gādāja par kopīgām izpriecām, sarīkodami gan izrādes, gan koncertus ar dejām. Saprotams, ka Valmierā tas bija iespējams plašākos apmēros, jo to atļāva lielā biedrības zāle ar ierīkotu skatuvi. Šinī nozarē strēlnieki ienesa Valmieras sabiedrībā jaunu strāvu, uzstādamies ar dzīvām bildēm no kara un kaujas skatiem, kas lielā mērā pacēla patriotisko garastāvokli. Bet sevišķi jauns priekš tiem laikiem bija strēlnieku uzstāšanās ar figurālo vingrošanu, piramīdēm un grupu brīvām kustībām. Tas atstāja kareiviska balleta iespaidu un izsauca lielu publikas piekrišanu.

2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljona muzikanti. 1916. gads.

5. Zemgales latviešu strēlnieku bataljona strēlnieki vingro. 1916. gads.

Jāatzīmē, ka iniciatīve visiem šiem pasākumiem arvien nāca no apakšas, no pašu strēlnieku vidus, kas savukārt liecināja par strēlniekiem piemītošo lielo pašierosmi.»

Līdztekus strēlnieku priekšnesumiem periodiski norisinājās sporta sacensības, sauktas arī par «strēlnieku spartakiādēm.» Bez pašu strēlnieku iniciatīvas šādas sporta sacīkstes nebūtu iespējamas. Sacīkstēs karavīri savstarpēji mērojās spēkiem dažādās disciplīnās — gan šķēršļu pārvarēšanā un kokā kāpšanā, gan rokas granātu mešanā un pat futbolā. Sacīkstes gaidīja ar nepacietību — visi vēlējās pierādīt savas spējas un tikt pie kādas balvas. 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona kaujas žurnālā aprakstītas vienas no sacensībām 1916. gada 9.—10. septembrī: «Bataljonu apmeklēja 5. Sibīrijas strēlnieku divīzijas komandieris ģenerālis Milodanovičs un izteicās, ka ar bataljonu viņš esot ļoti apmierināts. Taisīja skatuvi teātra izrādei un dažādas ierīces priekšā stāvošām sacīkstēm: skriešanā, lēkšanā, stabā kāpšanā, mākslīgu šķēršļu pārvarēšanā utt. (...) Bija skaidrs laiks. Visu strēlnieku sejās bija manāms svētku noskaņojums, un visi ar nepacietību gaidīja sacīkšu sākumu. Steidzami nobeidza, kas vakar nebija nobeigts, un visu izgreznoja ar svaigām eglītēm. Plkst. 15 bataljons nostājās sacīkšu laukumā. Uz priekšu izsauca visus, kas vēlējās ņemt dalību kaut kādās sacīkstēs, un tādu bija diezgan daudz. Sākumā notika skriešana bez šķēršļiem un pēc tam pār šķēršļiem, kur bija jāpārvar barjera, ierakumi, bedres, drāšu aizžogojumi un pēc visa tā īsākā laikā pareizi jānotēmē šautene mērķi. Veiklības un ātruma ziņā visus pārspēja 5. rotas jaunākais apakšvirsnieks Jānis Kudrečevs.»

Daugavgrīviešu sporta sacīkstes guva arī plašāku rezonansi. Par tām laikrakstā «Lidums» plaši rakstīja arī Latviešu strēlnieku

bataljonu organizācijas komitejas pārstāvis Jānis Kaktiņš, kurš atreferēja bataljona komandiera runu sacensību noslēgumā: «Atceraties, zēni, gadu atpakaļ, kad vēl gatavojāmies uz cīņu, kad jūs vēl nebijāt neviens cīņā bijis, izņemot dažus apakšoficierus — cik tālu tad mēs varējām aizsviest roku granātas, un kādas spējas jūs tagad rādiat. Ja tā uz priekšu ies, tad jūs granātas sviešanā sasniesiet tehnikas pilnību. Tāpat senatnes olimpiskās spēles attīsta katru muskuli, un cilvēks ar attīstītu vingru miesu pārspēs viegli neparedzētus dažādus grūtumus (...)»

Jāatzīmē, ka strēlnieki mēdza brīvo laiku aizpildīt ne tikai ar fiziskiem vingrinājumiem un sportu tā tradicionālajā izpratnē. Kavējot laiku starp darbu un kaujām ierakumos, strēlnieki bieži pievērsās savdabīgam

«sportam», kurš ne vienmēr guva komandieru atsaucību. Piemēram, vēlākais Igaunijas armijas pulkvedis Arnolds Hinno, kas Pirmā pasaules kara gados dienēja 4. Vidzemes latviešu strēlnieku bataljonā, aprakstīja kādu kuriozu strēlnieku nodarbi 1917. gadā frontē: «Pavasārī, kad atgriezās meža zosis, karoja ar tām. Reiz zosu bars lidoja gareniski ierakumiem. Sākās mežonīga šaudišana. Disciplīna jau bija tik vāja, ka virsnieki nespēja pārtraukt šo municijas izšķērdēšanu. Daudzi virsnieki paši iekaisa, paņēma šauteni un pārbaudīja savu izveici. Arī vāciešiem pielipa šis sports. Bija tāds troksnis, ka pat štābi nobijās, domādami priekšā lielu kauju, jo ņēma talkā arī ložmetējus. Vēroju šo apšaudišanos un

Turpinājums 30. lpp.

4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka karavīri ierakumos muzicē un dzied. 1917. gads.

Sākums 28. un 29. lpp.

lādējos, ka nevienu zosi lodes neķer. (...) Tad kāds putns savilka spārnu un gāzās uz leju. Tūkstots acu pāru vēroja putna krišanu, jautādami, vai tas kritīs mūsu vai vāciešu pusē. Grūti bija pareģot. Bet zoss nokrit tieši abu ierakuma līniju vidū. Mūsu ienaidnieki bija draudzīgi vīri, tāpēc nebaidījāmies viens otra. Tā no abām pusēm vienlaicīgi iznāca kareivji, lai paņemtu medijumu. Abas puses šāva. Kurš šeit bija patiesais īpašnieks, kas to varēja noskaidrot? Konflikta vajadzēja atrisināt ar šautenēm. No mūsējiem divus ievainoja, bet vienu vācieti nošāva.»

Viena no strēlnieku iecienītākajām nodarbēm bija arī dažādu suvenīru gatavošana. Daļu no tiem strēlnieki veidoja sev par piemiņu no frontes, daļu nosūtīja tuviniekiem kā dāvanas. Pārsvārā strēlnieku darinājumi bija dažādi sadzīves priekšmeti, kuri bija nepieciešami frontē (krūzes, pelnu trauki, svečturi utt.). Taču izejmateriālu šo priekšmetu izgatavošanai iegūt ne vienmēr bija viegli, un tas saistījās ar dzīvības briesmām. Strēlnieki priekšmetu izgatavošanai ieguva, piemēram, alumīniju no šāviņu galviņām. 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljona poručīks Heinrihs Jurēvičs savās atmiņās raksturoja strēlnieku pārgalvību: «Strēlnieki tik ļoti bija ar šo nodarbību aizrāvušies, ka uz katra nokrituša šāviņa vietu steigās veselīgiem bariem. Protams, neiztika arī bez nelaimes gadījumiem, un viens otrs zaudēja ne tikai pirkstus un rokas, bet arī dzīvību.» Arī jau pieminētais A. Hinnoms aprakstīja frontē piedzīvoto: «Šāviņš dažas pēdas no manis izurbjas cauri aizsargvalnim un ieskrien pelņķē, apšļākdams mani ar

dubļiem un ūdeni, bet, par laimi, nesprāgst. Jāsaka, ka daudzi vācu šāviņi (...) nesprāga. Slepna tieksme vilināja tos izrakt, iztukšot un kā «preci» aizsūtīt uz Rīgu. Šis sports ar laiku kļuva tikpat slimīgs un bīstams kā alumīnija meklēšana. Sākumā ar prieku noraudzījāmies šajā darbībā, bet drīz vien to aizliedzām. Kas to lai zina, ja nu kāds sprāgst? Atsūtīja arī pavēles, kas stingri aizliedza iztukšot nesprāgušos šāviņus. Liekas, kaut kur bija notikusi nelaime.»

Teātris

Strēlnieku atpūta sporta sacīkstēs un sarīkojumos nebija iedomājama bez teatraliem uzvedumiem. Šādi priekšnesumi strēlnieku un viesu vidū bija ļoti populāri un saistīja lielu interesi. Gandrīz katrā latviešu strēlnieku bataljonā (pulkā) darbojās dramatisks pulciņš ar savu aktieru trupu, kuri bieži uzstājās gan uz improvizētām skatuven frontes tuvumā, gan vasarnīcās un citos namos aizmugurē. 7. Bauskas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Ādolfs Klēbergs savās atmiņās rakstīja: «Beidzot, kad ieturētas vakariņas un saule noslēpusies priežu galotnēs, negaidot smago klusumu pārtrauc pavēle: visām rotām sapulcēties strēlnieku teātri. Kaut gan paredzama kauja, tomēr izrāde nav atcelta. Drīz vien strēlnieku rotas, stingrā ierindas kārtībā novietojas sava brīvības teātra mikstajās, zaļo sūnu pārklātajās ložās un citās ērtākajās vietās izcirstajā meža četrstūrī. Atveras plašs skats uz skatuvi no visām pusēm. Dzirdama strēlnieku jautrā kņada kā pretstats nesenojam klusumam, sprakst strēlnieku divdomības un asprātības. Skatuve stāv zem kļājas debess. Tā iztaisīta no pavirši apstrādātiem kokiem un

dēļiem, kas klāti, priežu un egļu skujām. Priekšskara vietā vairākas kopā sašūtas telts drānas. Sanākušos teātra apmeklētājus orķestris sveic ar maršu. Ieradušies arī visi bataljona virsnieki ar bataljona komandieri pulkvedi A. Auzānu priekšgalā. Turpat redzami arī vairāki virsnieki no kaimiņu Sibīrijas strēlnieku pulkiem. Atskan zvans, atveras priekšskars, un sākas priekšnesumi. Tos izpilda 5. Zemgales bataljona strēlnieki. Rāda jautrus skatus, kuros risinās bezbēdīga darbība. Tā rada skatītājos jautrus un omulīgus brīžus un ļauj uz brīdi aizmirst citu, daudz lielāku priekšnesumu, kurš nāks drīz un kurā darbosies visi strēlnieki. Tur skatītāju nebūs, atskaitot Latvju māti, kas vienīgā raudzīsies, kā viņas dēli veic savu likteņa piešķirto lomu: «Visu par dzimto zemi.» Un kāds tur būs beigu cēliens, kas to pateiks?»

Latviešu strēlnieku bataljonos un pulkos Pirmā pasaules kara gados nonāca arī daudzi tautā pazīstami aktieri un režisori (Emīls Mačs, Alfrēds Austrīņš, Arveds Mihelsons u.c.), kuri deva savu pienesumu strēlnieku kultūras dzīvē. Arī pazīstamais aktieris Ēvalds Valters dienēja 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulkā un uzstājās izrādēs. Strēlnieki uzveda gan pašu lugas, gan dažādu klasiķu darbus, piemēram, Antona Čehova un Frīdriha Šillera lugas.

Kopumā jānorāda, ka dienesta biedru uzvedumi, mūzika un sporta sacīkstes daudziem palīdzēja kaut uz brīdi novērst domas no pārbaudījumiem un briesmām, ar kuriem strēlnieki saskārās ikdienā. Dziesmas latviešu karavīrus pavadīja gan uz kauju, gan arī palīdzēja saglabāt saikni ar dzimteni turpmākajos gados, kad daudzi strēlnieki tika ierauti svešas valsts pilsoņu karā. **16**

5. Zemgales latviešu strēlnieku pulka dramatiskā pulciņa izrāde. 1916. gads.

Uz Pasaules jumta. Tibeta

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Sākums 2014. gada novembra un šā gada janvāra, februāra, marta, aprīļa, maija un jūnija numurā.

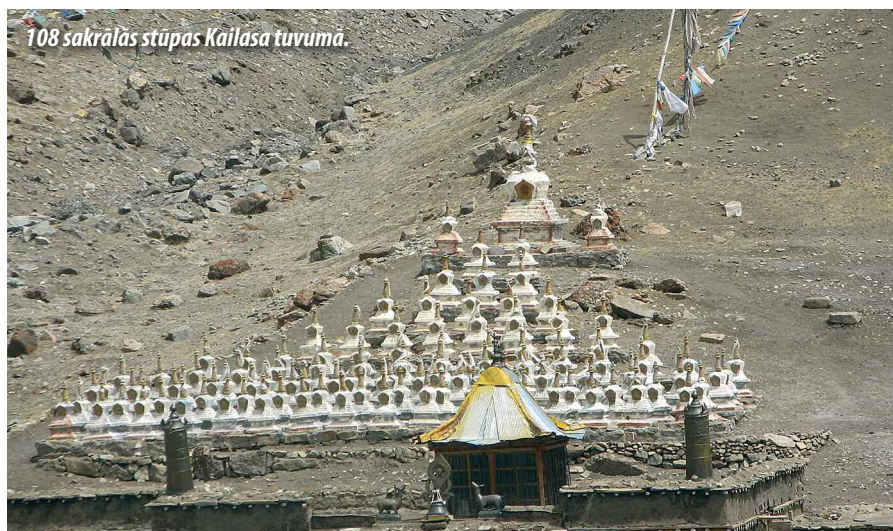
Un tomēr jāatzīst, ka nebiju pilnībā atslēdzies no pasaulīgā. Šī atskārsme nāca brīdī, kad džipa priekšējā sēdekli sēdošais Rudigers, pētot datus un rādījumus savā augsti tehnoloģiskajā rokas pulkstenī, ieminējās, ka šodien ir trīsdesmitais aprīlis. Man šis datums uzreiz asociējās ar kārtējo Pirmā policijas bataljona zvēresta gadadienu. Padomāju, ka šodien mani dienesta biedri un bataljona veterāni, kas 1991. gada 30. aprīlī kopā zvērēja uzticību Latvijai, atkal sapulcēsies Jēkaba baznīcā Vecrīgā. Pēc svinīgā dievkalpojuma vīri dosies nolikt ziedus pie Brīvības pieminekļa, tad tradicionāli nostāsies uz pieminekļa kāpnēm, lai kopā nofotografētos kā toreiz, tālajā 1991. gadā. Lai arī tikai reizi gadā, bet šai dienā katrs no Pirmā policijas bataljona veterāniem cenšas atnākt uz šo pasākumu, lai godinātu Māti Latviju, savu reizi izdarīto izvēli, biedrus un arī tos, kuru vairs nav mūsu rindās. Ar katru gadu uz Brīvības pieminekļa kāpnēm stāvošo veterānu skaits sarūk... Tāds ir nenovēršamais dzīves ritējums.

Mūsu kolonna turpināja braukt gar Manosarovara ezera krastu, vairākkārt pārvarot sliktākus un ieteku un atteku vietas, kuras bez pilnpiedziņas džipiem šķērsoot nebūtu iespējams. Piemējam skaistā, bet vējinātā vietā ezera krastā, kur netālu uz neliela, bet stāva kalna nogāzes ieraudzījām budistu klosteri, kas izskatījās kā pasaku filmās redzētie cietokšņi vai pilis kalna galiņā. Ezera krastā bija izveidota liela apmetne, kurā pietājusī bija arī vakar redzētā svētceļnieku komanda no Indijas. Baltie džipi ar oranžajiem «Om» karodziņiem stāvēja ezera krastā divās līdzenās rindās. Mums bija paredzēta divu stundu atpūtas pauze, kuras laikā šoferi plānoja izdarīt tehnisko apkopi automašīnām, bet atbildīgie par pusdienām steigda gatavot maltīti visai grupai. No šīs vietas ezera krastā pavērās lielisks skats uz Kailasa kalnu, kas periodiski ietinās mākoņu segās, bet reizēm pilnībā atsedza savu sniegbalto virsotni. Šeit krasta līnija bija nedaudz augstāka un zeme — sausa. Hinduisti šai vietā veic aizlūgumus un pudžas par godu hindu dievībām, pirmām kārtām — Šivam, kas no Kailasa uzklausa savus godinātājus.

Es paņēmu fotoaparātu un aizstaigāju līdz vietai, kur indiešu svētceļnieki, kopskaitā sešdesmit vai septiņdesmit cilvēki, veica rituālos aizlūgumus ezermalā. Ļaudis bija sēdušies pusapļī ap svētās uguns vietas, bet iepretī sēdēja galvenais šīs sabiedrības priesteris jeb guru, kurš arī vadīja pasākuma norisi. Es atrados gabaliņu nostāk, vēroju visu, būdams aiz sēdošo pudžas dalībnieku mugurām, bet ar seju pret priesteri, un mēģināju uztaisīt kādu foto. Kādā brīdī starp ceremonijas norisēm galvenais priesteris norādīja ar roku manā virzienā un ar žestiem aicināja mani nākt tuvāk.

liegta ieeja tiem, kuri nepieder šai reliģiskajai kopienai. Bet Tibetā svētceļojums uz Kailasa kalnu un apkārtējā sakrālā vide notauca reliģiskās un visas pārējās atšķirības un barjeras. Visi šeit bija ieradusies, klausot savas sirdsbalss aicinājumam, pārvarējuši tālā ceļa un sarežģītās vides apstākļus. Te nepastāvēja dalījums savējos un svešos.

Vējš uz manu pusi nemitīgi pūta uguns-kura dūmus, un tie ātri piesātināja visu manu apģērbu, koda nāsīs un acīs, izraisot stipru asarošanu. Kāds blakus sēdošais rituāla dalībnieks, redzēdams, ka man bija jāslauka asaras un jāaiztur elpa, pastiepās

108 sakrālās stupas Kailasa tuvumā.

Ļaudis pagriezās, un daži steigda man pretī. Izvedot cauri pūlim, viņi norādīja uz vietu tieši iepretim guru, pie paša svētās uguns-kura. Zinot tradīciju, es uzreiz novilku apavus un devos uz norādīto vietu kailām pēdām. Sveikdams priesteri un visus apkārtējos, vairākkārt paklanījos, saliekot plaukstas pie krūtīm un sakot vārdus «Namaste» un «Namaskar». Tā es nokļuvu tieši ceremoniālās norises centrā, aci pret aci ar priesteri un galvenajiem rituāla vīriem. Apšēdos kā visi pārējie, sakrustojot kājas. Tad sekoja lūgšanas sanskritā, un visi meta pa šķipsnai rituālā ziedojuma — smaržvielas, graudaugus un riekstus — ugunī. Man blakus bija nolikts trauciņš ar ziedojuma sastāvdaļām, un bija tikai jāveic sakrālā darbība, iemetot riekšavu ugunī tad, kad to darīja pārējie, sekodami priesterim. Jāatzīst, ka pirmo reizi es atrados tik lielā hinduistu reliģiskajā pasākumā un izmantoju iespēju vērot un piedalīties ceremoniālā visās tā niansēs. Parasti Indijā vai Nepālā svešautiešus nelaiž tiešā tuvumā hinduistu ceremoniālu norises vietām, arī daudzos tempļos ir

manā virzienā un paskaidroja, ka dūmi attīrot manu prātu un smalko ķermeni, aiznesot negatīvo karmu un noslieces. Par karmu un nosliecēm neņēmos spriest, bet to gan zināju, ka dūmi ir ēteriska substance, kas no neatminamiem laikiem figurē visās reliģijās un šamaniskajos kultos, seno tautu rituālos un tradīcijās. Dūmi savieno mūsu materiālo pasauli ar ēterisko, tādējādi veicot piektā elementa funkciju. Uzskata, ka Visumu veido pieci pirmelementi, proti, zeme, gaiss, ūdens, uguns un ēters.

Pēc divdesmit minūtēm mana kūpināšanās sasniedza kritisko punktu, un es, pateicīgi paklanījies, piecēlos un pagāju gabalu nostāk.

Kailass tagad tinās mākoņos un nerādīja savu vaigu.

Kad atnācu uz pusdienām, abi mūsu grupas japāņi Hiroši un Juka jautāja, kāpēc esmu tāds noraudājis un ožu pēc dūmiem. Teicu, ka hinduistu priesteri mani attīrīja no pasaulīgajām nosliecēm un kaislībām, lai pie Kailasa ierodos pienācīgā formā.

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

Viņi pasmējās, bet vēlreiz demonstratīvi pastiepa degumus un apostīja mani.

Traucāties uz Darčenu, miestu, kas atradās Kailasa pakājē. No Darčenas visi svētceļotāji sāk savu parikarmu jeb koru apkārt Kailasa kalnam un tur to arī pabeidz. Tagad Kailass pavērās visā savā varenumā un krāšņumā. Biju ieradies sava sapņu kalna pakājē!

Šeit mūs izvietoja labākos apstākļos nekā telti, taču labierīcības atradās kādus simt metrus atstatu. Ēkā, kur bijām izvietoti, nebija elektrības, ūdens padeves, bet — būšot uz brīdi, kaut kad vakarā. Ja nepaspēšot tai brīdi, piemēram, kāds būs devies uz mazmājiņu, tad ūdeni un elektrību redzēs tikai nākamajā dienā, kad atkal būs jāgaida «laimīgā stunda». Protams, mēs šīs lietas uztvērām pat ar humora pieskaņu, jo zinājām, ka apstākļi būs askētiski. Galvenais, lai ir dzeramais ūdens un uguns, uz kuras to uzsildīt. Jāatzīmē, ka retinātā gaisa apstākļos ūdens vārīšanās sākas stipri pirms simt grādu atzīmes. Biju vienā istabā ar abiem vāciešiem — Akselu un Rudigeru — un nepālieti Prozolu. Varētu teikt, ka mēs turējāmies kopā, kopš bijām Tibetas pusē.

Strauji uznāca negaiss, kā jau augstkalnu apstākļos mēdz būt. Atrādāties 4700 metru augstumā virs jūras līmeņa, un bija divaini apzināties, ka esam gandrīz Alpu augstākās virsotnes Monblāna limenī. Ārā plosījās spēcīgs vējš un sniegs, biezs mākonis gāja pa zemes virsu. Telpā vējš gaudoja pa visiem stūriem un spraugām, bija auksts. Mani istabas biedri devās apskatīt tuvāko apkārtni 100—200 metru robežās, bet es sēdēju savā gultā un nosalušiem pirkstiem rakstīju.

Pēc brīža mākonis bija aizgājis, bet debesis virs mums vēl aizklātas, taču pasakains skats pavērās uz Manosarovara ezera piekrasti, kur saule apspīdēja kalnus un piekrasti. Tur tagad rādījās salīdzinoši jauka un saulaina pēcpusdiena, ko nomainīs rāms vakars.

Dzirdēju, ka mūsu pavadoņi bija nobažījušies par sniega mākoņiem un to, vai Dolma La pāreja, kas mums jāšķērso, Kailasam ejot apkārt, nebūs aizsnīgusi, vai neizveidosies lavīnu bīstamības situācija.

Saskaņā ar ceļojuma plānu bijām laikus sasnieguši savu starta pozīciju Kailasa koras veikšanai, bet bija paredzēta aklimatizācijas diena, proti, plānots doties tuvākajos kalnos, lai pakāptos līdz piecu tūkstošu metru atzīmei. Tādējādi mums bija iespēja savam ķermenim dot pēdējo pārbaudi pirms triju dienu garā un bīstamā ceļa apkārt kalnam.

Nakts man pagāja salīdzinoši viegli, jo bieži nedomos un aukstumu arī nejutu. Šodien bija paredzēts doties uz diviem budistu klosteriem, no kuriem viens bija pārvērties

drupās un nefunkcionēja, taču tas bija ietverts maršrutā kā atskaites punkts, bet otrs bija apdzīvots un atradās vistuvāk Kailasa kalnam. Paļaudamies uz savu intuīciju, pateicu ceļabiedriem, ka nejūtu vajadzību pēc intensīvas slodzes un izvēlos enerģijas taupības režīmu par labu galvenajam pasākumam — korai. Tas bija jāpasaka, jo daļa grupas nolēma paredzēto ceļu veikt kājām, bet otram pusei bija iespēja pusi ceļa turp un atpakaļ veikt ar automašīnām. Vācieši, Prozols un abi japāņi devās ceļā kājām, bet es gabalu no ceļa braucu kopā ar indiešiem. Krievi ar saviem indiešiem palika ciematā.

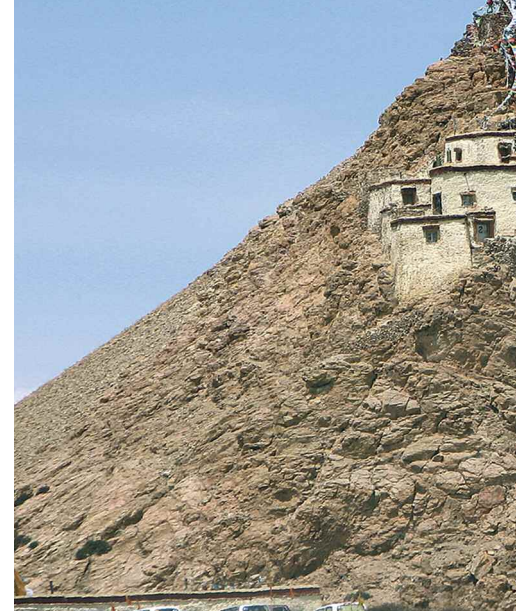
Līdz klostera drupām mēs netikām, jo ceļu aizšķērsoja zemes nobrukums, kas bija noticis naktī. Braucām uz otru klosteri. Nezinu, kāpēc, bet jutu, ka tā ir laba zīme, jo nebija ne mazākās iekšējās pretestības, bija miers un pašlūgums, ka viss ir tā, kā tam vajag būt.

Mūsu grupas indiešu senioru apņēmība rīt sākt koru apkārt Kailasam bija nepāprotama, taču maniju, ka pavadoņu grupas vadītājs viņiem mēģina iestāstīt, ka viņu cienījamais vecums un fiziskā kondīcija nav īsti piemēroti tik ekstrēmam gājienam kā Kailasa kora. Indieši jutās aizvainoti un sažņojušies noraidīja jebkādas komentārus vai replikas par viņu nepiemērotību vai nespēšanu veikt pašu galveno svētceļojuma posmu. Braucot džipā, ar veco Deivu iznāca parunāt par šo tēmu, un viņa komentārs bija visnotaļ interesants. Deivs izteicās, ka mūsu pavadoņi viņus mēģina atrunāt no došanās ceļā tāpēc, ka tas būs liels apgrūtinājums arī viņiem kā pavadošajam personālam, kam ir jā rūpējas par grupas dalībniekiem visa ceļa garumā. Nenoliedzami, kora būs fiziski visgrūtākais svētceļojuma posms, jo tiks saņemti 5650 metru augstums, kas skaitās dzīvībai bīstams, īpaši slimam vai novājinātam ķermenim. Ar vārdiem «slims un novājināts ķermenis» Deivs apzīmēja sevi, savu kundzi un otru senioru pāri no Dienvidindijas. Taču neviens cilvēks viņiem nevarot liegt doties ceļā, jo viņi jau bija veiksmīgi nonākuši līdz kalna pakājei. Tālāk viss bija Dieva rokās. Vienīgais, kas cilvēku varēja nelaist kalnā, pēc Deiva vārdiem, bija pats Kailasa kalns. Kalns mūs vēroja visu ceļu, tas lasīja mūsu domas, zināja mūsu nolūkus un redzēja centienus, tas jau sen sekoja mūsu iekšējam dialogam starp prātu un sirdi, jau no tā brīža, kad mēs katrs, savā pasaules malā būdami, pirmo reizi iedomājāmies par svētceļojumu pie Kailasa kalna. Daudz ir aicināto, bet maz izredzēto — teica Deivs. Ja kalns nolems, ka cilvēks nav gatavs veikt parikarmu, tad kalns to fiziski nelaidīs pie sevis. Iemeslu varēja būt daudz, taču galvenais bija tas, ka cilvēks nebija garīgi nobriedis, ka viņa karma nebija gatava

šim ceļam. Ja kalns kādu cilvēku nepieņem, tad jau pusceļā var notikt negadījumi un lietas, kas šim cilvēkam liks doties atceļā. Taču, ja cilvēks stūrgalvīgi, egoistiskas apņēmības vadīts, turpinās ceļu un sāks parikarmu, kalns to nogalinās ceļa laikā, izraisot nāvi no smadzeņu vai plaušu tūskas vai nelaimes gadījumu stāvajā un bīstamajā kalnu ceļā.

Deivs vēl uzsvēra, ka nelaimes gadījumu to tiešā izpratnē šeit nav, ir tikai likumsakarības. Nāve Kailasa koras laikā gan esot ļoti liela dāvana cilvēkam, jo to uzskatot par svētīgu nāvi, kas atbrīvo no karmiskajiem parādiem. Rietumnieki skeptiski

Budistu klosteris kalnā.

izturoties pret šādiem skaidrojumiem un uzskatiem, bet austrumu cilvēki dzīvojoši pēc citas mērķa, kas ir daudz tuvāka sākotnei, absolūtam jeb, rietumnieku izpratnē, Dievam. Jau tas fakts, ka mūsu grupa bija tikusi līdz kalna pakājei, bija laba zīme mums visiem un katram atsevišķi, sacīja Deivs. Smalkajā izpratnē mēs esot karmiski kopā savestu cilvēku grupa, kam jāveic šī sakrālā darbība — svētceļojums uz Kailasu un Manosarovaru, ka arī jāveic kora, katram atsevišķi un visiem kopā. Deivs runāja un cieši mani uzlūkoja. Es sapratu, ka vēstījums bija adresēts tieši man, jo šobrīd mašīnā bijām tikai mēs ar Deivu, viņa kundzīte un tibetiešu šoferitis, kurš nerunāja angļiski. Rudigers, kurš allaž bija mūsu džipā, šobrīd bija ceļā pa kalnu takām kopā ar pārējiem.

Džipi ripoja pa lēzenu kalnu ceļu uz augšu, līdz pietāja. Izkāpām un devāmies pa šauru taciņu augšup, kur kalna nogāzē pa gabalu bija redzams budistu klosteris un senu baltu stūpu rindas. Netālu bija kāda cita, vecāka klostera drupas, bet tur rosījās tibetieši un veica rekonstrukcijas darbus mūku vadībā. Lēnām kāpām kalnā pa šauru

taciņu, lai uzkāpuši redzētu tā klostera drupas, kurp netikām neizbraucamā ceļa dēļ. Mūsu pavadonis svilpodams slāja pa taciņu augšup, visiem pa priekšu. Uzsāku kāpienu ar mazo mugursomu plecos un apzināti gāju ļoti lēni. Jau pēc pusstundas indieši atpalika arvien lielāku ceļa gabalu. Sasnieguši mūsu taciņas augstāko norādīto punktu, kalna otrajā pusē varējām redzēt vecā klostera drupas, taču patiesībā — nekā skatāma tur nebija. Toties, ja pagriezāties uz otru pusi, skats uz pašu Kailasu pavērs varen! Kā skaidroja pavadonis, Kailass tagad bija pavisam netālu, bet pietuvoties tam liedza

ieliektu kalnu siena, kas apjoza Kailasu kā aizsargvalni. Tiešām, apkārt esošie kalni izskatījās vairāk pēc cietokšņa sienām, kas bija gludas un veidoja perfekti ieliektu līniju. Atmiņā atausa krievu ceļotāja un ārsta Ernsta Muldašova grāmatās lasītais, ka Kailasa piramīdai apkārt ir tā dēvētie laika spoguļi, kas konstruēti no klints. E. Muldašova teorija balstās uz pieņēmumu, ka Kailasa kalns ir milzīga, mākslīgi radīta piramīda, kurai apkārt atrodas sakrālās celtnes, kas nezinātājam liekas kā īpatnējas formas kalnu grēdas.

Es stāvēju uz kalnu takas kā apburts no pasakainās Kailasa un «laika spoguļu» ainavas. Tālumā, kaut kur zemāk, kalna nogāzē redzēju mazas indiešu figūriņas, kas lēnām kā skudriņas virzījās augšup. Mūsu gids aizsteidzās pa taku pie indiešiem, jo viņam tie bija jāpieskata. Es paliku viens. Kalnu miers un klusums bija apdullinošs, es ar to saplūdu un peldēju tajā.

Pusducis melnu pinkainu jaku ganījās stāvā nogāzē. Kaut kādi grauzēji ik pa brīdim aizjoņoja starp akmeņiem un slēpās alās, pieļauju, ka tie bija Tibetas murkšķi vai kāds šis sugas paveids.

Brīžiem kalnu taka bija ļoti šaura un veda tik slīpi uz leju pa stāvo nogāzi, ka ejot bija jāliek viena kāja priekšā otrai, lai nenoslidētu no takas. Nebija nekā, kur pieķerties, ne augšā, ne apakšā, nekādu krūmāju, pat ne zāles kušķa. Paslīdot varēja ripot diezgan prāvu gabalu pa irdeno granti lejup, bet atpakaļ tikt būtu grūti. Laiks bija lielisks, sauli periodiski aizklāja mākoņi, kas ļoti lielā ātrumā brāzās tepat virs galvas. Bija silts, un mugura jau bija slapja no piepūles, jo mēs bijām uzkāpuši piecu tūkstošu metru augstumā.

Iedams lejā, apdzinu mūsu indiešu seniorus, kas lēni kustējās pa taku. Devos apskatīt budistu klosteri, kas atradās pretējā kalna nogāzē. No skaidrojuma sapratu, ka tas bija slavens ar savu seno vēsturi, ar 108 baltām stūpām, kuras minēju jau iepriekš, un ar to, ka atradās vistuvāk Kailasam. Apstaigāju tā apkārtni, apskatīju klosteri, iegriezu lūgšanu dzirnas, aizdedzu līdzīgu paņemto vīraku un godināju šo vietu un zemi kopumā. Šeit viss bija vienkopus, viss — vienas kopējas sakrālās vides daļa, un, atrodoties šeit, svētceļnieks kļuva par šīs vides sastāvdaļu.

Darcenā nācās divas stundas gaidīt savus istabas biedrus, pie kuriem bija atslēga no mūsu telpas. Ieraudzīju, ka mūsu pavadoni un to vadītājs satraukti rosās pie mūsu grupas indiešu istabām. Piegāju noskaidrot, kas par lietu. Izrādās, mūsu šodienas šķietami mierīgā pastaiga kalnos bija spēcīgi ietekmējusi indiešu senioru veselības stāvokli. Kas to būtu domājis, ka mūsu grupā no ierindas tiks izsisti indiešu ārsti un viņa sieva mediķe, arī vecais indietis ar savu kundzīti. Viņiem spēji bija kļuvusi slikti. Gaisa trūkums, stiprs reibonis, sāpīgas zudums — tās bija izteiktas klīniskās pazīmes augstuma slimībai. Es stāvēju koridorā, un mans skatiens sastapās ar mūsu indiešu ārsta acīm. Viņš, būdams ārsts, jau bija sapratis savu un otra ceļabiedra diagnozi. Tagad abus pieslēdza skābekļa baloniem, kas bija paredzēti mūsu grupai ekstrēmā situācijā, esot kritiskajā augstumā. Paelpojuši piesātinātu skābekli, abi nedaudz atguvās. Ārsts apskatīja savu sievu, kurai nebija tik krasas slimības izpausmes, bet viņa bija uz spēku izsūkuma robežas. Indietis pateica mūsu pavadoni vecākajam, ka steidzami jāorganizē autotransports, lai maksimāli ātri viņus, četrus indiešus, nogādātu uz zemāku vietu, vismaz zem 4300 metriem. Visiem bija skaidrs, ka šāda vieta ir tikai Nepālas pierobežā, tomēr lēmums tika pieņemts ātri, un viens džips steidzami tika gatavots atceļam. Protams, bīstami bija doties tādā ceļā ar vienu automašīnu, bet tā tika nolemts. Džipam piekabīnāja rezerves riteņus, priekšējos sēdekļos apsēdās divi tibetiešu šoferi, kuri perio-

Indiešu svētceļnieku karogs.

diski mainīsies un lūkos, lai iespēju robežās palīdzētu indiešiem. Iekrāmēja pārtiku trim dienām, ūdeni, degvielas kannas un... visus mūsu grupai paredzētos skābekļa balonus. Viss notika ļoti ātri un operatīvi. Uz atvadām indiešu ārsts atvainojās tiem, kuri no grupas bija atnākuši viņus pavadīt, jo šajā situācijā grupa bija zaudējusi savus divus vienīgos mediķus un visus skābekļa balonus tieši dienu pirms došanās augšup. Atvadoties no vecā Deiva, ārsts pateica pāris teikumus hindi valodā, iekāpa mašīnā, un pēc brīža pārkrāmētais džips ar mūsu sasirgušajiem biedriem pazuda putekļu mākonī. Pārņēma dīvainu sajūtu, jo šiem ļaudīm nu sākās skriešanās ar nāvi. Kurš pirmais — vai kaulainā vai arī viņi, ātri sasniedzot zemāku vietu, izbēgs no nāves apskāvieniem. Mazākā ķibeļe ceļā vai niecīga aizķeršanās varēja maksāt dzīvību kādam no viņiem. Mēs pamājām ar roku. Deivs, kas stāvēja man blakus, noteica: «Ārsts saprata, ka kalns viņu nelaiž, laikam pat saprata, kāpēc nelaiž. Ja patiešām saprata, tad viņam nav jāuztraucas, jo nākamajā dzīvē kalns viņu pats gaidīs...»

Turpinājums sekos.

Budistu klosteris kalnā pie Kailasa.

Iegādāsies jaunas bruņumašīnas

Līdz šī gada rudenim Lietuvā tiks pieņemts galīgais lēmums par bruņutransporta piegādātāja izvēli. Par to paziņojis valsts aizsardzības ministrs Jozus Oleks, uzverot, ka tirgus izpēte šajā jautājumā jau ir veikta.

Kamēr oficiāls lēmums nav publicēts, Lietuvas masu mediji informē par iespējamu darījumu ar Vācijas koncernu «Krauss-Maffei Wegmann», kas ražo bruņumašīnas «Boxer». Mediju rīcībā ir informācija par Lietuvas nodomiem pirkt 100 bruņumašīnas par aptuveni 460 miljoniem eiro. Šis darījums būšot finansiāli izdevīgs Lietuvai, jo daļu tehnikas Lietuva pirksot apvienotā līgumā ar Nīderlandi, bet «Boxer» lielgabalu torņu ražošanas līgums būšot apvienots ar Vācijas pasūtījumu par torņu ražošanu.

Zīmīgi, ka šī gada aprīlī Lietuvas poligonā Ruklā organizētajās mācībās lietuviešiem jau bija iespējas praktiski iepazīties ar bruņumašīnām «Boxer». Vācijas Bruņotie spēki uz šīm mācībām bija atsūtījuši vairākus desmitus jauno bruņumašīnu «Boxer». Bruņumašīnas «Boxer» tiek ražotas dažādos variantos, un šīs tehnikas priekšrocība ir saistīta ar modulāro uzbūves sistēmu, kas ļauj salīdzinoši vienkārši nomainīt virs šasijas moduļa esošo funkcionālo moduli. Piemēram, uz Nīderlandes bruņutransportieriem «Boxer» var uzmontēt komandvadības (Boxer Command Post), medicīnas (Boxer Ambulance), inženieru (Boxer Geniegroep), transporta (Boxer Cargo) un treniņu (Boxer Driver Training Vehicle) moduļus.

Viena no Vācijas «Boxer» modifikācijām.

«Boxer» korpusa aizsardzības līmenis atbilst NATO standartiem, saglabājot karavīru dzīvības pēc 25 mm lielgabala šāviņa triepījuma no 500 m attāluma, kā arī pēc raķešu «Grad» triepījumiem. Tā kā jaunā tehnika ir pietiekami komplicēta, lietuviešiem būs jāmācās, kā ar to apieties.

Pirms iegādes konkursa izsludināšanas Lietuvas Aizsardzības ministrijas pārstāvji informēja par plāniem modernu bruņutehniku piegādāt diviem motorizētiem kājnieku bataljoniem, bet tuvākā perspektīvā motorizēto bataljonu skaitu varētu palielināt līdz četriem, izveidojot divas jaunas šādas vienības. Pašlaik Lietuvas BS rīcībā esošos bruņutransportierus M113 varētu nodot no jauna izveidotai kājnieku vienībai.

Ja Lietuvai izdosies noslēgt līgumu ar Vāciju, analītiķi norāda, ka šāda sadarbība pozitīvi ietekmēs valsts aizsardzības politiku kopumā. Pirmo veiksmīgo sadarbības līgumu ar Vāciju Lietuva noslēdza šī gada pavasarī, pasūtīt 16 pašgājējartilērija haubiņu PzH 2000 piegādi.

Izveidos jaunu poligonu

Šī gada 9. jūlijā Igaunijas valdība nobalsoja par jauna Aizsardzības spēku poligona izveidi Sodlā Harju apriņķī (abpus Sodlas upei). Anijas un Kūsalu pašvaldībās esošā poligona teritorija ir kopumā 5865 hektāri, un tās perimetrs ir aptuveni 32 kilometri.

Igaunijas aizsardzības ministrs Svens Miksers norādījis, ka jauna poligona izveide ir saistīta ar jauno situāciju drošības jomā, kas diktē nepieciešamību uzlabot armijas manevra spējas operācijās, kā arī uzlabot apstākļus starptautisko atbalsta spēku treniņiem Igaunijas teritorijā. Manevrēšanas spēju pilnveidošana ir noteikta Aizsardzības spēku attīstības plānā 2013.—2022. gadam.

Jaunajā poligonā varēs efektīvāk mācīties ne tikai igauņu karavīri (ar nesen iegādātajiem CV90), bet arī sabiedroto valstu militārās apakšvienības, kas apgādātas

Iznīcinātāju zemākā cena nebūs izšķirošā

Somijas labēji centriskā valdība intensīvi strādā pie tā, lai jaunu iznīcinātāju iegādes plāns būtu piesaistīts pie lielām investīcijām valsts aizsardzības rūpniecības kompleksā. Somija plāno līdz 2030. gadam nomainīt visus amerikāņu ražojuma iznīcinātājus F-18C/D un apmaiņā pret tehnikas pasūtīšanu pieprasīs veikt investīcijas valsts rūpniecībā. Šāda shēma galvenokārt pamatota ar 2008. gada finanšu krīzi un tās sekām, tostarp ekonomikas stagnāciju 2013. un 2014. gadā, kā arī recesiju 2015. gadā. Rezultātā Somija spiesta kalkulēt visus iespējamus ieguvumus, lai nenāktos iesaldēt iznīcinātāju iegādes projektu.

Somijas Gaisa spēku F-18, piedaloties degvielas uzpildīšanas mācībās gaisā.

Jauno lidaparātu iegādei Somija plāno iztērēt no 5,7 līdz 11,4 miljardiem dolāru. Galvenā šī projekta īpatnība ir tā, ka finansējums tiks piešķirts ārpus Aizsardzības ministrijas pamatbudžeta. Somijas uzņēmums «Patria» būs viens no lielākajiem ieguvējiem no šāda iegādes un vienlaikus investīciju projekta. «Patria» jau ir piedalījies 1990. gadā nopirkto iznīcinātāju F-18 galējā komplekšēšanā, kā arī nodrošinājusi materiāltehnisko apkopi vairākiem desmitiem šo lidmašīnu 25 gadu periodā. Pašlaik Somijas Gaisa spēku ierindā ir 62 dažādu modifikāciju iznīcinātāji F-18.

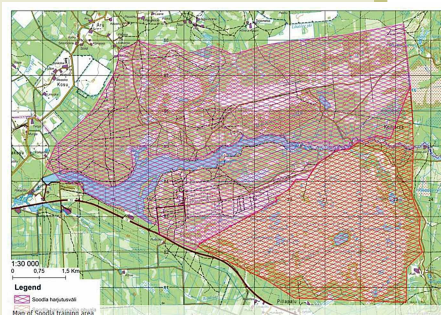
Tā kā konkursa galvenais nosacījums nav iznīcinātāju zemākā cena, grūti prognozēt, kurš ražotājs varētu uzvarēt, piedāvājot visizdevīgāko investīciju projektu. Dalību konkursā ir gatavas pieteikt ASV kompānijas «Boeing» («Super Hornet») un «Lockheed Martin» («F-35 Lightning II»), Francijas uzņēmums «Dassault» («Rafale»), Eiropas koncerns «Eurofighter» («Typhoon») un Zviedrijas kompānija «Saab» («JAS Gripen»). Krievijas iznīcinātāji nepiedalīsies konkursā Eiropas Savienības ieviesto sankciju dēļ, kas nosoda Krimas aneksiju un Krievijas dalību krīzē Ukrainā. Oficiālais konkursa sākums tiks izsludināts līdz šī gada beigām, un pagaidām nav zināms galīgais pērkamo iznīcinātāju skaits.

Sakarā ar drošības situācijas saasināšanos Eiropā Somija, nebūdamā NATO dalībvalsts, ir sākusi intensīvāk plānot aizsardzības spēju uzlabošanu. Somijai ir 1340 km gara robeža ar Krieviju, un šādos apstākļos ir pašsaprotama Somijas vēlme ātrāk noslēgt līgumu par iznīcinātāju parka modernizāciju.

ar bruņutehniku. Sodlas poligons būs piemērots taktiska līmeņa mācībām. Līdz ar valdības pozitīvo balsojumu sāksies mācībām nepieciešamās infrastruktūras būvniecības plānošana. Poligona ierīkošana var izmaksāt aptuveni 10 miljonus eiro, un liela daļa līdzekļu tiks iztērēti zemu atpirkšanai un ceļu izbūvei.

Jaunais poligons atslēgs

Aizsardzības spēku centrālo poligonu, kuru mācību nolūkos izmanto arī sabiedroto valstu aviācija. Pašlaik tiek plānots, ka Sodlas poligonā visintensīvāko mācību sezona ilgs no rudens līdz vasaras sākumam, taču neliela mēroga mācības poligonā notiks cauru gadu. Zīmīgi, ka PSRS laikā Sodlas upes dienvidu krasta rajons tika izmantots padomju armijas tanku treniņiem.

Jaunā poligona kontūras kartē (projekts).

Pirks bruņutransportierus «Rosomak»

Slovākijas premjerministrs Roberts Fico informējis žurnālistus par valdības lēmumu no Polijas iegādāties 30 bruņutransportierus «Rosomak». Šo plānu realizācija prasīs aptuveni 32 miljonus dolāru, un atbilstošs līgums ir parakstīts Slovākijas valdības vadītāja vizītes laikā Varšavā.

Slovākijas un Polijas premjerministru preses konferencē.

Polijas premjerministre Eva Kopača, komentējot šo darījumu, atzinīgi novērtējusi valsts aizsardzības rūpniecības kompleksa izredzes uzlabot nodarbinātības rādītājus. Pateicoties līgumam par 30 «Rosomak» ražošanu, rūpnīcā «Siemianowice Slaskie» tiks nodarbināti 3500 speciālisti. Polija plāno virzīt savas bruņutehnikas pārdošanu arī ārpus Eiropas tirgus, ņemot vērā, ka «Rosomak» ir ļoti labi prezentējuši sevi operācijās Irākā, Afganistānā, Čadā un Centrālāfrikas Republikā.

Polijas ražotā AMV versija «Rosomak».

Aizsardzības produkcijas starptautiskajā izstādē IDET šī gada maijā tika prezentēta jauna polu bruņutransportiera versija «Scipio», kas izstrādāta uz «Rosomak» bāzes sadarbībā ar Slovākiju. Savukārt «Rosomak» ir licencētā versija no Somijas modurālās kaujas mašīnas AMV (Armoured Modular Vehicle), ko ražo kompānija «Patria».

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
majore Vizma Kaļēva.

Foto — <https://upload.wikimedia.org>; www.kaitseministeerium.ee;
www.usafe.af.mil; <http://wzms.pl>; www.gov.uk.

Ierindā iekļautas jaunas kājnieku kaujas mašīnas

Vācu kompānijas «Rheinmetall» un «Krauss-Maffei Wegmann» nodevušas Vācijas Bruņotajiem spēkiem kārtējās modernās kājnieku kaujas mašīnas (KKM) «Puma», kas aizstās vecās KKM «Marder». Visu 350 jauno KKM piegāde notiks pakāpeniski līdz 2020. gadam, un līguma kopējā summa ir 3,4 miljardi eiro.

Vācijas KKM «Puma».

Pēc ekspertu vērtējuma, ar jauno «Puma» vācu inženieriem izdevies pacelt prasību līmeni ļoti augstu, aizsākot jaunu bruņutehnikas paaudzi, kas atbilst jebkurām operacionālajām prasībām jebkuros klimatiskajos apstākļos. «Puma» ir aprīkota ar 30 mm kalibra lielgabalu, kas šauj ar programmējamiem šāviņiem (programmable ammunition). KKM ir augsti mobilitātes rādītāji, ātrums līdz pat 70 km/h, kas ļauj kaujas laukā pildīt kopīgus uzdevumus ar tankiem «Leopard II». «Puma» dzīvotspēju nodrošina modurālā aizsardzība, kas sastāv no aktivajiem un pasīvajiem komponentiem, efektīvi aizsargājot no minām, improvizētiem spridzekļiem, rakšu šķembām, kumulatīvajiem šāviņiem un kinētiskās munīcijas. Jauno KKM digitālā vadības sistēma ievērojami atvieglo vadības procedūras centralizētā tīklveida kaujas lauka sistēmā. Jaudīga optika un citas ierīces ļauj apkalpei iegūt maksimālu informatīvo nodrošinājumu par situāciju kaujas laukā, kā arī laikus atklāt ienaidnieka izmantoto augstas precizitātes munīciju. Vācijas armijas karavīri jauno KKM vadīšanai tiek apmācīti trīs mēnešu programmā Minsteres mācību centrā.

Plāno pildīt NATO saistības

Lielbritānijas valdība oficiāli paziņojusi, ka Londona līdz 2020. gadam pildīs NATO izvirzīto mērķi un piešķirs aizsardzībai 2% no iekšzemes kopprodukta. Šis paziņojums saistīts ar nepieciešamību kļedēt pēdējo piecu gadu laikā radušās aizdomas, ka Lielbritānija var pakāpeniski zaudēt savu militāro ietekmi. Kopš 2010. gada karaliste saskārusies ar stingriem ekonomijas pasākumiem un armijas personālsastāvs samazināts par 18 000 karavīru. Taču Lielbritānija plāno saglabāt 82 000 karavīru armiju, un finanšu ministrs Džordžs Osborns nesen paziņojis, ka militārais budžets nesārks zem 2% no IKP. Nākamās piecus gadus militārais budžets tiksot palielināts par 0,5% reālajos skaitļos, kompensējot inflācijas radīto kritumu. 2020. gadā militārā resora projektu finansēšanai plānots izveidot jaunu drošības fondu ar 1,5 miljardu mārciņu uzkrājumu katru gadu. Uzmanājot parlamentāriešus, Dž. Osborns sevišķi uzsvēra, ka drošība ir un paliks Lielbritānijas prioritāte. «NATO saistību izpilde nav lēta, taču alternatīvas ir daudz dārgākas,» teicis ministrs.

Jūlija sākumā Lielbritānijas Karaliskie gaisa spēki saņēmuši trešo no 22 pasūtītajām militārajām transporta lidmašīnām «Airbus A400M Atlas». Viss pasūtījums tiks izpildīts līdz 2022. gadam.

Jāatzīmē, ka pašlaik tikai piecas no 28 NATO dalībvalstīm atvēl aizsardzībai vismaz 2% no IKP. Tās ir ASV, Lielbritānija, Grieķija, Polija un Igaunija.

NATO un ES apvieno spēkus pret hibrīdkara draudiem

Līdz ar Krievijas agresiju Krimā un Maskavas līdzdarību karadarbībā Ukrainā ir aktualizējies jautājums par hibrīdkara terminu un tā konceptu. Pirmo reizi šis termins plaši tika lietots attiecībā uz 2006. gada Libānas karu, aprakstot militarizētās libāniešu organizācijas «*Hezbollah*» izmantoto karadarbības taktiku un metodes. Līdz šim eksperti un zinātnieki ir centušies definēt hibrīdkaru gan militārajā, gan politiskajā dimensijā, gan šo abu dimensiju sajaukumā. Hibrīdkara apstākļos var tikt izmantoti visdažādākie militārie (*hard power*) un nemilitārie (*soft power*) instrumenti, lai sasniegtu politiskus mērķus. Piemēram, īstenojot agresīva rakstura akcijas citas valsts teritorijā bez oficiāla kara pieteikšanas, iespējamās atklātas un slepenas operācijas, kurās tiek iesaistītas regulārās un neregulārās militārās vienības, kā arī izmantota militārpersonu maskēšanās par civiliedzīvotājiem. Vienlaikus agresors var iedarbināt plašu politisko, diplomātisko, ekonomisko, informatīvo (dezinformācija, propaganda) un kibernetiskās vides instrumentu klāstu, lai veicinātu savu politisko mērķu sasniegšanu kādā no valstīm. Būtībā hibrīdkara jēdzienā sajaucas vairākas atsevišķas konfliktu kategorijas, mūsdienu pasaulē radot pilnīgi jaunu izpratni par karadarbību, kura būtiski atšķiras no aukstā kara laika stratēģijas, taktikas un plānošanas īpatnībām.

Apzinoties drošības situācijas izmaiņas Eiropā, divas ietekmīgas apvienības — Ziemeļatlantijas līguma organizācija (NATO) un Eiropas Savienība (ES) — ir vienojušās sadarboties hibrīdkara draudu atvairīšanai. Pēc NATO un ES ārlietu ministru tikšanās šī gada pavasarī Turcijā tika publicēta abu organizāciju apņēmība kopīgi cīnīties pret hibrīdkara dažādām izpausmēm. NATO ģenerālsekretārs Jens Stoltenbergs kopīgā preses konferencē ar ES ārpolitikas vadītāju Federiku Mogerīni paziņoja, ka dažādu jomu speciālistiem ir dots uzdevums aktivizēt savstarpējos pasākumus pretdarbībai hibrīdkara draudiem. J. Stoltenbergs ir uzsveris, ka abas organizācijas izstrādās savstarpēji papildinošas stratēģijas, ar kuru palīdzību varēs ātri un efektīvi stāties pretī hibrīdkara draudiem, ja kāda no NATO vai ES dalībvalstīm saskarsies ar šāda veida agresiju. Pēc NATO ģenerālsekretāra teiktā, pašlaik aliance sākusi kolektīvās drošības sistēmas nostiprināšanas programmu, kura mēroga ziņā pārsniedz jebkurus kopš aukstā kara beigām veiktos drošības pasākumus. Tostarp paredzēts skaitliski palielināt NATO ātrās reaģēšanas spēkus un uzlabot

Būtībā hibrīdkara jēdzienā sajaucas vairākas atsevišķas konfliktu kategorijas, mūsdienu pasaulē radot pilnīgi jaunu izpratni par karadarbību, kura būtiski atšķiras no aukstā kara laika stratēģijas, taktikas un plānošanas īpatnībām.

NATO ģenerālsekretārs J. Stoltenbergs un ES ārpolitikas vadītāja F. Mogerīni.

to operativitāti, kā arī uzlabot izlūkinformācijas apmaiņas efektivitāti, nostiprināt kiberdrošības jomu un pilnveidot lēmumu pieņemšanas procedūras, maksimāli samazinot lēmumu pieņemšanas laiku.

Jauno draudu priekšā NATO un ES sadarbības padziļināšana ir optimāls risinājums, ņemot vērā, ka 22 valstis ir pievienojušās abām apvienībām¹. Līdz šim NATO un ES ir veiksmīgi darbojušās gan militārajā, gan politiskajā, gan humānajā jomā dažādās operācijās. Abu apvienību konsolidācija un savstarpēja papildināšana ir kļuvusi sevišķi aktuāla pēc Krievijas hibrīdkara instrumentu izmantošanas Krimā un Ukrainā. Abas apvienības kopīgiem spēkiem varēs gūt vislielākos panākumus cīņā pret agresoru, kad tas izvēlēsies hibrīdkara stratēģiju.

Analizējot līdzšinējo Krievijas prezidenta Vladimira Putina rīcību Ukrainas kontekstā, nav iespējams noteikt, vai šis lielvalsts līderis būtu gatavs stāties pretī visai NATO kopumā, tādējādi iedarbinot alianses aizsardzības stratēģijas 5. pantu, kas savukārt novestu pie 3. pasaules kara. Taču neatkarīgi no Krievijas plāniem jebkura Eiropas valsts bez NATO vai ES iesaistes nav spējīga ar nacionāliem līdzekļiem tikt galā ar mūsdienu jaunajiem draudiem un drošības izaicinājumiem reģionālā mērogā. Eiropas

valstīm tostarp jāapzinās, ka jebkādu divpusēju līgumu (par gāzi, militāro kuģu būvi utt.) slēgšana ar potenciālo agresoru var novest pie šķēlnieciska efekta Eiropas valstu vidū. Daudzi militārie eksperti un politologi ir vienoti secinājumā, ka neatkarīgi no tā, kuru valsti Krievija izvēlētos par nākamo uzbrukuma mērķi, visticamāk, pirmie pasākumi būs vērsti uz valsts starptautiskās reputācijas sabojāšanu un valdošo aprindu diskreditēšanu, dažādām provokatīvām akcijām, propagandu, tādējādi izolējot konkrēto valsti no NATO vai ES kopīgās politikas. Atsevišķas valsts vai valstu grupas izolācijas mēģinājumi var kļūt par brīdinošo signālu un hibrīdkara pirmo aktīvo fāzi.

Paralēli Eiropas drošības stiprināšanai militārajā dimensijā, palielinot militāros budžetus un modernizējot bruņotos spēkus, NATO un ES dalībvalstīm hibrīdkara draudu priekšā nepieciešams sabiedrību maksimāli plaši un detalizēti izglītēt par šāda kara īpatnībām, metodēm, izpausmēm, par masu mediju milzīgo lomu propagandā un cilvēku masu plānveidīgā maldināšanā. Lai arī lielākā daļa nemilitāro pasākumu neattiecas uz līdzšinējo NATO atbildības dimensiju, jaunā drošības vide Eiropā diktē nepieciešamību NATO kļūt elastīgākai, paplašināt alianses stratēģijas konceptu, meklējot efektīvus iedarbības instrumentus uz nemilitārām jomām. Ja NATO un ES izdosies izveidot viedu un tālredzīgu sadarbības sinerģiju, hibrīdkara risks Eiropā tiks samazināts līdz minimumam.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
majore Vizma Kaļčeva.

Foto — <http://europesworld.org>.

¹ Rakstā apkopotie ekspertu viedokļi veido pamatu diskusijai par aktuālām drošības problēmām Eiropā, taču neatspoguļo starptautisko organizāciju vai atsevišķu valstu līderu oficiāli pausto nostāju. Rakstā izmantotie avoti: <http://warontherocks.com>; www.europeanleadershipnetwork.org; www.nato.int.

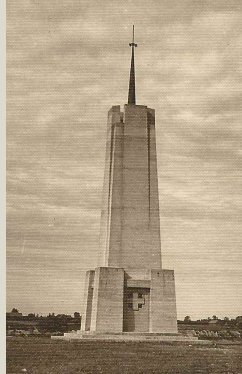
Nāves salas muzejs

Jaunāko laiku preses izdevumos ļoti maz pieminēts bijušais Nāves salas muzejs. Tāds pastāvēja no 1936. gada līdz tā likvidācijai 1964. gadā, kad nodega muzeja dzīvojamā ēka, kurā atradās ekspozīcija.

1935. gada vasarā toreizējais Valsts prezidents Kārlis Ulmanis un kara ministrs Jānis Balodis apmeklēja Nāves salu un konstatēja, ka kopš pieminēta atklāšanas 1924. gadā tur nekas nav darīts, lai nākamajām paaudzēm vēstītu par lielajiem notikumiem Daugavas krastos. Par drosmīgām cīņām un asinīm, kuras slācījušas šo zemi, par varonību, kas tālu aiz Latvijas robežām vēstīja par šo zemi.

Pēc valstsvīru viesošanās jau 1936. gada pavasarī sākās piemiņas muzeja celtniecības darbi. Pēc arhitekta Roberta Legzdīņa projekta tas celts toreizējā armijas būvniecības daļas priekšnieka pulkveža Artura Galindoma virsraudībā. Tā paša gada rudenī piemiņas muzejs jau bija uzcelts. Izmantojot tā laika presē publicētos materiālus, mēģināsim restaurēt, kāds izskatījās muzejs. Visas ēkas bija celtas no apaļiem balķiem, klātas ar niedru jumtu. Muzejs bija izveidots kā zemnieku saimniecība ar visām tai nepieciešamajām ēkām. Saimniecības dzīvojamā ēka bijusi pati lielākā. Tajā veda sarkanu ķieģeļu kāpnēs. Masīvas ozolkoka kolonnas atbalstīja jumtu. Ozolkoka durvis veda uz priekšnamu, kurā atradās kamīnveidīgi iemūrēta lielās muzeja istabas krāsns kurtuve. Pa kreisi durvis veda uz muzeja istabu. Istaba bijusi pusotra stāvu augsta, izlikta ar priežkoka parketu un skujota raksta griestiem. Tajā atradušās vitrīnas ar Nāves salas cīņās lietotiem priekšmetiem, albumi ar fotogrāfijām, kartes un citi materiāli par Nāves salas aizstāvju varonīgajām cīņām. Istabā bijusi krāsns, mūrēta no dzelteniem Bauskā ražotiem podiņiem, ar trim siltuma rievām, rotāta ar īpašām vara pogām. No priekšnama pa labi iekārtotas istabas un virtuve muzeja pārzinim, kā arī istaba viesiem. Uz ēkas otro stāvu veda koka kāpnēs, un tur bija izbūvētas divas istabas ekskursantiem.

Netālu no muzeja galvenās ēkas atradās klēts ar lieveni, zem kuras iebūvēts pagrabs. Uz klēti vedušas lokveidīgas trepes. Klēts bijusi apvienota ar ērtu ratniņu, kura domāta ekskursantu satiksmes līdzekļu novietošanai. Nav aizmirsta arī pirts. Pie muzeja, kā kārtīgā saimniecībā pieņākas, bijis arī augļu dārzs, košumkrūmi un puķes. Par muzeja pārzini un saimniecības vadītāju darbojies kāds no vecajiem strēlniekiem — šo kauju dalībnieks, kurš arī sniedzis paskaidrojumus

Nāves salas pieminēklis.

Nāves salas muzeja dzīvojamā ēka.

par vēsturiskajām cīņām. Piemiņas muzeja saimniecības kopplatība bijusi nepilni seši hektāri. Muzejs ar dažādiem nosaukumiem darbojies līdz 1964. gadam, kad, iespējams, zibenim, dzīvojamā ēka nodega. Līdz ar to gāja bojā ekspozīcija. Pēc ugunsgrēka no izglābtajiem materiāliem nelielu ekspozīciju ierīkoja Nāves salas pieminēkļa telpā, kas atradās pieminēklī. 1974.—1975. gadā līdz ar Rīgas HES ūdenskrātuves izveidošanu lielākā daļa Nāves salas teritorijas tika applūdināta. Līdz ar to atlikušās muzeja ēkas tika nojauktas. Tā beidzās vienīgā strēlniekiem veltītā piemiņas muzeja mūžs, ko tik labi bija iecerējuši tā laika valsts vadītāji. Kā viņi paši izteikušies: «.. lai šīs vietas lielo asiņaino notikumu mācība stiprinātu pienākuma apziņu un tēvzemes mīlestībā visas zemes iedzīvotājus un viņu nākamās paaudzes.»

20. gs. 20. un 30. gados Nāves salā rīkoti pasākumi ieņēma nozīmīgu vietu jaunatnes Tēvzemes mīlestības audzināšanā, to bieži apmeklēja tūristi, kā arī vecie strēlnieki un viņu ģimenes locekļi.

Nāves salas atlikušo daļu uzkopj Daugmales pagasts, tiek rīkotas talkas. Bet Nāves salas piemiņas muzeja nav. Latvijas atbrīvošanas cīņu piemiņai ir muzejs Airītēs, bet strēlniekiem nav. Protams, ir ekspozīcija Kara muzejā, bet tā nevar aizstāt muzeju notikumu vietā, kur redzami bijušie īstie ierakumi, sarūsējušu dzeloņstiepleņu mudžekļi, patronu čaulītes, kā tas bija ap bijušo Nāves salas muzeju. Leģendārais latviešu karotājs Pēteris Lapainis, kurš saņēmis četru valstu armiju augstākos militāros apbalvojumus, tolaik strādājis mežu aprūpē, un viņa pārraudzībā bijusi arī Nāves sala.

Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.

DAILES TEĀTRIS

ABONEMENTU MAINA UN PĀRDOŠANA 2015./2016. GADA SEZONAI

ABONEMENTS 5 IZRĀDĒM:

Niks Dīrs **FRANKENŠTEINS**, drāma /rež. Laura Groza - Ķibere/

Dž.Dž.Džilindžers **AMERIKA JEB BEZ VĒSTS PAZUDUŠAIS**, pēc Franca Kafkas darbu motīviem /rež. Dž.Dž.Džilindžers/

Kārlis Lācis, Jānis Elsbergs, Evita Mamaja **ŽANNA D'ARKA**, mūzikls /rež. Dž.Dž.Džilindžers/

Antons Čehovs **TRĪS MĀSAS**, drāma 2 cēlienos /rež. Andrejs Žagars/

Ingmārs Bergmans **LAULĪBAS DZĪVES AINAS** /rež. Regnārs Vaivars/

Abonementa cena 5 izrādēm:

1.-10. rinda **70 €**

11.-17. rinda **60 €**

Abonementus var mainīt vai iegādāties Dailes teātra kasē.

Informācija pa tālruni 67294444

www.dailesteatris.lv

www.facebook.com/zurnalsTevijasSargs
www.sargs.lv

